

prof. dr. sc. Danijel Orešić • Igor Tišma, prof. • doc. dr. sc. Ružica Vuk • mr. sc. Alenka Bujan

GEA 3

radna bilježnica za geografiju
u sedmom razredu osnovne škole

Izdavač

Školska knjiga, d. d.
Zagreb, Masarykova 28

Za izdavača

dr. sc. Ante Žužul

Direktorica školskog programa

Matilda Bulić

Glavna urednica

Jelena Lončarić

Urednica

Snježana Bakarić Palička

Kreativna direktorica

Ana Marija Žužul

Art-direktorica

Tea Pavić

Recenzentice

Slavenka Hinić Tešović
Bosiljka Krešo
Tihana Modrić

Dizajn

Marijan Zafron
Tea Pavić

Naslovnicu opremila

Tea Pavić

Ilustracije

Neven Olah

Izradba karata

Neven Olah
Tomislav Kaniški
Hrvatska školska kartografija

Fotografije

Slike korištene pod licencom tvrtke
Shutterstock.com i Gettyimages

Agencija za odgoj i obrazovanje odobrila je
uporabu ove radne bilježnice odlukom:

KLASA: 602-09/21-01/96

URBROJ: 561-05-02/07-21-3

Zagreb, 6. travnja 2021.

© ŠKOLSKA KNJIGA, d. d., Zagreb, 2021.

Nijedan dio ove radne bilježnice ne smije se umnožavati,
fotokopirati ni na bilo koji način reproducirati
bez nakladnikova pisanog dopuštenja.

prof. dr. sc. Danijel Orešić • Igor Tišma, prof. • doc. dr. sc. Ružica Vuk • mr. sc. Alenka Bujan

radna bilježnica za geografiju
u sedmom razredu osnovne škole

2. izdanje

Zagreb, 2022.

 školska knjiga

Sadržaj

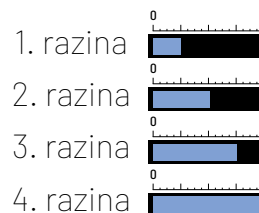
OPĆA OBILJEŽJA EUROPE	6
Kontinent na kojem živimo.....	6
Europske regije.....	10
Starost i reljef	13
Mora i obale.....	18
Rijeke i jezera.....	22
Klima i vegetacija	26
Brojni narodi i države.....	31
Stanovništvo Europe.....	34
Prostorno kretanje stanovništva Europe	39
Gospodarstvo Europe.....	42
Industrijalizacija i tercijarizacija	46
Prometno povezivanje Europe	50
Razlike u razvijenosti	54
Gradovi i gradski način života.....	57
Europske integracije i organizacije.....	62
Europska unija i njezina uloga u svijetu	66
 SREDNJA EUROPA.....	 70
Velike prirodne regije Srednje Europe.....	70
Srednjoeuropsko nasljeđe i gospodarska snaga – stanovništvo.....	74
Gospodarstvo.....	79
Njemačka – gospodarska velesila.....	82
Njemačka – regionalni pregled	86
 JUŽNA EUROPA.....	 90
Južna Europa: more, krš i sunce	90
Život na europskom Sredozemlju.....	95
Italija – u središtu Sredozemlja	100
Nejednaki regionalni razvoj Italije	104

JUGOISTOČNA EUROPA	108
Prometni položaj i prirodna osnova	108
Stanovništvo i čimbenici gospodarskog razvoja	113
Gospodarstvo	115
Geografske posebnosti Bosne i Hercegovine	117
 ZAPADNA EUROPA	 120
Uz Atlantski ocean, Sjeverno more i Kanal	120
Najrazvijenija i najgušće naseljena regija	124
Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske – opća obilježja	129
Sastavnice Ujedinjenog Kraljevstva	133
Francuska – atlantska, sredozemna i alpska država	137
Stanovništvo i gospodarstvo Francuske	140
 SJEVERNA EUROPA	 144
Prirodna bogatstva sjevera Europe	144
Nordijske i baltičke države	148
 ISTOČNA EUROPA	 152
U prostranoj Istočnoeuropskoj nizini - geografski položaj i reljef	152
Klima, rijeke i jezera	156
Društveno-geografska obilježja	159
Ruska Federacija – povijest, položaj i prirodna osnova	164
Stanovništvo i gospodarstvo Ruske Federacije	169

Svaku temu
u udžbeniku
prate odgovarajuća
pitanja u radnoj
bilježnici koja su
podijeljena po
razinama znanja.

U radnoj
bilježnici nalazi
se i prostor
za pisanje, stoga
**nije potrebno na
sat nositi
i bilježnicu.**

Razine su
označene znakovima:

Većina su zadataka
četvrte razine znanja
istraživački i projektni zadatci.
Namijenjeni su učenicima
koji žele znati više.

Kontinent na kojem živimo

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

1. a) Što je Euroazija?

Euroazija je jedinstvena cjelina koju tvore Europa i Azija.

- b) Kakav je položaj Europe u odnosu prema razmještanju kontinenata i oceana?

Europa se nalazi u središtu kopnene polutke i u najpovoljnijem položaju prema ostalim najnapučenijim i najrazvijenijim područjima na Zemlji.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE EUROPE.

2. a) Dijelove pojedinih kontinenata na crtežu obojite različitim bojama.

- b) Dogovornu granicu Europe i Azije u dijelu između Arktičkog oceana i Kaspijskog jezera

čine gorje **Ural**

i rijeka **Ural**

- c) U kružice upišite odgovarajuće brojeve:

- 1) Gibraltarska vrata
2) Bospor i Dardaneli.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE ILUSTRACIJE.

3. Na crtežu su predloženi toplinski pojasevi na Zem

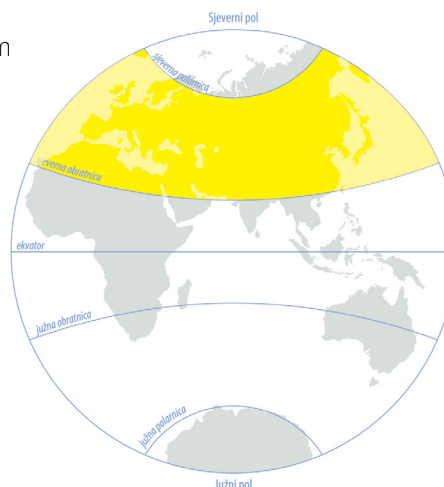
- a) Toplinski pojas u kojemu se pretežito nalazi Europa obojite žuto.

- b) Napišite kako se naziva taj pojas.

Sjeverni umjereni pojas.

- c) U kojem se još toplinskom pojasu djelomice nalazi Europa?

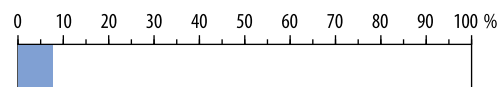
U sjevernom hladnom pojasu.

ISPUNITE GRAFIČKI PRIKAZ I ODGOVORITE NA POSTAVLJENO PITANJE.

4. a) Europa sa svojih 10,1 milijuna četvornih kilometara čini približno 7 % Zemljina kopna. Na grafikonu ucrtajte i obojite taj udio.

- b) Koliko je puta najveći kontinent veći od Europe?

4,4 puta

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

5. a) Kolika je udaljenost u stupnjevima između meridijana na kojem se nalazi Lisabon i Perm (na Uralu)?

Približno 70 stupnjeva.

- b) Kolika je udaljenost u stupnjevima između najsjevernije i najjužnije kopnene točke u Europi? Približno 35 stupnjeva.

ISPUNITE KRIŽALJKU.

6.

1.	G	R	E	E	N	W	I	C	H	
			2.	U	R	A	L			
3.	A	U	S	T	R	A	L	I	J	A
			4.	R	O	C	A			
			5.	B	O	S	P	O	R	
				6.	A	Z	I	J	A	

1. Zvezdarnica kroz koju prolazi početni meridijan
2. Oko 2000 km dugo gorje na granici između Europe i Azije
3. Najmanji kontinent
4. Najzapadnija kopnena točka Europe, rt
5. Morski prolaz između Crnoga i Mramornoga mora
6. Najveći kontinent

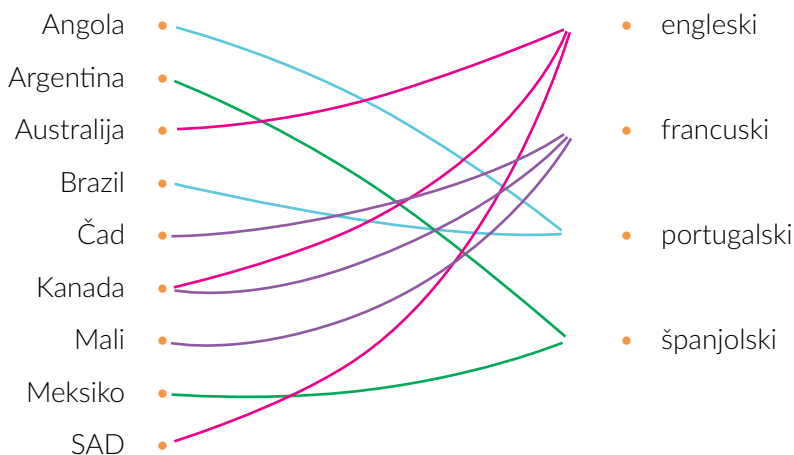
Ako ste točno riješili križaljku, u posebno označenim poljima dobit ćete naziv kontinenta na kojemu živimo.

Europa

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽITE PAROVE.

7. Prisjetite se sadržaja povijesti i velikih geografskih otkrića. Zbog povijesnih razloga europski jezici su u nekim državama službeni. Pojednim izvaneuropskim državama pridružite jezik koji je u njima službeni. Za svaki jezik upotrijebite drugu boju.

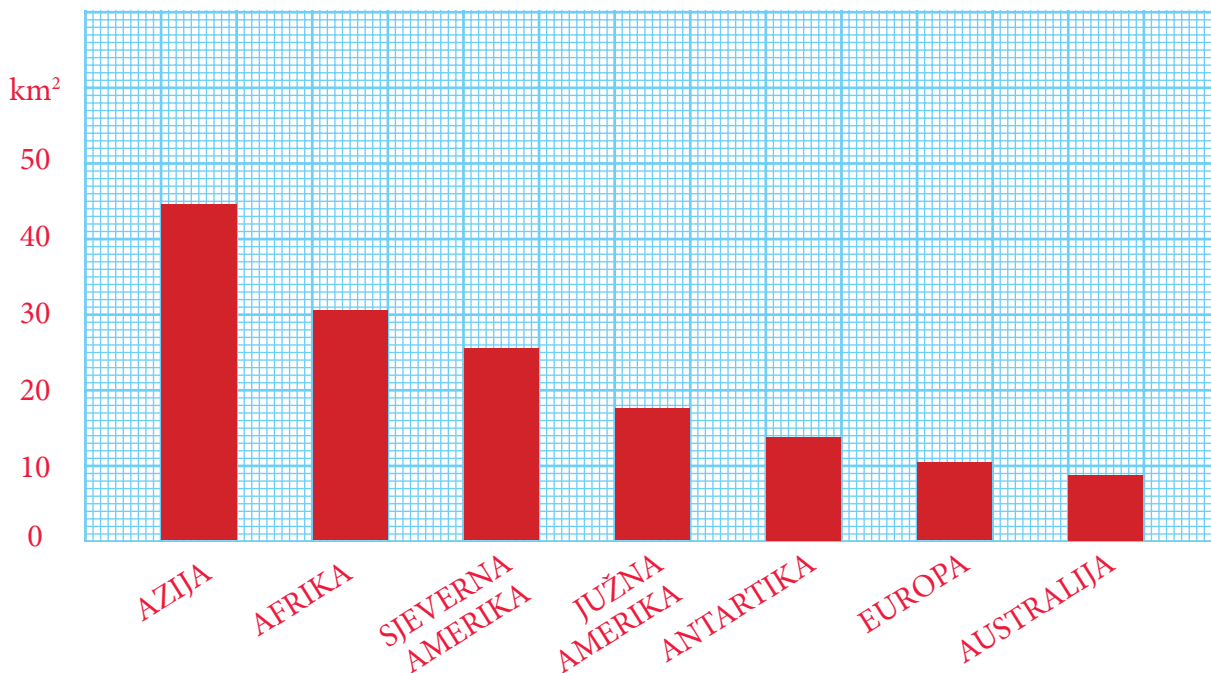

NACRTAJTE GRAFIČKI PRIKAZ S POMOĆU PODATAKA U TABLICI.

8. a) Nacrtajte stupčasti dijagram kojim prikazujete površinu kontinenata.

Ime kontinenta	Azija	Afrika	Sjeverna Amerika	Južna Amerika	Antarktika	Europa	Australija i Oceanija
Površina u mil. km ²	44,4	30,4	24,5	17,8	13	10,1	8,8

- b) Na mrežnim stranicama potražite površinu najvećeg otoka na svijetu. Koliko je približno puta Europa veća od njega? **Približno 5 puta.**

-
- A horizontal number line with tick marks at 0 and 4. An orange bar is drawn below the line, starting at 0 and ending at 4, representing the interval $[0, 4]$.

RIJEŠITE ZADATAK.

- Europa se nalazi u najpovoljnijem položaju prema ostalim najnapučenijim i najrazvijenijim područjima na Zemlji.

- Prometno povoljan položaj na raskrižju svjetskih tokova potiče uspješno gospodarstvo i održava je jednim od najrazvijenijih dijelova svijeta.

BILJEŠKE

Europske regije

KRATKO ODGOVORITE NA POSTAVLJENA PITANJA.

1. a) Što je geografska regija?

Dio većeg prostora koji se izdvaja na temelju skupa sličnih obilježja.

.....

- b) Na koliko se regija dijeli Europa?

Na pet regija.

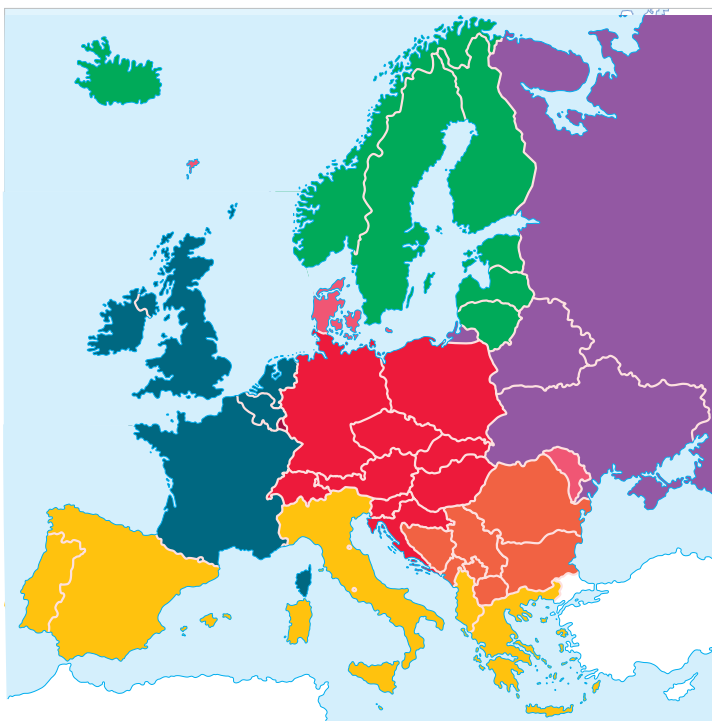
.....

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU UDŽBENIKA I GEOGRAFSKOG ATLASA.

2. Na geografskoj karti različitim bojama obojite države Zapadne, Sjeverne, Srednje, Južne, Jugoistočne i Istočne Europe.

	Zapadna Europa
	Sjeverna Europa
	Srednja Europa
	Južna Europa
	Jugoistočna Europa
	Istočna Europa

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU TABLICA U UDŽBENIKU.

3. a) Na crte napišite imena površinom najvećih država svake regije.

Srednja Europa - Njemačka

Zapadna Europa – Ujedinjeno Kraljevstvo

Južna Europa – Španjolska

Sjeverna Europa - Švedska

Jugoistočna Europa – Rumunjska

Istočna Europa - Rusija

- b) Navedite koje od njih nisu države s najvećim brojem stanovnika u svojoj regiji.

Španjolska, Francuska

.....

ISPUNITE TABLICU S POMOĆU TABLICA U UDŽBENIKU I RIJEŠITE ZADATKE.

4. Poredajte regije prema površini, broju stanovnika i gustoći naseljenosti upisujući u tablicu brojeve od 1. do 6.

Naziv regije	Površina	Broj stanovnika	Gustoća naseljenosti
Istočna	4 797 621 km ²	164 202 922	34.4
Jugoistočna	528 120 km ²	41 116 352	77.9
Južna	1 060 108 km ²	131 452 485	124.0
Sjeverna	1 496 034 km ²	33 098 995	22.1
Srednja	1 092 691 km ²	171 029 158	156.6
Zapadna	936 854 km ²	167 090 386	178.4

Najveća europska regija je **Istočna Europa**

Regija s najviše stanovnika je **Srednja Europa**

Najgušće naseljena regija je **Zapadna Europa**

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE SLUŽEĆI SE STATISTIČKIM POKAZATELJIMA KOJI SE NALAZE NA KRAJU UDŽBENIKA.

5. a) Navedite naziv europske regije s najmanjim brojem država. **Istočna Europa**
- b) Usporedite podatke o udjelu internetskih korisnika u ukupnom stanovništvu i podatke o broju osobnih automobila na 100 stanovnika u državama Zapadne i Jugoistočne Europe. Što nam ti podatci pokazuju o gospodarskoj razvijenosti tih dviju regija?
U Zapadnoj Europi je broj osobnih automobila po stanovniku gotovo dvostruko veći nego u Jugoistočnoj Europi, dok je udio internetskih korisnika u ukupnom stanovništvu veći za gotovo 20 % što ukazuje na o veliku razliku u gospodarskoj razvijenosti između te dvije regije.
- c) Koja država Zapadne Europe ima najveći BND izražen u američkim dolarima po stanovniku i koliko on iznosi? **Monako, 185 741 USD po stanovniku.**
- d) Usporedite taj podatak s vrijednošću BND-a u Norveškoj, Švicarskoj, Sloveniji, Španjolskoj, Moldaviji i Kosovu. Što zaključujete? **Među navedenim državama iznimno visokom vrijednošću BND-a po stanovniku ističu se Norveška i Švicarska (preko 80 000 USD po stanovniku) iza kojih slijede Slovenija i Španjolska (vrijednosti između 20 000 i 30 000 USD po stanovniku). Kosovo i Moldavija su među najslabije razvijenim europskim zemljama (manje od 5 000 USD po stanovniku).**

Island.

Starost i reljef

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU TEMATSKE KARTE STAROST I RELJEF EUROPE U UDŽBENIKU.

1. Navedite po tri primjera:

a) najstarijih dijelova Europe

Ruska platforma, Baltički i Ukrajinski štit

b) stara gromadnoga gorja Gorja Velike Britanije i Irske, Središnji masiv, Vogezi,

Ardenisredogorja u Njemačkoj i Češkoj, Meseta, Skandinavsko gorje, Ural

c) mlade ulančane planine Alpe, Karpati, Stara planina (Balkan), Apenini, Dinaridi,

Šarsko-pindsko gorje, Pireneji, Kantabrijsko gorje, Betijski Kordiljeri, Kavkaz

d) velikih europskih nizina

Panonska, Vlaška, Andaluzijska, Padska, Istočnoeuropska i Sjevernoeuropska nizina.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE UPISUJUĆI SLOVA NA PRAZNU CRTU.

2. Svakoj reljefnoj cjelini pridružite odgovarajuću planinu, gorje.

A, B, C mlada Europa

A) Alpe

D, E, F stara Europa

B) Dinaridi

C) Kavkaz

D) Rodopi

E) Skandinavsko gorje

F) Ural

DOPUNITE REČENICE.

3. a) Znanost koja se bavi istraživanjem građe Zemlje i njezinom prošlošću, posebno litosferom i promjenama u njoj naziva se geologija

b) Stara gromadna gorja Europe nastala su u eri koju nazivamo palozoik

c) Mlade ulančane planine Europe nastale su potkraj srednje ere ili mezozoika i početkom mlade ere ili kenozoika

U SLJEDEĆEM ZADATKU KRATKO ODGOVORITE NA POSTAVLJENA PITANJA.

4. a) Opišite razlike između staroga gorja i mladih ulančanih planina.
Stara gorja su niža, blagih padina, zaobljenih vrhova i bogata rudama dok su mlade ulančane planine više, strmih padina, oštih vrhova i siromašna rudama.
- b) Što su vulkani?
Vulkani su uzvisine nastale od skrutnute lave, stijena i pepela.
- c) Navedite barem dva aktivna vulkana u europskome Sredozemlju.
Dva od: Etna, Vezuv, Stromboli, Volcano.

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU U TEKSTU TRI POGREŠNA POJMA. PRONAĐITE IH I PREPIŠITE U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC U ISTOM RETKU UPIŠITE TOČNE POJMOVE.

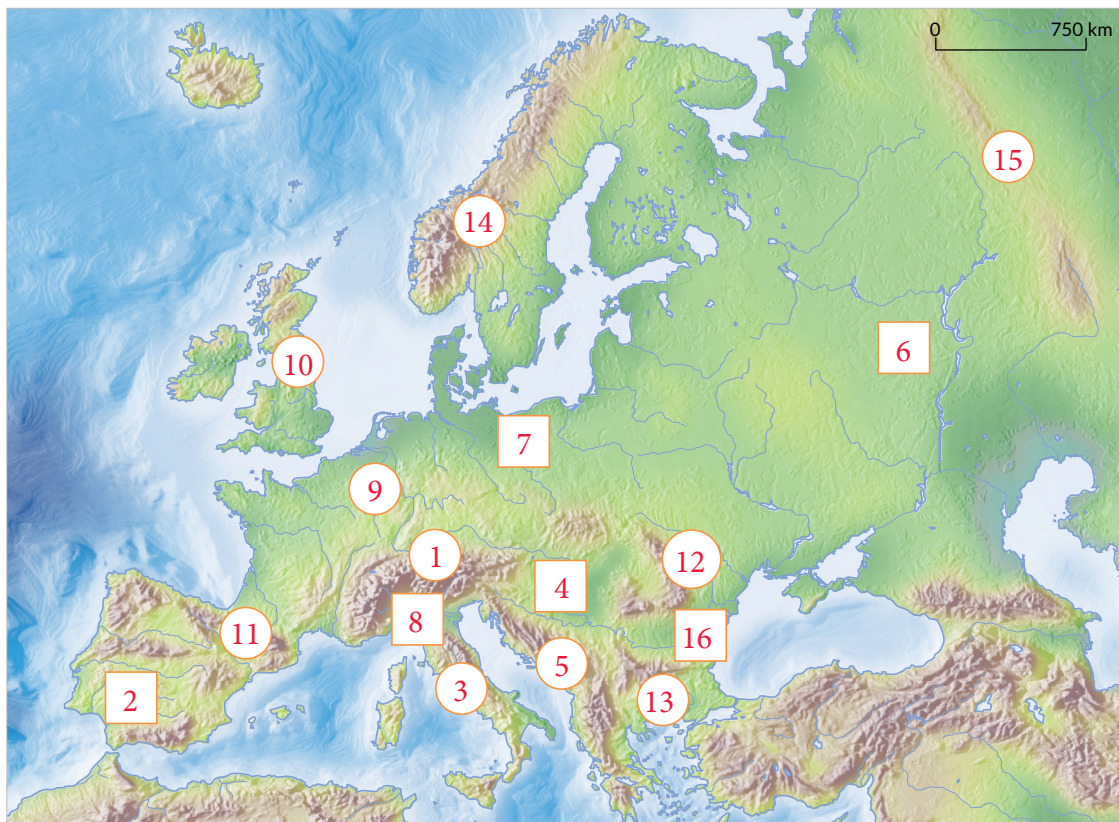
5. Najstariji dijelovi Europe su Ruska ploča, Ukrajinski štit i Skandinavski štit. U paleozoiku su izdignuti dijelovi mlade Europe kojoj pripadaju stara gromadna gorja. Mlade ulančane planine nastale sredozemnim nabiranjem su Alpe, Karpati, Stara planina (ili Balkan), Apenini, Dinaridi i Šarsko-pindske planine.

Pogrešan pojam	Ispravan pojam
Skandinavski	Baltički
mlade	stare
sredozemnim	alpinskim

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

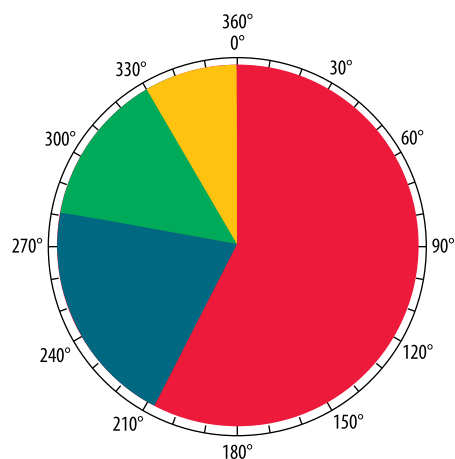
6. a) Na priloženoj geografskoj karti u kružiće upišite brojeve uz navedene planine i gorja, a u kvadratiće brojeve uz navedene nizine.
1) Alpe	5) Dinaridi	9) Ardeni	13) Rodopi
2) Andaluzijska nizina	6) Istočnoeuropska nizina	10) Penini	14) Skandinavsko gorje
3) Apenini	7) Sjevernoeuropska nizina	11) Pireneji	15) Ural
4) Panonska nizina	8) Padska nizina	12) Karpati	16) Vlaška nizina
- b) Od navedenih gorja smeđom bojom podcrtajte staro gromadno gorje, a crvenom bojom mlade ulančane planine.
- c) Crvenim križićima označite područja vulkanske djelatnosti.

ISPUNITE GRAFIČKI PRIKAZ I DOPUNITE REČENICU.

7. Izradite kružni dijagram visinskih katova u Europi služeći se podacima u tablici. Tumač obojite bojama kojima su navedeni visinski katovi obojeni na preglednim geografskim kartama. ($3,6^\circ = 1\%$)

Visinski kat	Udio u površini Europe (%)
0 – 200 m	57
200 – 500 m	21
500 – 1000 m	15
više od 1000 m	7

U odnosu prema raspodjeli visina, Europa je pretežito **nizinski** kontinent.

Tumač

ISPUNITE KRIŽALJKU.

8.

			1.	K	A	R	P	A	T	I
2.	P	I	R	E	N	E	J	I		
	3.	D	I	N	A	R	I	D	I	
4.	P	A	L	E	O	Z	O	I	K	
	5.	M	E	Z	O	Z	O	I	K	
	6.	R	O	D	O	P	I			
7.	A	P	E	N	I	N	I			
		8.	O	K	A	M	I	N	E	

1. Planinski lanac koji zatvara Panonsku nizinu s istočne strane
2. Planinski lanac na granici Španjolske i Francuske
3. Planinski lanac uz istočnu obalu Jadrana
4. Geološka era u kojoj nastaju prve kopnene biljke
5. Geološka era u kojoj su živjeli dinosauri
6. Staro gorje s najvišim vrhovima Jugoistočne Europe
7. Planina po kojoj je nazvan poluotok na kojem se smjestila Italija
8. Fosili ili...

Ako ste točno riješili križaljku, u posebno označenim poljima dobit ćete naziv geološke ere koja sada traje. To je **kenozoik**.

A horizontal number line with tick marks at 0 and 4. An orange bar is drawn below the line, starting at 0 and ending at 4, representing the interval $[0, 4]$.

ISPUNITE TABLICU.

9. Na točno mjesto u tablici upišite ponuđene pojmove.

APENINI	KARPATI	RUSKA PLATFORMA
ARDENI	KENOZOIK	SILUR
ARHAIK	KREDA	SKANDINAVSKO GORJE
BALTIČKI ŠTIT	KVARTAR	STARA PLANINA
DEVON	NJEMAČKO-ČEŠKO SREDOGORJE	ŠARSKO-PINDSKO GORJE
DINARIDI	ORDOVICIJ	URAL
JURA	PALEOGEN	VOGEZI
KARBON	PERM	

EON	ERA	PERIOD	Primjer u Europi
FANEROZOIK	KENOZOIK	KVARTAR	Alpe
		NEOGEN	Apenini
		PALEOGEN	Dinaridi
	MEZOZOIK	KREDA	Karpati
		JURA	Stara planina
		TRIJAS	Šarsko-pindsko gorje
	PALEOZOIK	PERM	Središnji masiv
		KARBON	Ardeni
		DEVON	Njemačko-češko sredogorje
		SILUR	Skandinavsko gorje
		ORDOVICIJ	Ural
		KAMBRIJ	Vogezi
PREKAMBRIJ: PROTEROZOIKARHAIK..... HADIJ			Ukrajinski štit Baltički štit Ruska platforma

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

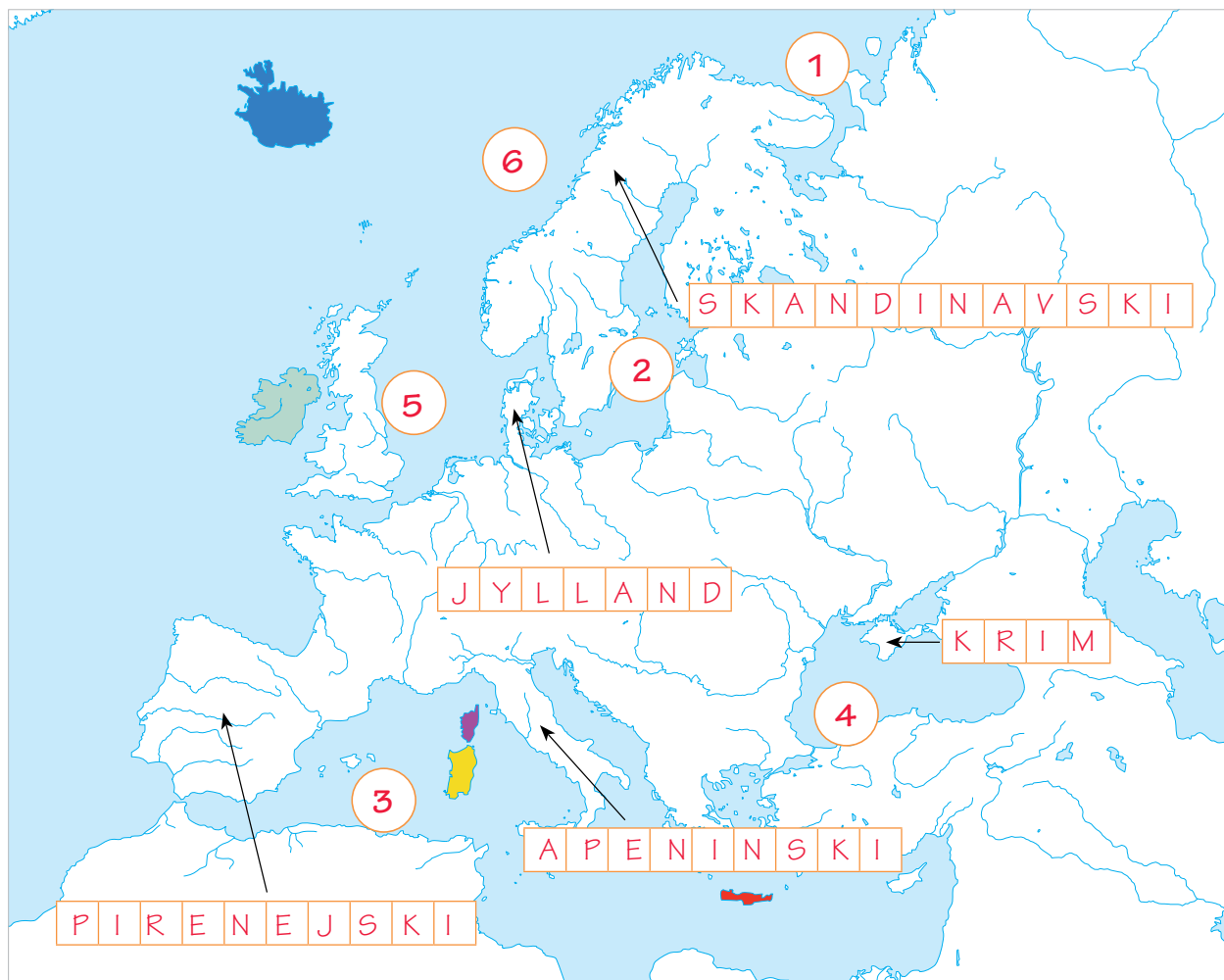
.....

.....

Mora i obale

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE NA PRILOŽENOJ KARTI EUROPE.

1. a) Na geografskoj karti u kvadratiće upišite nazive europskih poluotoka.
 b) U kružiće upišite brojeve koji označuju navedena mora oko Europe.

1) Barentsovo more	4) Crno more
2) Baltičko more	5) Sjeverno more
3) Sredozemno more	6) Norveško more
- c) Na karti obojite: Kretu crveno, Sardiniju žuto, Korziku ljubičasto, Island plavo i Irsku zeleno.
- d) Koji je najveći europski otok? **Velika Britanija**

-

3.	a) Obale Barentsova i Bijeloga mora dobro su naseljene.	T	N
	b) Norveško more nikad se ne zaleđuje.	T	N
	c) Sjeverno more bogato je ribom.	T	N
	d) U Baltičko more ulazi topla Golfska struja.	T	N
	e) Kanal (La Manche) jedan je od najprometnijih morskih prolaza na svijetu.	T	N
	f) Zapadni dio Sredozemnoga mora ima razvedenije obale od istočnoga dijela.	T	N
	g) U morima oko Europe morske mijene najizraženije su na obalama Crnoga mora.	T	N

DOPUNITE REČENICE.

4. a) Nakon ledenog doba razina mora podignula se za otprilike120..... metara.
- b) Obala Nizozemske najvećim je dijelomniska/položena..... i pjeskovita.
- c) Laguna je dio mora potpuno ili djelomice odvojenprudovima..... od otvorena mora.
- d) Stjenovite i strme obale Norveške poznate su pofjordovima....., uskim i dubokim zaljevima, nastalima potapanjem ledenjačkih dolina.
- e) Potapanjem nekadašnjih riječnih dolina u stjenovitom kraju nastao je oblik zaljeva koji se nazivarijas......
- f) Zbog različitih prirodnih i društvenih obilježja u Europi izdvajamosjeverno.....,zapadno..... ijužno..... primorje.

IZRAČUNAJTE ZADATAK.

5. Europa je najmaritimniji i najrazvedeniji kontinent. Duljina je njezine obale oko 40 000 km. Izračunajte koliko kilometara obale dolazi na milijun četvornih kilometara površine Europe. Za usporedbu, u Africi dolazi 0,7 km obale na milijun km^2 površine.

Prostor za računanje

Europa ima 10,1 mil. km^2 i 40 000 km obale;

$$40\,000/10,1 = 3960 \text{ km}$$

Rješenje je: 3960 km obale na milijun km^2 površine

SLIJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKE KARTE U ATLASU.

6. Zamislite da putujete brodom od Rijeke do Stockholma (Švedska).

a) Kojim ćete morima i oceanom ploviti?

Jadransko more, Jonsko more, Sredozemno more, Atlantski ocean,

Sjeverno more, Baltičko more.

b) Kroz koje ćete morske prolaze (tjesnace, vrata i kanale) proći.

Otrantska vrata, Gibraltarska vrata, Kanal (La Manche), Doverska vrata, Skagerrak,

Kattegat, Oresund

KRATKO OPIŠITE OBILJEŽJA NAVEDENIH MORA.

7. Baltičko more – odvojeno od utjecaja Golfske struje, sjeverni dijelovi se zaleđuju.

Sjeverno more – plitko, bogato planktonom i ribom, nafta i plin, prometna važnost.

Sredozemno more – spora izmjena vode s Atlantikom, strma i razvedena obala, turizam.

Crno more – niska obala, lagune.

		Crno more	Sjeverno more	Bijelo more	Jadransko more
površina		453 000 km ²	544 000 km ²	90 000 km ²	138 595 km ²
najveća dubina		2245 m	869 m	340 m	1228 m
površinska temperatura	zimi	0° - 11° C	6° C	< 1° C	8 - 13 ° C
	ljeti	22 - 25° C	12 - 14 ° C	7 - 15 ° C	24 - 25 ° C
prosječna slanoća (salinitet)		19 ‰	30 ‰	24 - 34,5 ‰	38 ‰
najveća amplituda morskih mijena		0,6 m	2,6 - 7 m	10 m	26 cm

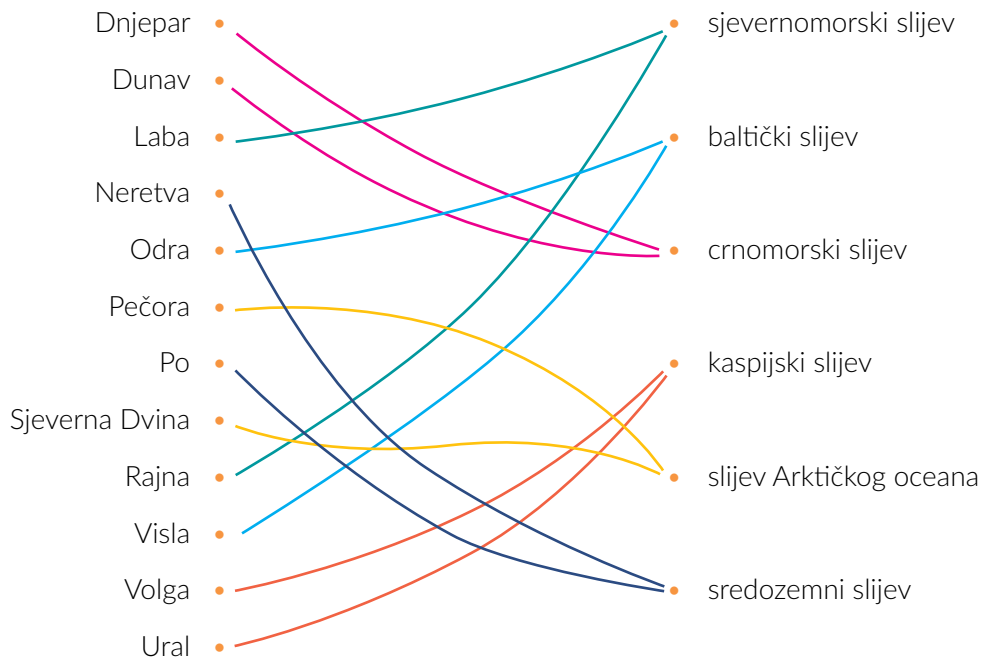
BILJEŠKE

Rijeke i jezera

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽITE PAROVE.

1. Crtama spojite svaku rijeku sa slijevom kojemu pripada. Za svaki slijev upotrijebite drugu boju.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE NA PRILOŽENOJ KARTI, S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

2. Na geografskoj karti u kvadratiće upišite nazive rijeka.

RIJEŠITE ZADATAK.

3. Među navedenim rijekama zelenom bojom podcrtajte one koje imaju deltasto ušće, a plavom one koje imaju ljevkasta estuarijska ušća.

Dunav

Laba

Neretva

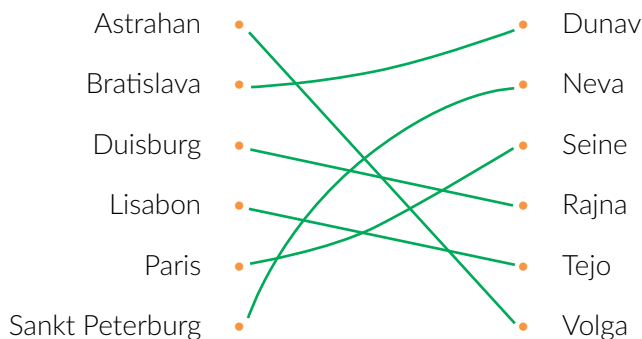
Thames

Volga

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽITE PAROVE.

4. Crtama spojite grad i rijeku na kojoj se nalazi.

ZAOKRUŽITE T AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, A N AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA.

5. a) Rijeke Zapadne Europe imaju uravnotežen vodostaj tijekom godine.
 b) Najdulje europske rijeke nalaze se u Južnoj Europi.
 c) Rajna je najprometnija europska rijeka.
 d) Rijeke sredozemnoga slijeva imaju najveći vodostaj ljeti zbog otapanja snijega u planinama.
 e) Alpe su jedno od glavnih izvorišnih područja Europe.
 f) Riječna mreža u Europi je gusta, dobro razvijena.
 g) Najdulje rijeke, s najvećim porječjima, nalazimo u Srednjoj i Istočnoj Europi.
 h) Najbrojnija jezera u Europi su tektonskog postanka.

T N
 T N
 T N
 T N
 T N
 T N
 T N
 T N

RIJEŠITE ZADATAK.

6. Navedite pet hrvatskih rijeka koje pripadaju crnomorskomu slijevu.

Dunav

Sava

Drava

Kupa

Bosut

(Korana, Bednja, Vuka)

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE UPISUJUĆI SLOVA NA PRAZNU CRTU. PAZITE, JEDAN JE POJAM VIŠAK.

7. Povežite europska jezera s načinom postanka.

C Crveno i Modro jezero	A) ledenjačko
A Ladoga	B) vulkansko
E Ohridsko	C) krško
B Albano	D) riječno
	E) tektonsko

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

8. a) Rijeke na zapadnom europskom primorju imaju ujednačen vodostaj. Zašto?

.....**U Zapadnoj Europi je godišnja raspodjela padalina razmjerno ujednačena.**.....

b) Zašto rijeke na krajnjem sjeveru Europe imaju više vode ljeti, a manje zimi?

.....**Zbog topljenja snijega.**.....

c) Kad je vodostaj na rijekama sredozemnog slijeva visok, a kad nizak?

.....**Visok vodostaj u hladnijoj polovici godine, a nizak ljeti.**.....

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKE KARTE EUROPE I PODATAKA O DUŽINI RIJEKA U UDŽBENIKU.

9. Poredajte europske rijeke prema duljini od najveće prema najmanjoj i napišite kojem slijevu pripadaju.

1. **Volga – Kaspijski slijev (slijev Kaspijskog jezera)**..... slijev
2. **Dunav – Crnomorski slijev**..... slijev
3. **Ural - Kaspijski slijev (slijev Kaspijskog jezera)**..... slijev
4. **Dnjepar – Crnomorski slijev**..... slijev
5. **Don – Crnomorski slijev**..... slijev
6. **Pečora - Arktički slijev (slijev Arktičkog oceana)**..... slijev
7. **Rajna – Sjevernomorski slijev (slijev Sjevernog mora)**..... slijev
8. **S. Dvina - Arktički slijev (slijev Arktičkog oceana)**..... slijev
9. **Laba - Sjevernomorski slijev (slijev Sjevernog mora)**..... slijev
10. **Visla - Balitički slijev**..... slijev

10. Ispunite tablicu.

	Volga	Dunav	Rajna
države kroz koje rijeka protječe	Rusija	Njemačka, Austrija, Slovačka, Mađarska, Hrvatska, Srbija, Bugarska, Rumunjska, Ukrajina	Švicarska, Lihtenštajn, Austrija, Njemačka, Francuska, Nizozemska
gradovi s više od milijun stanovnika koji su smješteni uz rijeku	Volgograd, Samara, Kazan, Nižniji Novogord	Beč, Budimpešta, Beograd	Köln
ime nizine / nizina kroz koje rijeka protječe	Istočnoeuropska	Panonska, Vlaška	nizina uz Atlantski ocean
slijev kojem rijeka pripada	kaspijski	crnomorski	sjevernomorski
gospodarsko značenje rijeke	promet hidroenergija ribolov	promet	promet

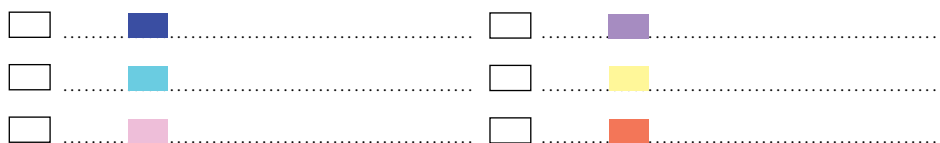
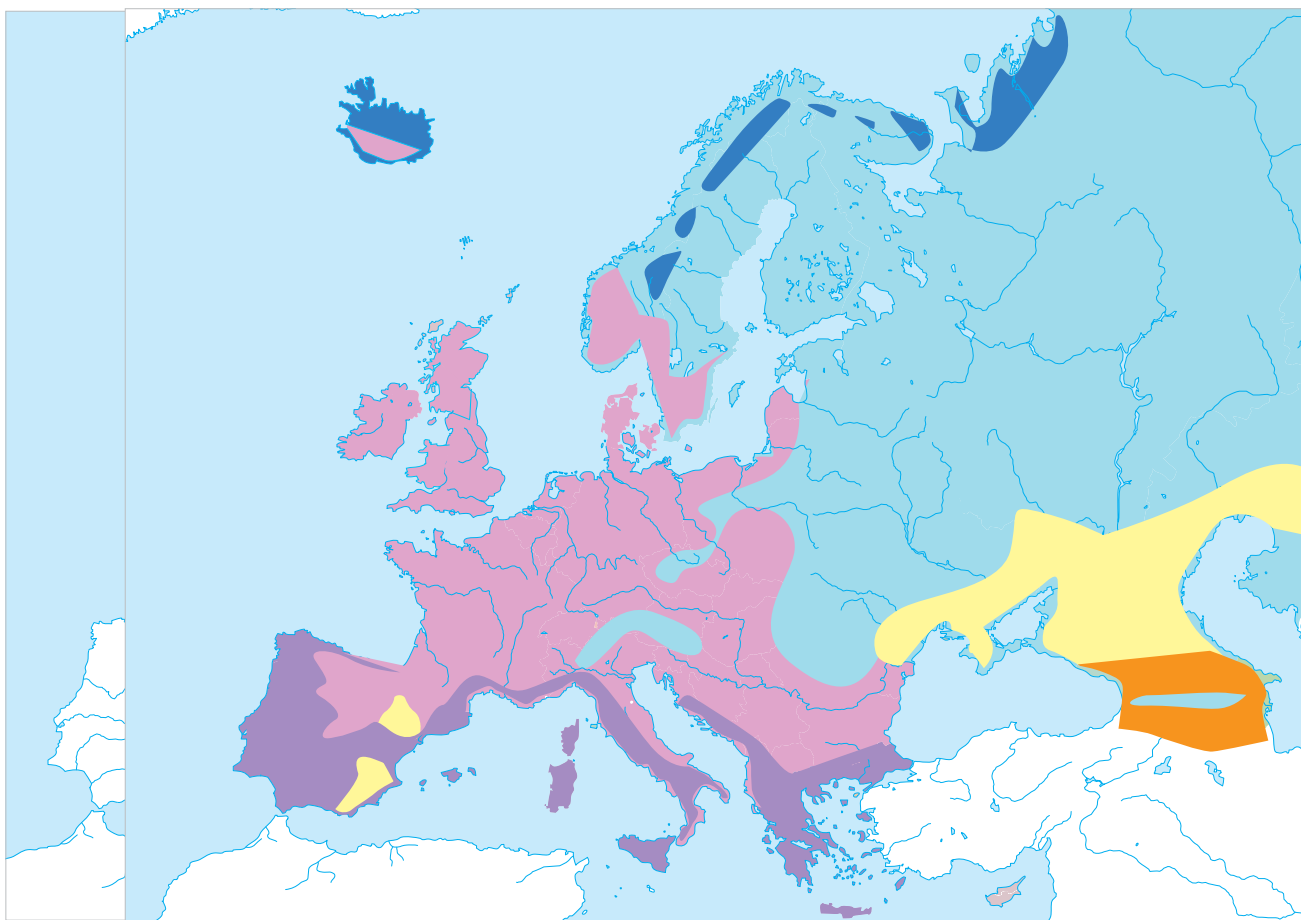
BILJEŠKE

Klima i vegetacija

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE NA PRILOŽENOJ KARTI EUROPE S POMOĆU TEMATSKE KARTE RASPROSTRANJENOSTI KLIME U UDŽBENIKU.

1. a) Na priloženoj karti ucrtajte granice klimatskih tipova i obojite ih različitim bojama.
Ne zaboravite tumač.

- b) Najveći dio Europe nalazi se u sjevernom **klima tundre** pojasu u kojem pušu glavni **sredozemna** vjetrovi.

- c) Zašto je sredozemna klima ograničena na uski pojas uz Sredozemno more?

vlažna snježno šumska

PRISJETITE SE GRADIVA ŠESTOG RAZREDA I RIJEŠITE ZADATAK.

2. Klimatske elemente podcrtajte plavom bojom, a čimbenike (modifikatore) crvenom.

morske struje, nadmorska visina, naoblaka, padaline, raspodjela kopna i mora, reljef,
temperatura zraka, tlak zraka, udaljenost od ekvatora, vjetar, vлага u zraku

DOPUNITE REČENICE.

3. a) Izloženost nekog prostora klimatskim utjecajima mora naziva se **maritimnost** ,
a izloženost utjecajima kopnene unutrašnjosti nazivamo **kontinentalnost**
- b) Umjereno topla vlažna klima na **istoku i sjeveru** (strana svijeta) Europe prelazi u
vlažnu snježno-šumsku klimu.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOGA KLIMATSKOG DIJAGRAMA.

4. Promotrite klimatski dijagram i odgovorite.

a) Najtopliji je mjesec **srpanj**
s prosječnom temperaturom od **27/28** °C.

b) Najhladniji je mjesec **siječanj**
s prosječnom temperaturom od **9** °C.

c) U kojem je godišnjem dobu najviše padalina?
..... **zimi**

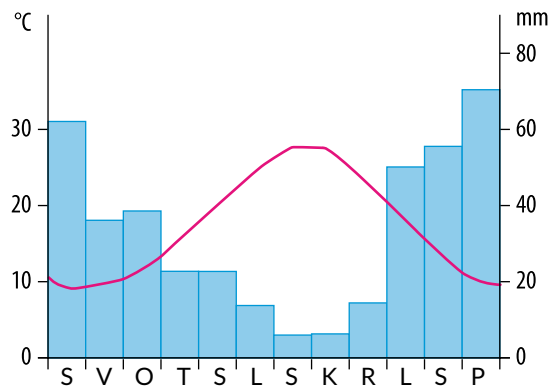
d) Koje je godišnje doba najsušnije? **ljetu**

e) Grad čiji je klimatski dijagram prikazan ima **sredozemnu** klimu.

f) Zaokružite broj ispred grada čiji je klimatski dijagram nacrtan.

☒ 1) Atena 2) London 3) Reykjavik 4) Varšava

g) Na geografskoj karti u zadatku 1. označite taj grad kružićem i upišite njegov naziv uz kružić.

KRATKO ODGOVORITE NA POSTAVLJENA PITANJA.

5. a) Sa zapada u Europu dolazi većina ciklona. Kakvo vrijeme donose ciklone?

Promjenljivo vrijeme s padalinama.

b) Koja morska struja najviše utječe na klimu Europe?

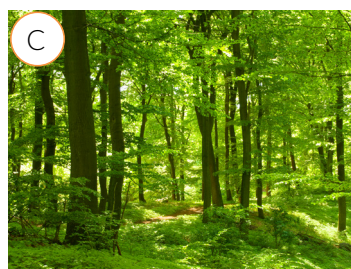
Golfska struja.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA. JEDNA FOTOGRAFIJA JE VIŠKA.

6. Uz klimu upišite slovo odgovarajućeg raslinja predloženog na fotografiji.

..... **A** sredozemna klima
..... **C** umjereno topla klima s toplim ljetom
..... **B** klima tundre
..... **D** vlažno-snežna šumska klima
..... **E** stepska klima

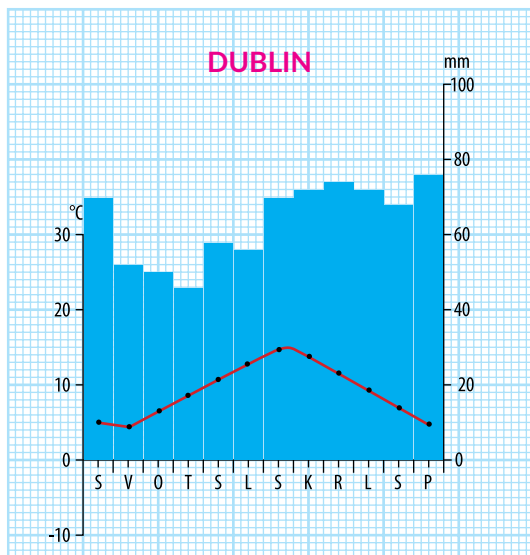

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH TABLICA.

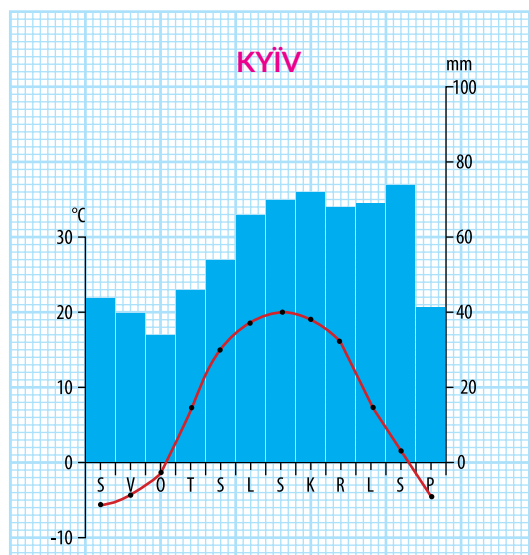
7. a) Prema podacima u tablici nacrtajte klimatske dijagrame Dublina i Kyiv (Kijiv).
b) Ispod klimatskoga dijagrama upišite klimatski tip.

Dublin	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Temperatura (°C)	4,7	4,1	6,4	8,2	10,6	13,6	15,1	15,0	13,2	10,3	7,4	5,8
Padaline (mm)	70	52	49	45	58	55	70	72	73	70	68	76

Kyiv	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Temperatura (°C)	-6,1	-5,2	-0,5	7,6	14,7	18,6	20,4	19,3	14,2	7,5	1,4	-2,9
Padaline (mm)	43	39	35	46	56	66	70	72	47	47	53	41

umjereno topla vlažna

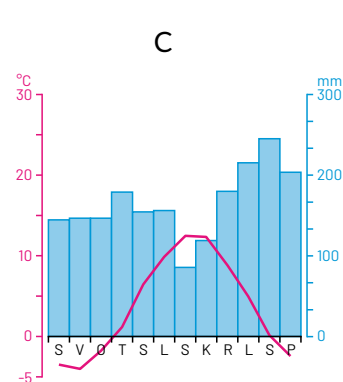
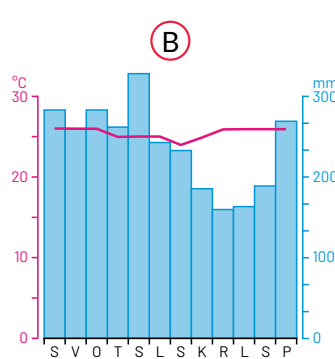
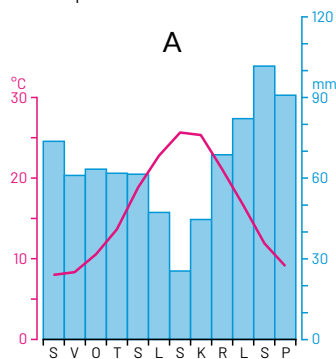

vlažna snježno-šumska

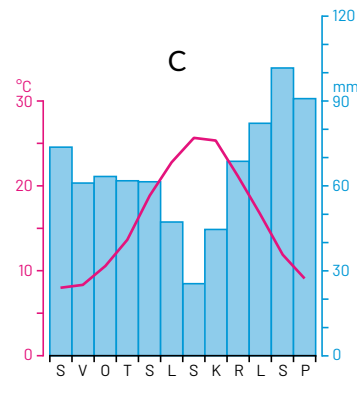
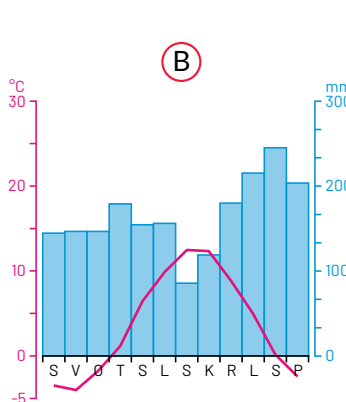
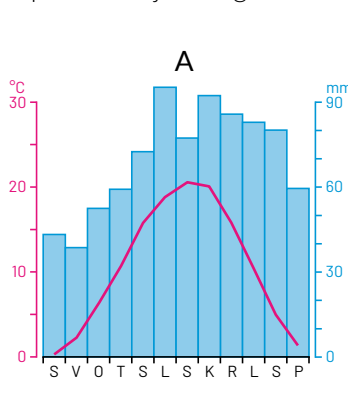

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH KLIMATSKIH DIJAGAMA.

8. a) Zaokruži slovo iznad klimatskog dijagrama koji prikazuje klimu koja nije zastupljena u Europi.

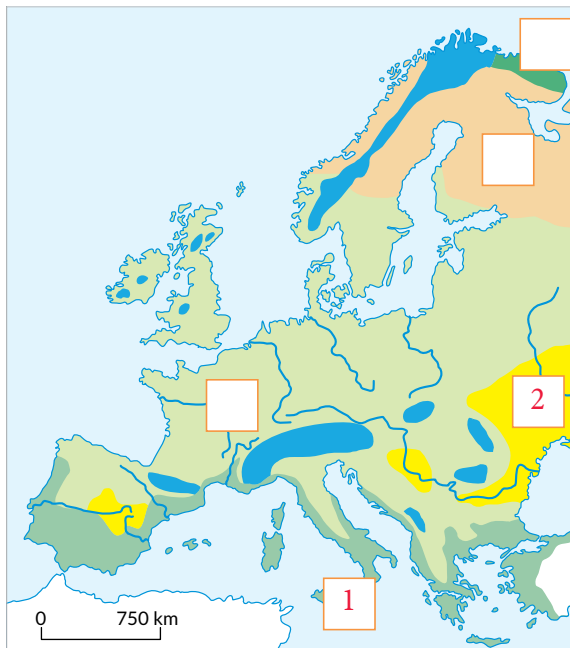
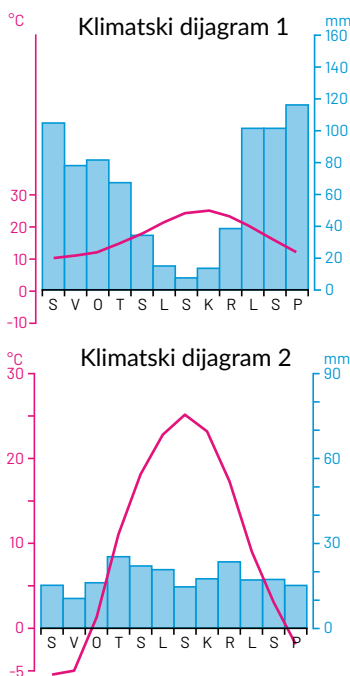
- b) Zaokružite slovo iznad klimatskog dijagrama koji prikazuje područje u kojemu ima najviše padalina tijekom godine.

Kojim slovom je označen dijagram koji ima najveću razliku između srednje temperature zraka najtoplijeg i najhladnijeg mjeseca?**A**.....

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU TEMATSKE KARTE KOJA PRIKAZUJE PRIRODNI BILJNI POKROV U EUROPI I PRILOŽENIH KLIMATSKIH DIJAGRAMA.

9. a) U pravokutnike na točna mjesta na priloženoj tematskoj karti upišite brojeve 1 i 2 u prostor čija su klimatska obilježja prikazana klimatskim dijagramima obilježenima brojevima 1 i 2.
- b) Kako se naziva tip klime prikazan na klimatskom dijagramu 2? **stepska**

- c) Opišite kako je klima utjecala na obilježja vegetacije u prostoru koji ste obilježili brojkom 1.

Vegetacija u prostoru sredozemne klime prilagodila se ljetnoj vrućini i suši.

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Brojni narodi i države

U SLJEDEĆEM ZADATKU ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

1. Unutar dogovorenih granica Europe 2019. godine živjelo je:

- a) 520 mil. stanovnika b) 620 mil stanovnika
☒ c) 720 mil stanovnika d) 820 mil. stanovnika.

U SLJEDEĆEM ZADATKU ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA. DVA SU ODGOVORA TOČNA.

2. Znanstveno-tehnička revolucija i napredak znanosti u 19. stoljeću utječu na:

- ☒ a) porast broja stanovnika b) smanjenje broja stanovnika
c) smanjenje rodnosti ☒ d) smanjenje smrtnosti.

ZAOKRUŽITE T AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, A N AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA.

3. a) Europa je naseljena mnogo gušće od svjetskoga prosjeka.

☒ T N

b) Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija se raspala 1991. godine.

☒ T N

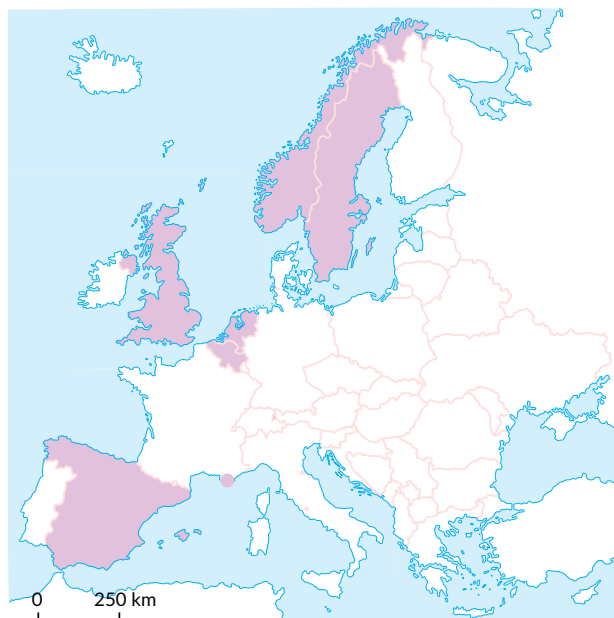
c) Prema obliku vladavine i političkom uređenju europske države većinom su monarhije.

T ☒ N

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU TEKSTA U UDŽBENIKU I GEOGRAFSKOG ATLASA.

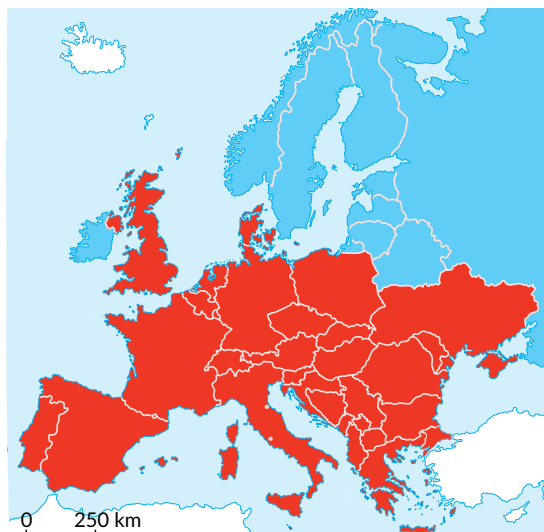
4. Na priloženoj karti crvenom bojom obojite europske monarhije.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU STATISTIČKOG PRILOGA U UDŽBENIKU.

5. a) Na priloženoj karti države s većom gustoćom od europskog prosjeka obojite crvenom bojom, a one s manjom gustoćom plavom bojom. Ne zaboravite tumač.

Tumač

> 72 st/km²

< 72 st/km²

- b) Navedite tri najgušće i tri najrjeđe naseljene europske države.

Najgušće naseljene: Monako, Malta, Vatikan, San Marino, Nizozemska, Belgija

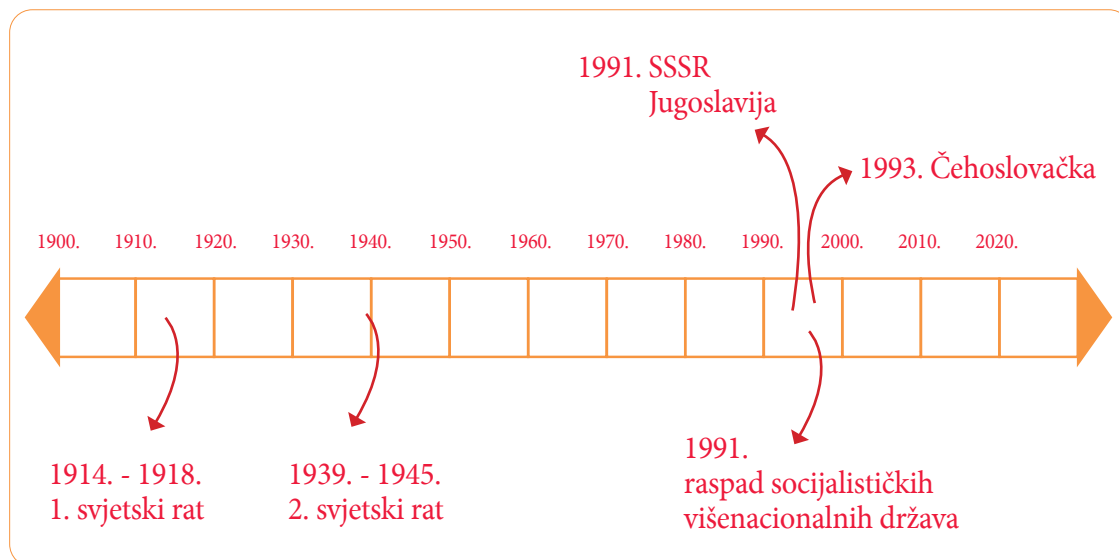
Najrjeđe naseljene: Island, Norveška, Finska

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU TEKSTA IZ UDŽBENIKA.

6. Nacrtajte vremensku crtu i na nju upišite najvažnije povijesne događaje od početka 20. stoljeća do danas koji su utjecali na današnju političku kartu Europe.

Prostor za crtanje

IZRADITE TEMATSKU KARTU GUSTOĆE NASELJENOSTI EUROPSKIH DRŽAVA SLUŽEĆI SE DIGITALNIM ALATOM NA POVEZNICI [HTTPS://MAPCHART.NET/](https://mapchart.net/).

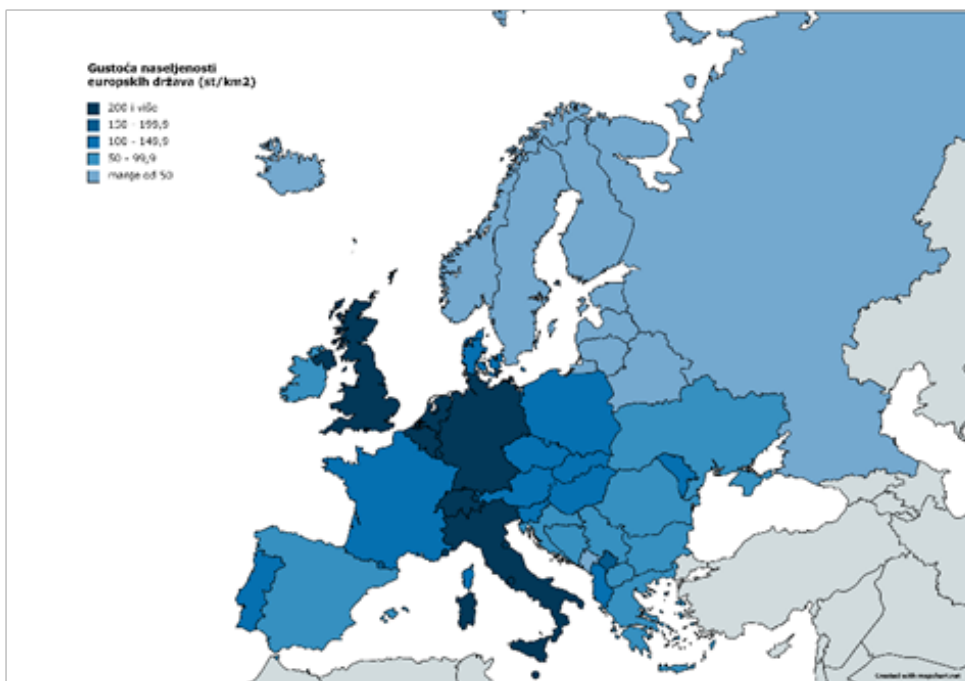
7. Kao podlogu izaberite slijepu kartu Europe s ucrtanim granicama država. Prema predloženom tumaču u digitalnom alatu obojite države. Podatke o gustoći naseljenosti europskih država potražite u statističkom dodatku na kraju udžbenika.

Zatim usporedite izrađenu tematsku kartu s tematskom kartom gustoće naseljenosti u europskim državama 2019. Razmislite iz čega proizlaze razlike u prikazu gustoće naseljenosti.

Prijedlog tumača

BILJEŠKE

Stanovništvo Europe

U SLJEDEĆEM ZADATKU ZAOKRUŽITE SLOVO UZ TOČAN ODGOVOR.

1. Demografska tranzicija je:

- a) prijelaz iz visoke rodности i visoke smrtnosti u nisku rodnost i nisku smrtnost
- b) prijelaz iz visoke rodности i niske smrtnosti u nisku rodnost i nisku smrtnost
- c) prijelaz iz niske rodности i niske smrtnosti u visoku rodnost i visoku smrtnost.

DOPUNITE REČENICE.

2. a) Razlika broja rođenih i broja umrlih u nekom razdoblju naziva se **prirodna promjena**
- b) U Europi je **19** % stanovništva starije od 65 godina.
- c) Skup mjera kojima država utječe na demografsku sliku naziva se **populacijska** politika.

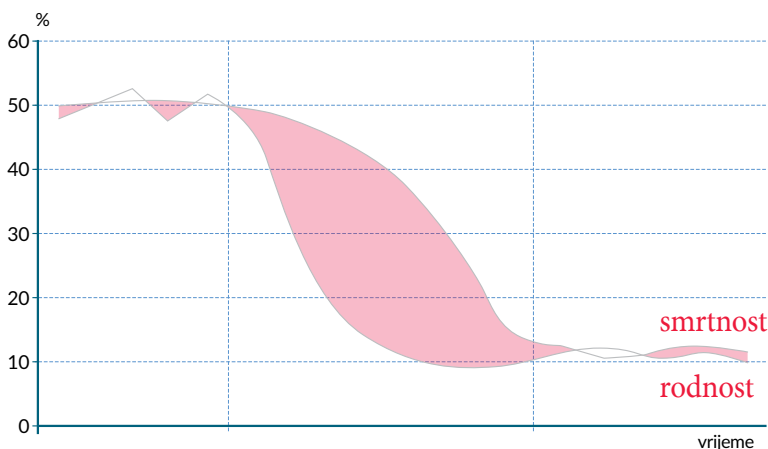
RIJEŠITE ZADATKE.

3. a) Navedite barem tri jezika romanske skupine.
..... **tri od: portugalski, španjolski, katalonski, francuski, talijanski, retoromanski, rumunjski, moldavski**
- b) Navedite tri države Europe u kojima većina stanovnika govori ugro-finskim jezicima.
..... **Mađarska, Estonija, Finska**

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE NA PRILOŽENOJ SKICI I ODGOVORITE NA POSTAVLJENA PITANJA.

4. a) Na dijagramu demografske tranzicije crvenom bojom podebljajte crtu koja prikazuje rodnost, a crnom onu koja pokazuje smrtnost.

b) Zašto se danas brojnost europskog stanovništva sporo mijenja?

.....
U Europi je u drugoj polovici 20. stoljeća zbog planiranja obitelji smanjena rodnošć, a zbog sve većeg udjela starog stanovništva porasla je smrtnost stanovništva.
.....

c) Kako se Prvi svjetski rat odrazio na broj stanovnika Europe?

.....
U razdoblju Prvog svjetskog rata u Europi je zabilježen pad broja stanovnika.
.....

d) Potkraj kojega stoljeća su se mnoge europske države suočile s prirodnim padom broja stanovnika?
Potkraj 20. stoljeća.
.....

NA POSTAVLJENA PITANJA ODGOVORITE S POMOĆU GEOGRAFSKE KARTE U ATLASU.

5. a) Koja europska država ima najviše susjeda (ne računajući Rusku Federaciju)?

.....
Njemačka
.....

b) U kojoj europskoj regiji izrazito prevladavaju Slaveni?
U Istočnoj Europi.
.....

U SLJEDEĆIM ZADATCIMA DVA SU TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

6. Na jezični sastav stanovništva Europe najviše su utjecali:

a) druga industrijska revolucija

☒ b) seoba Indoeuroljana

c) usavršavanje parnog stroja

d) velika geografska otkrića

☒ e) velika seoba naroda u srednjem vijeku.

7. Dva službena jezika govore se u:

a) Austriji

b) Belgiji

☒ c) Finskoj

☒ d) Irskoj

e) Švedskoj.

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽITE PAROVE TAKO DA NAVEDENIM POJMOVIMA PRIDRUŽITE ODGOVARAJUĆE SLOVO.

8. A) Bosna i Hercegovina

.....**C**..... ćirilica

B) Grčka

.....**B**..... grčki alfabet

C) Ruska Federacija i Bugarska

.....**D**..... latinica

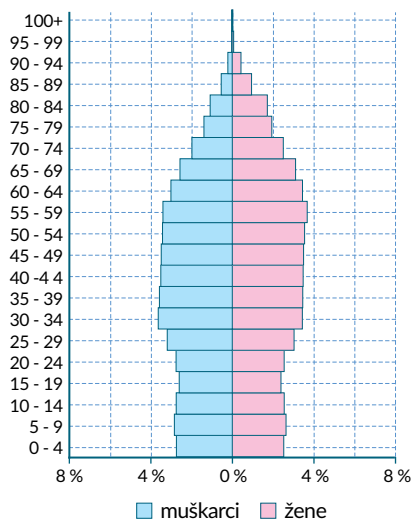
D) Švedska i Njemačka

.....**A**..... latinica i ćirilica

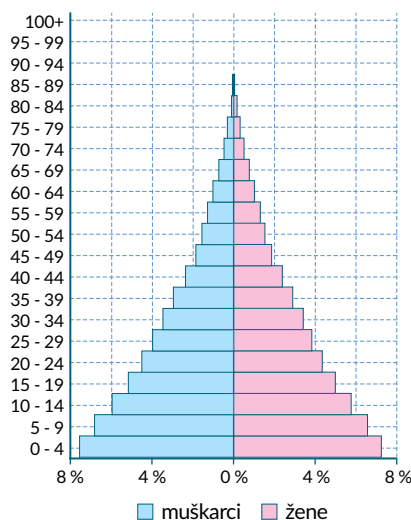

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOG PRIKAZA DOBNO-SPOLNE STRUKTURE STANOVNIŠTVA.

9.

A

B

Zaokružite slovo ispod grafičkog prikaza koji prikazuje dobno-spolnu strukturu stanovnika Europe. Objasnite svoj odabir.

Zbog velikog udjela starog i malog udjela mladog stanovništva.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU KARTE U UDŽBENIKU (DRŽAVE PREMA PREVLAĐAVAJUĆOJ VJERI).

10. a) Navedite tri države u kojima među vjernicima prevladavaju rimokatolici.

Tri od navedenih: Portugal, Španjolska, Francuska, Italija, Slovenija, Hrvatska, Poljska, Austrija, Litva, Slovačka, Irska

b) Navedite tri države u kojima među vjernicima prevladavaju protestanti.

Tri od navedenih: Island, Ujedinjeno Kraljevstvo, Norveška, Švedska, Finska, Danska

c) U kojoj državi Južne Europe prevladavaju muslimani?

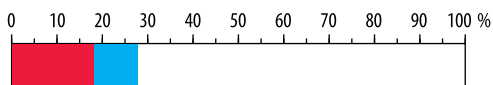
U Albaniji.

ISPUNITE GRAFIČKI PRIKAZ.

11. U svijetu je 2022. godine bilo oko 7,94 milijardi stanovnika. Iste je godine Kina imala 1,45 milijarde stanovnika, a Europa kao kontinent oko 750 milijuna. Izračunajte udio stanovništva Europe i Kine u ukupnom stanovništvu svijeta i prikazite ih na grafikonu jedan iza drugog različitim bojama.

Kina - 18 %
Europa - 9,6 %

udio stanovništva Kine u ukupnom stanovništvu svijeta
udio stanovništva Europe u ukupnom stanovništvu svijeta

ISPUNITE GRAFIČKI PRIKAZ.

12. S pomoću isječka kruga prikažite udio pojedinih jezičnih skupina u Europi. Prisjetite se da je 1 % = 3,6°. Svaki isječak obojite drugom bojom.

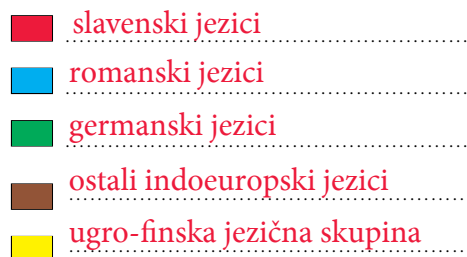
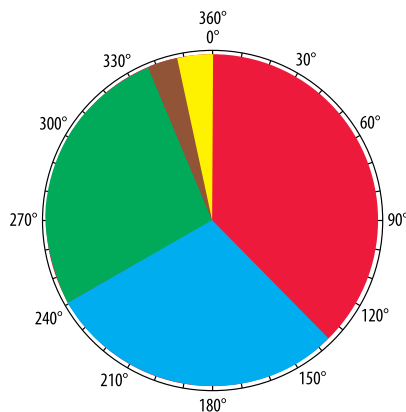
slavenski jezici = 38 % (=**136.8**.....°)

germanski jezici = 27 % (=**97,2**.....°)

romanski jezici = 29 % (=**104.4**.....°)

ostali indoeuropski jezici = 3 % (=**10.8**.....°)

ugro-finska jezična skupina = 3 % (=**10.8**.....°)

U SLJEDEĆEM ZADATKU DOPUNITE SHEMU S POMOĆU GEOGRAFSKE KARTE SLUŽBENIH JEZIKA EUROPSKIH DRŽAVA.

13. Uz brojeve upišite:

- 1 – najzastupljeniju veliku jezičnu skupinu
- 2 – jezične podskupine unutar najzastupljenije velike jezične skupine
- 3 – pet jezika unutar svake jezične podskupine
- 4 – uralo-altajske jezike
- 5 – jezike koje ne pripadaju indoeuropskoj ni uralo-altajskoj jezičnoj skupini.

1 INDOEUROPSKI GERMANSKI			uralo-altajska jezična skupina	ostali jezici
2 GERMANSKI	2 ROMANSKI	2 SLAVENSKI	MAĐARSKI	BASKIJSKI
3 ISLANDSKI	3 PORTUGALSKI	3 POLJSKI	FINSKI	MALTEŠKI
NORVEŠKI	ŠPANJOLSKI	ČEŠKI	ESTONSKI	
DANSKI	FRANCUSKI	SLOVAČKI	TURSKI	
ŠVEDSKI	TALIJANSKI	HRVATSKI		
NJEMAČKI	RUMUNJSKI	RUSKI		
ENGLESKI	KATALONSKI	SLOVENSKI		

U SLJEDEĆEM ZADATKU POPUNITE TABLICU I RIJEŠITE ZADATAK S POMOĆU STATISTIČKOG PRILOGA U UDŽBENIKU.

14. Popunite tablicu tako da izračunate podatke koji nedostaju.

Naziv države	Rodnost (‰)	Smrtnost (‰)	Prirodna promjena (‰)
Ruska Federacija	10,7	13,4	-2,7
Letonija	9,6	14,5	-4,9
Švedska	12,1	9,4	-2,7
Francuska	12,4	9,1	3,3
Bugarska	8,5	14,5	-6
Kosovo	16,2	5,9	10,3
Hrvatska	8,8	12,4	-3,6
Albanija	13,2	6,9	6,3
Španjolska	9,0	9,2	-0,2
Njemačka	8,6	11,8	-3,2
Švicarska	10,5	8,4	2,1

Izvori: Factbook, pristupljeno 2021.

Što možete zaključiti o prirodnoj promjeni broja stanovnika u odabranim europskim državama?

Većina odabranih država bilježi negativnu prirodnu promjenu. Najvećom stopom prirodnog prirasta ističu se Kosovo i Albanija, a osim njih prirodni prirast bilježe Francuska i Švicarska.

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Prostorno kretanje stanovništva Europe

PRISJETITE STE ŠTO STE NAUČILI U 6. RAZREDU I DOPUNITE REČENICE.

1. a) Razlika broja useljenih i broja iseljenih u nekom razdoblju naziva se
..... **selidbena (migracijska) promjena**
- b) Ukupnu promjenu broja stanovnika čine **prirodna** i **prostorna**
promjena zajedno.

U SLJEDEĆEM ZADATKU ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

2. a) Drugi iseljenički val iz Europe u Novi svijet odvijao se:
- a) početkom 18. stoljeća b) krajem 18. stoljeća
- (c)** u 19. i početkom 20. stoljeća d) nakon Drugog svjetskog rata.
- b) Iseljavanje iz Hrvatske krajem 19. stoljeća i početkom 20. stoljeća bilo je potaknuto:
- (a)** bolešću vinove loze b) bolešću krumpira
- c) španjolskom gripom d) pojavom kuge.

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

3. U prvom valu prekooceanskih migracija najviše se stanovnika iselilo:
- a) iz država Sjeverne Europe b) iz istočnoeuropskih država
- (c)** iz pirenejskih država d) iz srednjoeuropskih država
- (e)** iz zapadnoeuropskih država.

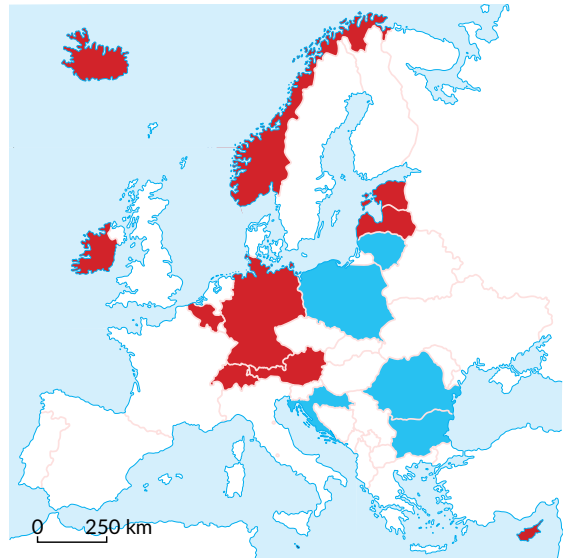
ZAOKRUŽITE T AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, A N AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA.

4. a) U drugoj polovici 20. stoljeća većina europskih država su emigracijske. **(T)** **N**
- b) Najveći udio stranih radnika u ukupnom stanovništvu danas ima Švicarska. **T** **(N)**
- c) Imigracijske države poboljšale su dobnu i obrazovnu strukturu stanovništva, a ponajviše je izmijenjena etnička i vjerska, ali i rasna struktura stanovništva. **(T)** **N**

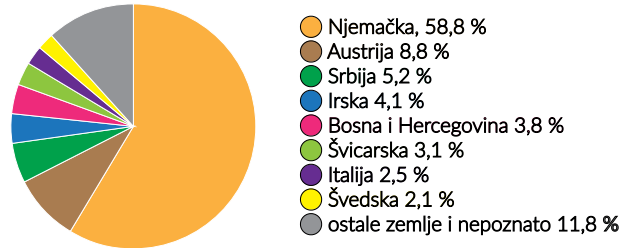
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

5. a) Prema grafičkom prilogu o udjelu stranih državljana u udžbeniku na priloženoj karti Europe crvenom bojom obojite sve europske države koje su 1. siječnja 2018. godine imale više od 10 % stranih državljana u stanovništvu.
- b) Pet država koje su imale najmanji udio stranih državljana u stanovništvu obojite plavom bojom.

ANALIZIRAJTE KRUŽNI DIJAGRAM.

6. a) U koje se europske države 2019. g. odselilo najviše hrvatskih državljana?
- Njemačka, Austrija, Srbija, Irska,**
Bosna i Hercegovina, Švicarska, Italija,
Švedska

- b) Usporedite kružni dijagram s tematskom kartom u udžbeniku koja prikazuje europske države s visokim i niskim udjelom stranih radnika. Što usporedbom dvaju grafičkih prikaza zaključujete?

Hrvatski državljani odseljeni u inozemstvo u 2019. godini prema državi odseljenja

Izvor: Migracija stanovništva Republike Hrvatske u 2019.; www.dzs.hr

Sve države s najviše odseljenih hrvatskih državljana, osim Bosne i Hercegovine, su ujedno i države s visokim udjelom stranih radnika.

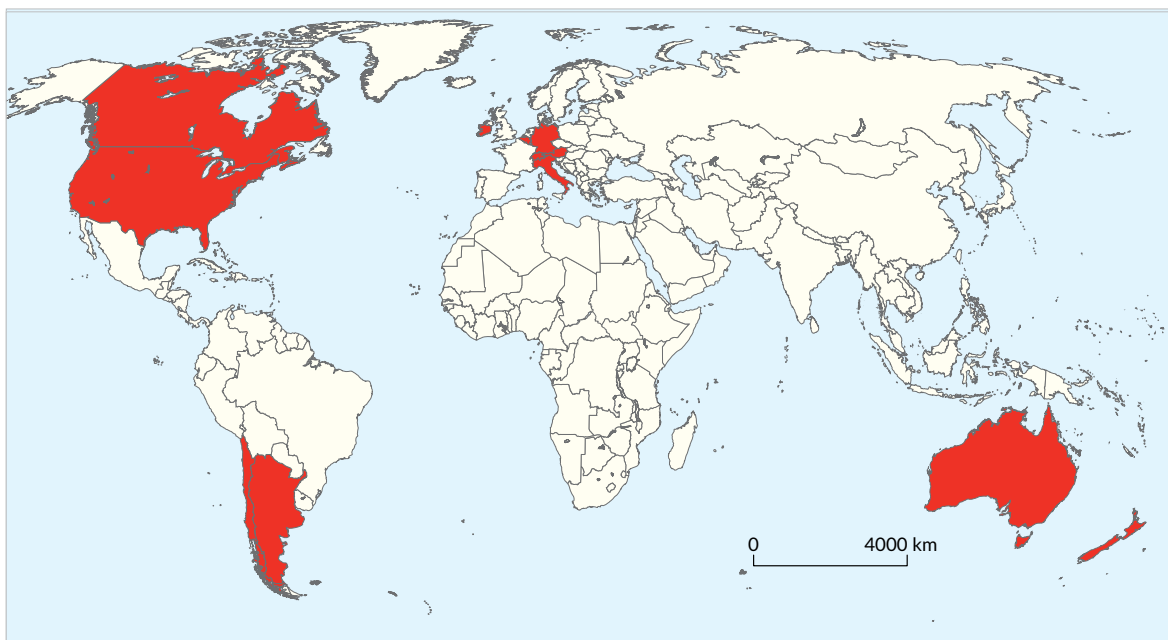
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH PODATAKA I GEOGRAFSKOG ATLASA.

7. a) Na priloženoj karti svijeta crvenom obojite države u kojima prema podacima Središnjeg ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske živi veći broj hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka.

Na osnovi procjena pojedinih država diljem svijeta, broj Hrvata i njihovih potomaka je sljedeći:

Argentina: oko 250 000, Australija: oko 250 000, Austrija: oko 90 000, Belgija: oko 7000, Brazil: oko 70 000, Bolivija: oko 5000, Čile: oko 200 000, Danska: oko 2500, Ekvador: oko 4000, Francuska: oko 40 000, Irska: oko 20 000, Italija: oko 60 000, Južna Afrika: oko 8000, Kanada: oko 250 000, Luksemburg: oko 3000, Nizozemska: oko 10 000, Norveška: oko 2000, Novi Zeland: oko 100 000, Njemačka: oko 500 000, Paragvaj: oko 5000, Peru: oko 6000, Sjedinjene Američke Države: oko 1 200 000, Švedska: oko 40 000, Švicarska: oko 80 000, Urugvaj: oko 5000, Ujedinjeno Kraljevstvo: oko 5000, Venezuela: oko 5000.

- b) Plavom bojom obojite državu u kojoj je konstitutivni narod, uz bošnjački, i srpski i hrvatski. U njoj živi, prema podacima posljednjeg Popisa stanovnika, oko 545 000 Hrvata.

BILJEŠKE

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA I TEMATSKE KARTE VRSTE POLJOPRIVREDE U EUROPI U UDŽBENIKU.

1. Ispod fotografije upišite pod a) o kojoj je kulturi riječ i pod b) primjer jednog područja ili regije u Europi u kojem se u većoj mjeri uzgaja.

- a) maslina
b) područje sredozemne klime

- a) krumpir
b) srednja Europa

- a) pšenica
b) velike nizine (Panonska, Istočnoeuropska)

- a) vinova loza
b) područje sredozemne klime

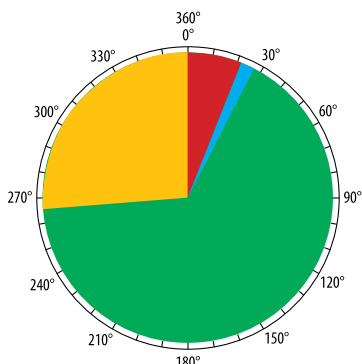

ISPUNITE GRAFIČKI PRIKAZ I RIJEŠITE ZADATAK.

2. a) S pomoću različito obojenih isječaka kruga prikažite udio pojedinih načina korištenja zemljišta u Švedskoj i Mađarskoj.

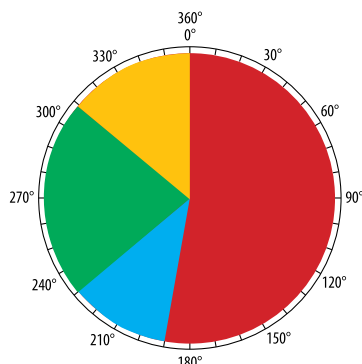
	Švedska	Mađarska
obrađeno	6 % (= <u>21,6</u> °)	53 % (= <u>190,8</u> °)
livade i pašnjaci	1 % (= <u>3,6</u> °)	11 % (= <u>39,6</u> °)
šume	67 % (= <u>241,2</u> °)	22 % (= <u>79,2</u> °)
ostalo	26 % (= <u>93,6</u> °)	14 % (= <u>50,4</u> °)

ŠVEDSKA

■ obrađeno
■ livade i pašnjaci

MAĐARSKA

■ šume
■ ostalo

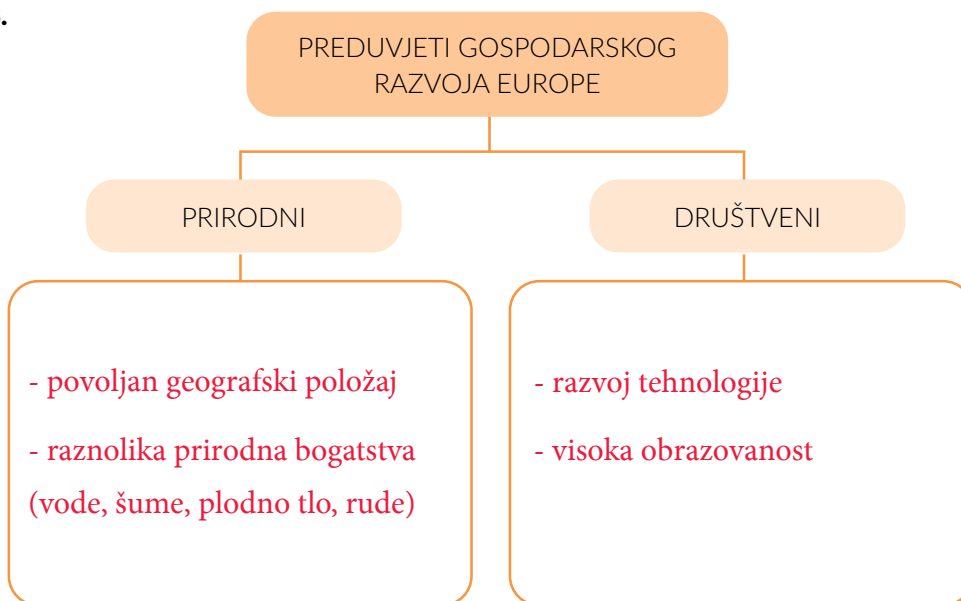
b) Objasnite zašto je više obrađenog zemljišta u Mađarskoj, a šuma u Švedskoj.

Različiti prirodni uvjeti (nizinski reljef i umjereno topla klima u Mađarskoj,
 brdsko-planinski reljef i snježno-šumska klima u Švedskoj).

U SLJEDEĆEM ZADATKU ISPUNITE SHEMU.

3.

ZAOKRUŽITE T AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, A N AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA. NA CRTU ISPOD TVRDNJE NAPIŠITE OBJAŠNJENJE ODGOVORA.

4. a) Europa pripada gospodarski najrazvijenijim dijelovima svijeta.

T **N**

- b) Stočarstvo je dobro razvijeno u zemljama oko Sjevernoga mora. (T) N
- c) Zbog nalazišta nafte u Sjevernome moru Europa naftu ne mora uvoziti. T (N)
Europa treba više nafte nego je ima u Sjevernom moru.
- d) Visokorazvijene europske zemlje najviše trguju sa siromašnijim zemljama Azije i Afrike. T (N)
Gotovo polovica cjelokupne svjetske trgovine obavlja se u Europi.
- e) Zbog vrlo razvijene unutarnje i međunarodne trgovine u Europi su važne burze, banke te osiguravajuća društva. (T) N
- f) Europska industrija u cjelini uvelike uvozi sirovine i energente. (T) N

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE.

5. Udio zaposlenih po sektorima djelatnosti u odabranim državama i udio sektora djelatnosti u BDP-u u odabranim državama

Sektori djelatnosti	Udio zaposlenih po sektorima djelatnosti (%)			Udio sektora djelatnosti u BDP (%)			BND (u USD po stanovniku)
	I.	II.	III. (IV.)	I.	II.	III. (IV.)	
Albanija	41	18	41	22	24	54	4 860
Italija	2	21	77	1	10	89	33 730
Rumunjska	24	29	47	4	33	63	11 290
Irska	5	11	84	1	39	60	61 390

Izvori: Factbook, Svjetska Banka pristupljeno 2021.

- a) Ispunite tablicu.
- b) Analizirajući tablicu, odgovorite na pitanja.
- Koja država ima najveći udio zaposlenih u primarnim djelatnostima? **Albanija**
- U kojoj je državi sekundarni sektor najzastupljeniji u BDP-u ? **Irska**
- S obzirom na broj stanovnika, koja od navedenih država ima najsnažnije gospodarstvo?
Irska
- c) Obilježje visokorazvijenih europskih zemalja je mali udio zaposlenih u **primarnim** djelatnostima, a veliki u **tercijarnim** djelatnostima.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKE KARTE SPECIJALIZACIJE ZAPOSLENOSTI U STATISTIČKIM REGIJAMA EU-a U UDŽBENIKU.

6. a) Navedite tri države u kojima je zaposlenost u kvartarnim djelatnostima bila veća od prosjeka EU-28 godine 2016.

Tri od navedenih: Norveška

Švedska

Finska

Danska

Francuska

b) Navedite dvije države u kojima je zaposlenost u financijama i osiguranju bila veća od prosjeka EU-28 godine 2016.

Dvije od navedenih: Belgija

Nizozemska

Švicarska

BILJEŠKE

Industrijalizacija i tercijarizacija

U SLJEDEĆIM ZADATCIMA NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA.

1. Povežite sektore djelatnosti s primjerima.

.....^C I. sektor

A) rudar

.....^A II. sektor

B) trgovac

.....^B III. sektor

C) ribar

2. Povežite etapu gospodarskog razvoja s odgovarajućim opisom.

.....^B manufakturna proizvodnja

A) primjena parnog stroja

.....^A 1. industrijska revolucija

B) podjela rada

.....^C 2. industrijska revolucija

C) primjena nafte i električne energije

3. Povežite obilježje gospodarskog razvoja s prostornom cjelinom.

.....^B najbolji uvjeti za turizam

A) Istočna Europa

.....^C 1. industrijska revolucija

B) Južna Europa

.....^A izvoz nafte i prirodnog plina

C) Zapadna Europa

ZAOKRUŽITE T AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, A N AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA.

4. a) Prvi industrijski pogoni u Europi bili su smješteni uz izvore energije i sirovina. (T) N
- b) Prva industrijska revolucija utjecala je na porast broja gradskog stanovništva. (T) N
- c) Pod utjecajem druge industrijske revolucije Pariz i London postaju višemilijunske metropole. (T) N
- d) Gotovo polovica cjelokupne svjetske trgovine obavlja se u Europi. (T) N
- e) Urbanizacija je proces koji označuje porast broja gradskog stanovništva, povećanje udjela gradskog stanovništva u ukupnom stanovništvu i širenje gradskog načina života. (T) N

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJE.

5. Što je tercijarizacija?

Proces razvoja i jačanja tercijarnih djelatnosti

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJE.

6. Koje energente u velikim količinama uvozi Europska unija?

Naftu i prirodni plin.

DOPUNITE REČENICE.

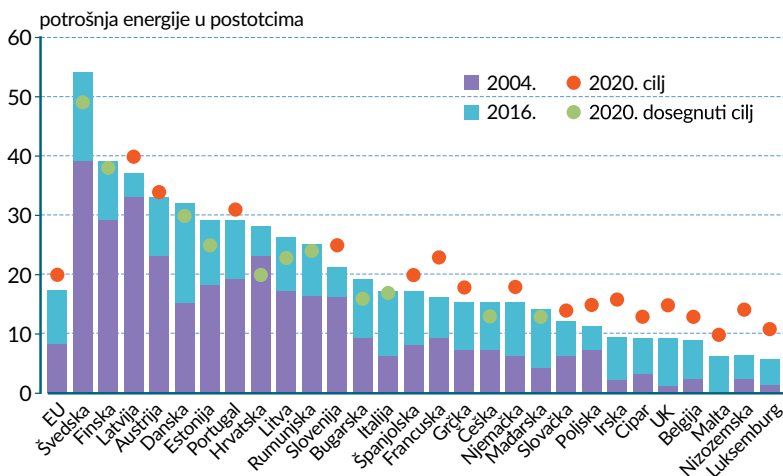
7. a) Europa je veliki uvoznik dobara/ruda/sirovina , a veliki izvoznik industrijskih proizvoda.

b) Glavna turistička područja Europe su Sredozemlje , Alpe i veliki gradovi

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOGA GRAFIČKOG PRIKAZA.

8. Na grafičkom prikazu prikazan je udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj energiji država članica EU-a 2004. i 2016. Prikazan je i cilj za 2020. te što je ostvareno 2020. godine.

Udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj energiji država članica EU-a 2016.

Izvor: <https://ec.europa.eu/eurostat/>

a) U kojim državama Europske unije obnovljivi izvori energije sudjeluju s više od 30 % u potrošnji energije. U Švedskoj, Finskoj, Latviji, Austriji i Danskoj.

b) Koliki je udio obnovljivih izvora energije u Europskoj uniji 2016. godine? 17-18%

c) Koliki je udio obnovljivih izvora energije u Hrvatskoj 2016. godine? 27-28%

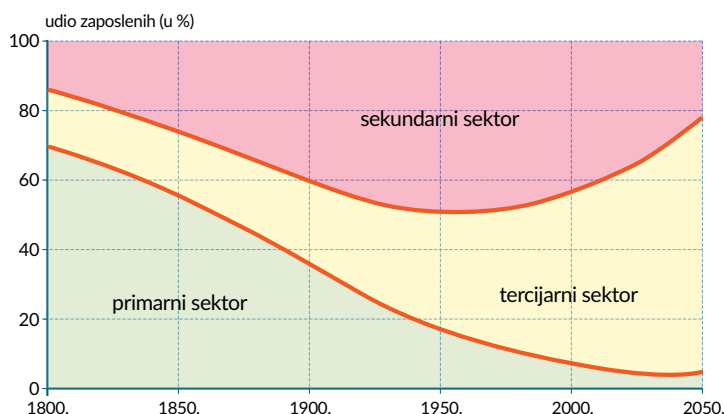
d) Koje su države već 2016. godine ostvarile postavljeni cilj za 2020. godinu? Švedska,

Finska, Danska, Estonija, Hrvatska, Litva, Rumunjska, Bugarska, Italija, Češka i Mađarska.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOGA GRAFIČKOG PRIKAZA.

9. a) Analizirajte dijagram i ispunite priloženu tablicu.

Godina	Udio zaposlenih u primarnom sektoru (%)	Udio zaposlenih u sekundarnom sektoru (%)	Udio zaposlenih u tercijarnom sektoru (%)
1850.	oko 55%	oko 25%	oko 20%
1900.	oko 35%	oko 35%	oko 25%
1950.	oko 18%	oko 50%	oko 32%
2000.	oko 8%	oko 42%	oko 50%
2050. (projekcija)	oko 5%	oko 23%	oko 72%

b) Od koje je godine, među navedenima, najviše zaposlenih u tercijarnom sektoru? **2000. g.**

SLJEDEĆI ZADARAK RIJEŠITE S POMOĆU TEKSTA U UDŽBENIKU.

10. Istražite i navedite glavna obilježja industrijskih revolucija.

1. industrijska revolucija – **parni stroj, industrijski pogoni vezani su uz izvore energije, počinje urbanizacija.**
2. industrijska revolucija – **motor s unutarnjim izgaranjem primjena nafte I električne energije, industrija nije vezana za izvore energija I sirovine, nastajanje gradskih regija.**

3. industrijska revolucija – proizvodnja se automatizira, sve veće značenje preuzimaju tercijarne i kvartarne djelatnosti, stara i “prljava” industrija se seli u druge države.
4. industrijska revolucija – industrija se razvija uz prometnice i u lukama, vezana je uz globalizaciju i informatičku revoluciju, u novijim industrijskim granama veliku važnost imaju visokoobrazovani i inovativni stručnjaci.

4. industrijska revolucija ... **industrija se razvija uz prometnice i u lukama, vezana je uz globalizaciju i informatičku revoluciju, u novijim industrijskim granama veliku važnost imaju visokoobrazovani i inovativni stručnjaci.**

BILJEŠKE

4

1. a) Što je promet? Promet podrazumijeva prijevoz ljudi i materijalnih dobara te prijenos energije i informacija s jednog mjesta na drugo.
.....
- b) Koja je prednost kontejnerskog prometa? Kontejneri se lako uskladištavaju, njima se lako rukuje te omogućuju brzu promjenu vrste prometa.
.....
- c) Navedite barem tri čimbenika koji su pogodovali intenzivnom razvoju prometa u Europi. Razvoju prometa u Europi su pogodovili gospodarski napredak u posljednjih dvije stotine godina, gustoća naseljenosti, geografski položaj, razvedenost obala, topla mora, velik udio nizina u reljefu te brojne plovne rijeke i jezera.

A horizontal number line with tick marks at 0 and 4. The segment between 0 and 1 is shaded orange, representing the interval $[0, 1]$.

-

A large green pipeline runs diagonally across a snowy field. The pipeline is supported by metal brackets. In the background, there is a line of bare trees and a small building under a grey sky.

plin, kontejneri

A horizontal number line with tick marks at 0 and 4. The segment between 0 and 1 is shaded orange, and the segment between 1 and 4 is shaded black.

- 50

6. Rusija je veliki izvoznik nafte i plina. Ti se energenti transportiraju na zapad poglavito:

- a) brodovima **b)** cjevovodima
c) kamionima d) vlakovima.

U SLJEDEĆIM ZADATCIMA NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

7. Povežite pojmove s objašnjenjima.

B promet	A) broj automobila na 1000 stanovnika
D prometni sustav	B) prijevoz ljudi i materijalnih dobara
A stupanj automobilizacije	C) kilometri cesta na jedan četvorni kilometar
	D) skup svih prometnih mreža

8. Povežite oblike prometa s obilježjima.

D automobilski promet	A) prijevoz putnika u otočnim državama
B željeznički promet	B) prijevoz putnika na udaljenostima od 200 do 700 km
A pomorski promet	C) najbrži oblik prometa
	D) povezivanje „od vrata do vrata”

U SLJEDEĆIM ZADATCIMA, SLUŽEĆI SE KARTOM PANEUROPSKIH KORIDORA U UDŽBENIKU, NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

9. Povežite paneuropske koridore s prometnim smjerovima.

A koridor X	A) Salzburg – Solun
C koridor Vb	B) Budimpešta – Sarajevo – Ploče
B koridor Vc	C) Budimpešta – Zagreb – Rijeka
	D) Graz – Maribor – Zagreb

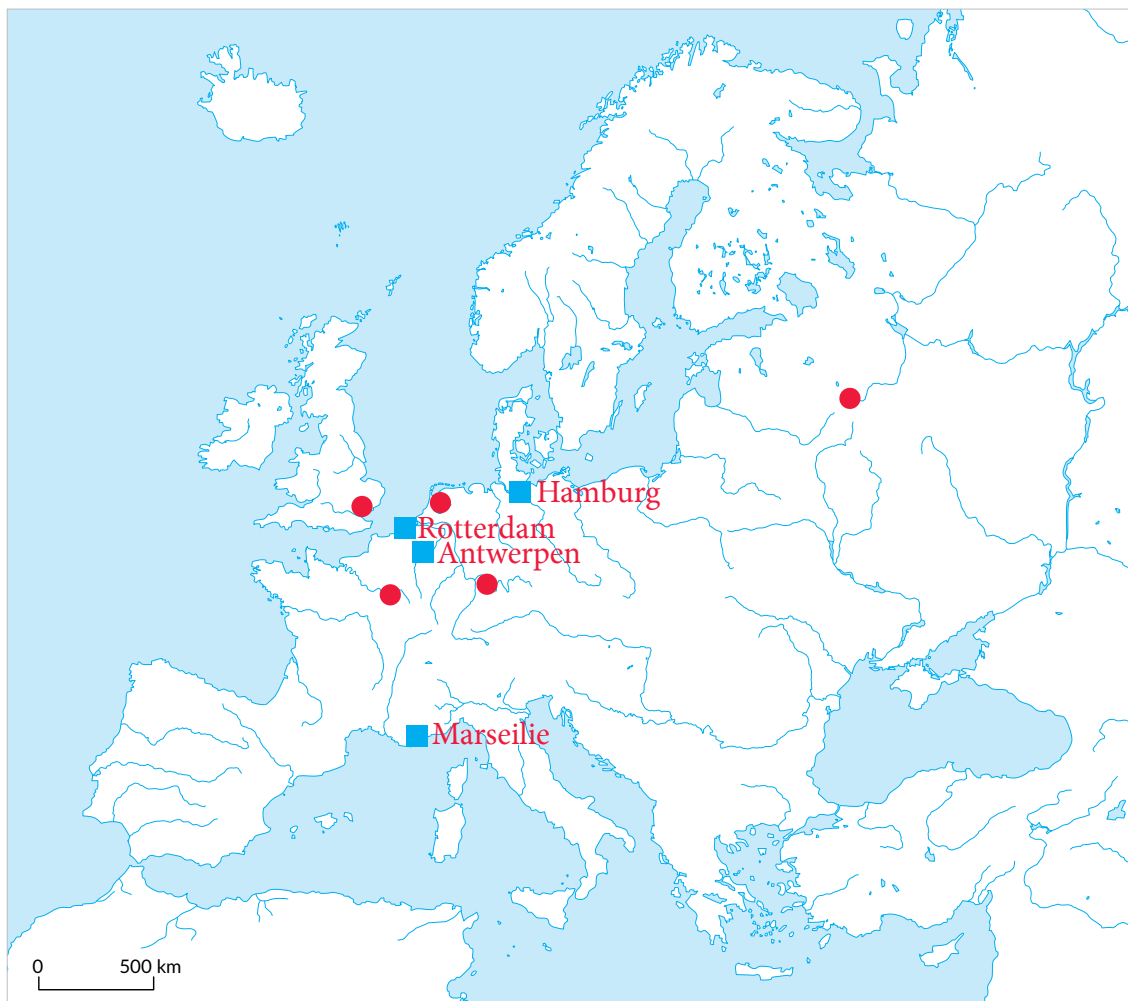
10. Povežite paneuropske koridore s odgovarajućim opisima.

B koridor V	A) povezuje Sjevernu i Južnu Europu
A koridor IX	B) povezuje Srednju i Južnu Europu
D koridor X	C) povezuje Južnu i Istočnu Europu
	D) povezuje Južnu i Jugoistočnu Europu

SLJEDEĆI ZADATKE RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

- 11.** a) Na geografskoj karti Europe označite plavim kvadratićima velike europske morske luke i uz njih upišite imena: Rotterdam, Antwerpen, Hamburg i Marseille.
- b) Crvenim kružićima označite važna središta zračnoga prometa: London, Pariz, Moskva, Frankfurt i Amsterdam.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU KARTE PANEUROPSKIH KORIDORA U UDŽBENIKU.

- 12.** Na priloženoj karti Republike Hrvatske (na str. 52.) različitim bojama ucrtajte prometne smjerove koji prolaze Hrvatskom, a dio su paneuropskih prometnih smjerova. Uz njih upišite nazive gradova. Ne zaboravite tumač.

Razlike u razvijenosti

U SLJEDEĆEM ZADATKU OBJASNITE POJMOVE.

1. a) bruto nacionalni dohodak

Bruto nacionalni dohodak je ukupna vrijednost proizvedenih dobara i usluga jedne države koja uključuje proizvodnju i pružene usluge i u inozemstvu.

- b) nacionalni dohodak po stanovniku

Nacionalni dohodak po stanovniku izračunava se tako da se bruto nacionalni dohodak podijeli s brojem stanovnika.

- c) bruto domaći proizvod

Bruto domaći proizvod je ukupna vrijednost proizvedenih dobara i usluga jedne države.

- d) bruto domaći proizvod po stanovniku

Bruto domaći proizvod po stanovniku izračunava se tako da se bruto domaći proizvod podijeli s brojem stanovnika.

ISPUNITE GRAFIČKI PRIKAZ I RIJEŠITE ZADATAK.

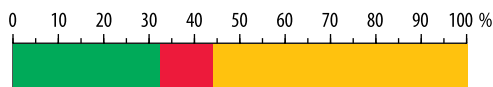
2. a) U stupce ucrtajte udjele zaposlenih i ostvarenog dohotka po sektorima djelatnosti u Moldaviji. Primarni sektor obojite zelenom, sekundarni crvenom, a tercijarni žutom bojom.

Zaposleni u Moldaviji

I. sektor 32 %

II. sektor 12 %

III. sektor 56 %

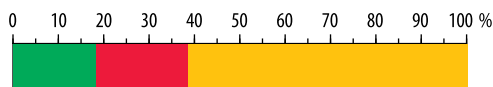

Dohodak u Moldaviji

I. sektor 18 %

II. sektor 20 %

III. sektor 62 %

- b) Kakav je odnos broja zaposlenih i ostvarenog dohotka u primarnom, a kakav u sekundarnom sektoru?

Dohodak od primarnog sektora u Moldaviji gotovo je dvostruko manji od udjela u zaposlenosti, dok je dohodak od sekundarnog sektora 1,5 puta veći od udjela u zaposlenosti.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU TEMATSKE KARTE NACIONALNI DOHODAK PO STANOVNIKU 2019. GODINE U UDŽBENIKU.

3. a) Koja se država u Jugoistočnoj Europi izdvaja prema visokom dohotku?

Rumunjska

- b) U kojoj regiji se nalaze države s nižim srednjim dohotkom?

U Istočnoj Europi.

- c) U koju skupinu spada najveća europska država?

U viši srednji dohodak.

- d) U koju skupinu spada Republika Hrvatska?

U visoki dohodak.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE.

4. a) Navedite države Sjeverne Europe koje su u kategoriji s najvišim indeksom društvenog razvoja.

Island, Norveška, Švedska,

Finska, Danska

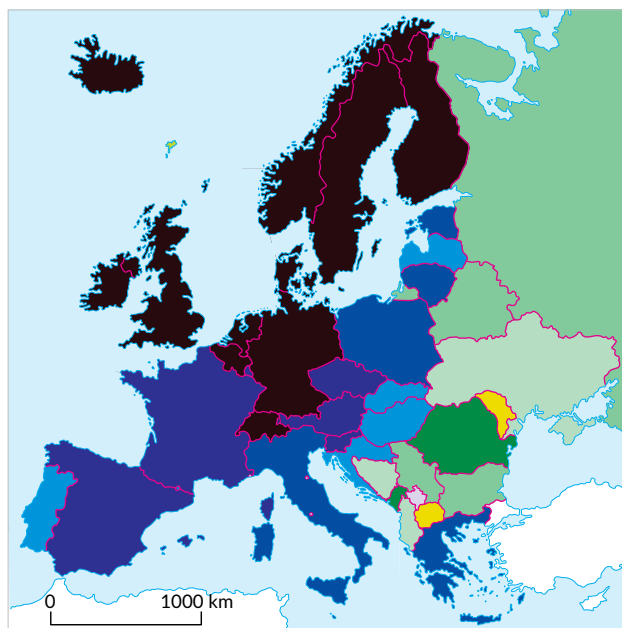
- b) Koje se dvije države, za koje postoje podatci, nalaze u najnižoj kategoriji indeksa društvenog razvoja?

Moldavija,

Sjeverna Makedonija

Tumač

0,925 i više	0,800 - 0,824
0,900 - 0,924	0,775 - 0,799
0,875 - 0,899	manje od 0,775
0,850 - 0,874	nema podataka
0,825 - 0,849	

Europske države prema indeksu društvenog razvoja

Izvor: <http://hdr.undp.org/en/content/2020-human-development-index-ranking>

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PODATAKA U TABLICI.

5. Udio zaposlenih u pojedinim sektorima gospodarstva u odabranim europskim državama

Ime države	Primarni sektor	Sekundarni sektor	Tercijarni sektor
Moldavija	32 %	12 %	56 %
Bugarska	7 %	26 %	67 %
Nizozemska	1 %	17 %	82 %

Izvori: Factbook, pristupljeno 2021.

Analizirajte podatke u tablici, a zatim zaključite što gospodarska struktura stanovništva u odabranim europskim državama pokazuje o njihovoj gospodarskoj razvijenosti. Svoje zaključke zapišite.

Država s najvećim udjelom zaposlenih u primarnom sektoru je Moldavija, koja ostvaruje i najmanju vrijednost nacionalnog dohotka po stanovniku (niži srednji dohodak). Nakon nje po udjelu zaposlenih u primarnim djelatnostima slijedi Bugarska koja ostvaruje viši srednji dohodak, a država s najmanjim udjelom zaposlenih u primarnim djelatnostima je Nizozemska koja ostvaruje visoki dohodak.

BILJEŠKE

Gradovi i gradski način života

PRISJETITE SE NAUČENOG I KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

1. a) Što je aglomeracija?

Gradska regija koju čine grad i urbanizirana okolica.

b) Što je konurbacija?

Područja sraslih gradova.

c) Što su satelitski gradovi?

Manji gradovi koji okružuje veće središte.

d) Što su globalni gradovi?

Gradovi čiji se utjecaj osjeća u široj međunarodnoj zajednici.

e) Što je litoralizacija?

Koncentracija stanovništva, proizvodnih i uslužnih funkcija na obalama.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

2. Ispod fotografija napišite koji su problemi velikih gradova.

onečišćenje zraka

prometne gužve

prenapućenost

ZAOKRUŽITE T AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, A N AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA.

3. a) Prvi gradovi u Europi nastali su u starom vijeku. **T** **N**
 b) Napuštanje sela i preseljavanje stanovnika u gradove nazivamo deagrarizacijom. **T** **N**
 c) Najveći europski grad uoči Prvoga svjetskog rata bio je Berlin. **T** **N**

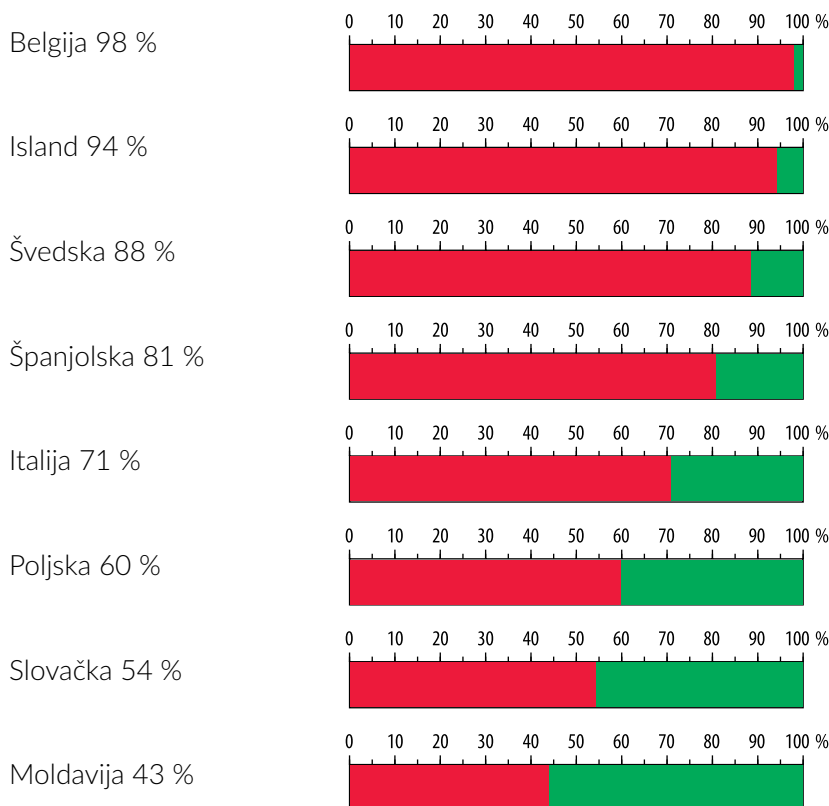
UZ NAVEDENA OBJAŠNENJA UPIŠITE ODGOVARAJUĆI BROJ.

4. 1. predindustrijska faza³ sporiji porast gradova, iseljavanje užih gradskih središta, većina zaposlenih u tercijarnim djelatnostima
 2. industrijska faza¹ malo gradova, većina stanovništva u primarnim djelatnostima
 3. poslijeindustrijska faza² znatno preseljenje iz sela u gradove, većina zaposlenih u sekundarnim djelatnostima

ISPUNITE GRAFIČKI PRIKAZ I RIJEŠITE ZADATAK.

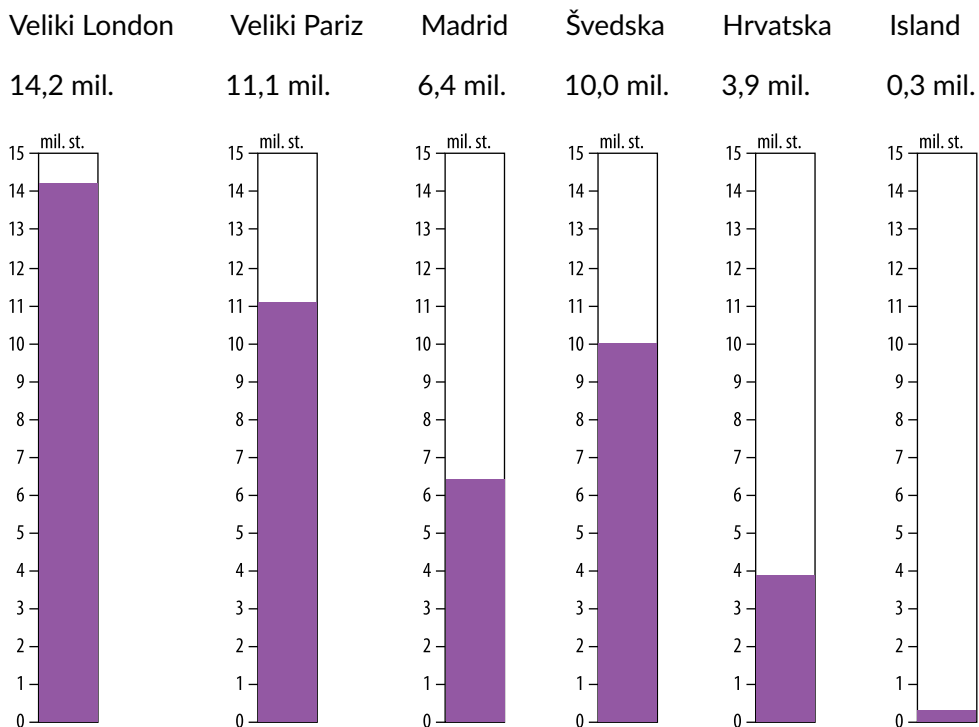
5. Stupanj urbanizacije izražen u postotku gradskoga stanovništva 2020. (Svjetska banka) ucrtajte u grafikon. Dio koji prikazuje gradsko stanovništvo obojite crveno, a ostatak (seosko stanovništvo) zeleno.

ISPUNITE GRAFIČKI PRIKAZ I ODGOVORITE NA PITANJA.

6. a) Prema podacima iznad stupca obojite dio stupca tako da prikazuje broj stanovnika pojedinih gradova i država.

- b) Usporedite Veliki London s Islandom. Koliko puta cjelokupno stanovništvo Islanda „stane” u gradsko područje Londona? **Više od 47 puta (47,33 puta).**
- c) Koliko puta Veliki London svojom površinom (1900 km²) „stane” na Island (130 000 km²)? **Više od 68 puta (68,42 puta).**

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

7. Na fotografijama su prikazani gradovi koji su prema zaštiti okoliša najbolji u Europi, te je navedeno ime država u kojima se nalaze. Na crte napišite njihova imena.

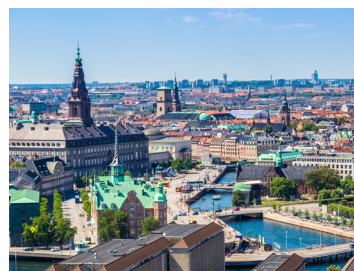
Švicarska

Zurich

Švedska

Stockholm

Danska

Kobenhavn

RIJEŠITE ZADATAK.

8. a) Nabrojite kriterije za izdvajanje globalnih gradova.

Broj multinacionalnih kompanija i banaka, broj sjedišta međunarodnih političkih, gospodarskih i ostalih integracija, snaga uslužnog sektora, važnost proizvodnje, prometna važnost, kulturna važnost, politička uključenost i populacijska veličina.

- b) Na priloženoj karti crvenom bojom podcrtajte vodeće europske globalne gradove.
c) Plavom bojom podcrtajte tri vodeća europska grada po gospodarskoj snazi (2020.).
d) Ljubičastom bojom podcrtajte tri vodeća europska grada prema ulaganjima u istraživanje i razvoj te prema kulturnim utjecajima.
e) Zelenom bojom podcrtajte tri vodeća europska grada prema kvaliteti života.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKE KARTE EUROPE.

9. Ispunite priloženu tablicu podacima koji se odnose na vodeće europske globalne gradove 2020. godine. Istražite koliki je broj stanovnika u navedenim gradovima te navedite nekoliko razloga zbog kojih gradovi pripadaju u kategoriju globalnih gradova. U istraživanju broja stanovnika možete se poslužiti podacima na poveznici <https://www.citypopulation.de>.

Naziv grada	Država u kojoj se grad nalazi	Europska regija u kojoj se grad nalazi	Broj stanovnika	Razlozi svrstavanja u kategoriju globalnoga grada
London	Ujedinjeno Kraljevstvo	zapadna	9 047 570	ekonomska snaga, dostupnost, kulturni utjecaji
Paris/Pariz	Francuska	zapadna	2 175 601	kulturni utjecaji, kvaliteta života, dostupnost
Amsterdam	Nizozemska	zapadna	1 114 745	kvaliteta života
Berlin	Njemačka	srednja	3 669 491	kulturni utjecaji
Madrid	Španjolska	južna	3 334 730	kvaliteta života
Wien/Beč	Austrija	srednja	1 921 153	financijska i politička moć

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Europske integracije i organizacije

SLJEDEĆE ZADATKE RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

1. Uz prikaz znaka/zastave upišite puni naziv organizacije

Organizacija za europsku sigurnost i suradnju.

.....

.....

Srednjoeuropski sporazum o slobodnoj trgovini.

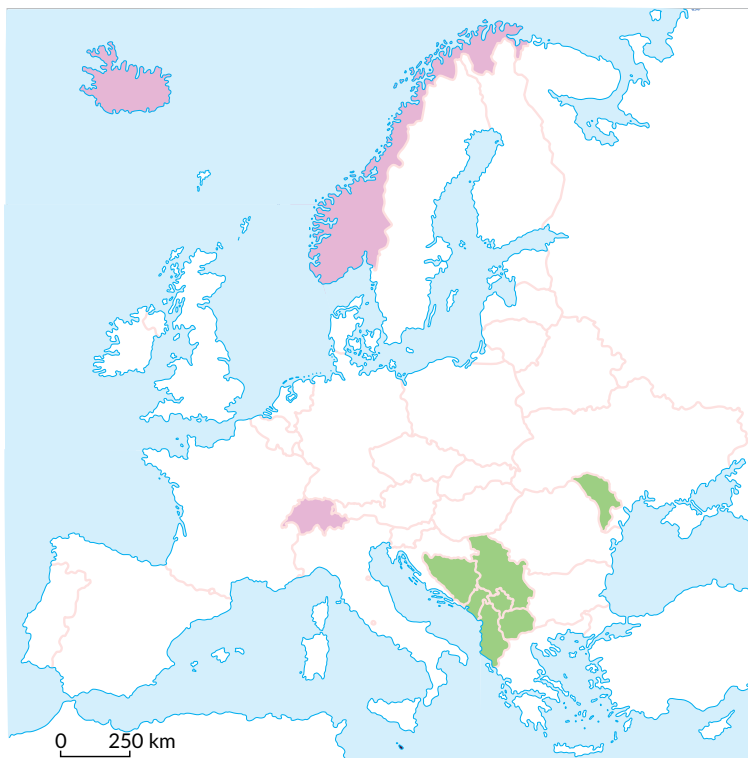
.....

.....

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

2. Na priloženoj karti obojite sadašnje članice EFTA-e ljubičastom bojom, a sadašnje članice CEFTA-e zelenom.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU TEMATSKE KARTE ŠIRENJA NATO-a U EUROPI U UDŽBENIKU.

3. Ispunite tablicu tako da pokraj godine upišete nazive država koje su tada postale punopravne članice NATO-a u Europi.

Godina pristupa NATO-u	Naziv države
1949.	Island, Norveška, Ujedinjeno Kraljevstvo, Danska, Nizozemska, Belgija, Francuska, Italija, Portugal
1952.	Irska
1955.	Grčka, Turska, Zapadna Njemačka
1982.	Španjolska
1990.	Istočna Njemačka
1999.	Poljska, Češka, Mađarska
2004.	Estonija, Latvija, Litva, Slovačka, Slovenija, Bugarska, Rumunjska
2009.	Hrvatska
2017.	Kosovo
2020.	Sjeverna Makedonija

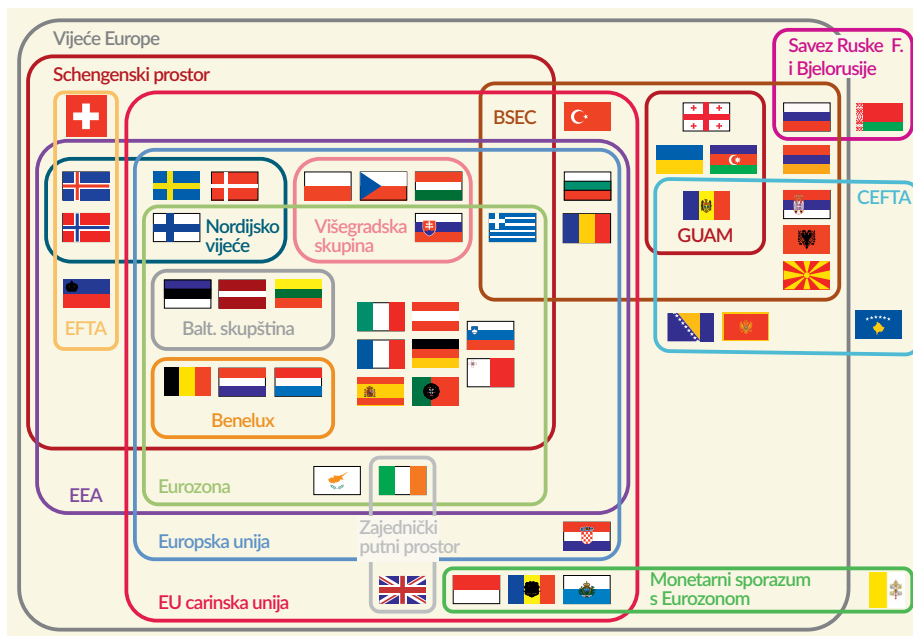
U SLJEDEĆEM SU ZADATKU TRI NETOČNA POJMA. PRONAĐITE IH U TEKSTU, PODCRTAJTE, UPIŠITE U PRVI STUPAC TABLICE TE U ISTOM RETKU U DRUGI STUPAC UPIŠITE TOČNE POJMOVE.

4. Srednjoeuropski sporazum o slobodnoj trgovini (EFTA) nastao je 1992. godine kada su ga potpisale Mađarska, Poljska i tadašnja Čehoslovačka radi poboljšanja međusobne trgovine. U različito vrijeme članice CEFTA-e bile su Poljska, Češka, Slovačka, Mađarska, Slovenija, Rumunjska, Belgija, Hrvatska, Sjeverna Makedonija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Moldavija, Kosovo i Srbija. Zbog ulaska u članstvo Vijeća Europe istupile su Poljska, Češka, Slovačka, Mađarska, Slovenija, Rumunjska, Bugarska i Hrvatska. Hrvatska ima važnu trgovinsku razmjenu s državama članicama CEFTA-e.

Netočan pojam	Točan pojam
EFTA	CEFTA
Belgijci	Bugarska
Vijeća Europe	Europske Unije

SLJEDEĆE ZADATKE RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE SCHEME.

5. Shema prikazuje različita udruženja, skupina i sporazuma država u Europi.

- a) Koliko je članica u Nordijskom vijeću? **5**
- b) Koje su države članice Višegradske skupine?
..... **Poljska, Češka, Slovačka, Mađarska**
- c) Koje su države članice Organizacije za crnomorsku gospodarsku suradnju (BSEC)?
..... **Albanija, Armenija, Azerbajdžan, Bugarska, Grčka, Gruzija, Moldavija, Rumunjska, Rusija, Sjeverna Makedonija, Srbija, Turska, Ukrajina**
- d) Koje su države članice Baltičke skupštine? **Estonija, Latvija, Litva**
- e) U tablicu upišite nazive udruženja, skupina i sporazuma čijih je član određena država.

Država	Organizacija
Hrvatska	Europska Unija, EU carinska unija, Vijeće Europe
Lihtenštajn	EFTA, Schengenski prostor, EEA, Vijeće Europe
Norveška	EFTA, Nordijsko vijeće, EEA, EU carinska unija, Schengenski prostor, Vijeće Europe
Poljska	Višegradska skupina, EU, EEA, EU carinska unija, Schengenski prostor, Vijeće Europe
Ruska Federacija	Savez Rusije i Bjelorusije, Vijeće Europe, BSEC
Sjeverna Makedonija	CEFTA, Vijeće Europe, BSEC

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU UDŽBENIKA I PODATAKA PRIKUPLJENIH NA MREŽNIM STRANICAMA.

6. Istražite kojih je sve važnijih europskih integracija i organizacija Hrvatska članica, a zatim nacrtajte shemu i u njoj organizirajte podatke tako da bude vidljiva godina pristupanja određenoj integraciji/organizaciji te cilj njezina djelovanja.

Prostor za crtanje

HRVATSKA	-	1992	-	Međunarodni olimpijski odbor
			-	UN (Unicef, FAO, WHO, UNESCO)
		1996.	-	Vijeće Europe
		2009.	-	NATO
		2013.	-	EU

BILJEŠKE

Europska unija i njezina uloga u svijetu

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

1. a) Kako se nazivao carinski savez Luksemburga, Belgije i Nizozemske, osnovan 1948. godine? Zašto je osnovan taj savez?

Benelux. Osnovan je radi poboljšanja međunarodne trgovine te bržeg i
ujednačenijeg gospodarskog razvoja.

- b) Kada i gdje su članice Europske zajednice potpisale Ugovor o stvaranju Europske unije?

1992. u Maastrichtu.

KRATKO NAVEDITE CILJEVE OSNIVANJA SLJEDEĆIH INTEGRACIJA.

2. a) Europska zajednica za ugljen i čelik

Poboljšati gospodarske odnose, uskladiti razvoj teške industrije te slobodno kretanje
kapitala, usluga i stanovništva.

- b) Europska ekonomska zajednica

Ukidanje carina, pravo slobodnog kretanja osoba, usluga, roba i kapitala između
članica, zajednička poljoprivredna i prometna politika, stvaranje fondova za
ublažavanje regionalnih razlika unutar zajedničkog tržišta, gospodarski rast, porast
životnog standarda.

- c) Europska zajednica za atomsku energiju

Razvoj nuklearne energije u mirnodopske svrhe, osiguranje sirovina i goriva
članicama, pomoć u investicijama, zajednički propisi o zaštiti zdravlja i sigurnosti
zaposlenih u nuklearnim postrojenjima.

ZAOKRUŽITE T AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, A N AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA.

3. a) Francuska je jedina država članica EU-u koja je jedna od stalnih članica Vijeća sigurnosti UN-a.

☒ T ☐ N

- b) Europska unija ima 25 članica.

☐ T ☒ N

- c) Sjedište Europskog parlamenta je u Strasbourgu.

☒ T ☐ N

- d) EU je odbio primiti Norvešku u svoje članstvo zbog njezine političke neutralnosti.

☐ T ☒ N

- e) EU obuhvaća više od polovice stanovništva Europe.

☒ T ☐ N

U SLJEDEĆEM ZADATKU ISPUNITE TABLICU.

4. Ispod naziva najvažnijih institucija na čelu Europske unije u tablici upišite njihova sjedišta i njihovu ulogu.

Tijelo	Vijeće Europske unije	Europski parlament	Europska komisija	Sud europske unije	Europsko vijeće
sjedište	države članice se izmjenjuju svakih 6 mjeseci	Strasbourg, Bruxelles, Luxemburg	Bruxelles	Luxemburg	Bruxelles
uloga	predstavlja države članice i donosi zakone	donosi zakone, nadzire institucije EU, odlučuje o proračunu	predlaže zakone, politiku, programe djelovanja, provodi odluke parlamenta i Vijeća EU-a; predstavlja EU na međunarodnoj pozornici	tumači odredbe osnivačkih dokumenata, rješava sporove i tužbe	dogovaranje cjelokupne politike Eu-a

RIJEŠITE KRIŽALJKU.

5. 1. Grad u kojem je sjedište parlamenta EU-a
 2. Država članica EU-a koja se nalazi izvan tradicionalnih granica Europe
 3. Veća od dviju država koje su 1. siječnja 2007. postale članice EU-a
 4. Najmnogoljudnija država članica EU-a
 5. Najmanja država članica EU-a
 6. Država osnivač EEZ-a iz Južne Europe
 7. Država s prostora nekadašnje Jugoslavije koja je postala članicom EU-a 2004.
 8. Najzapadnija država članica EU-a

1. S T R A S B O U R G

2. C I P A R

3. R U M U N J S K A

X

4. N J E M A Č K A

5. M A L T A

6. I T A L I J A

7. S L O V E N I J A

8. I R S K A

Ako ste točno riješili križaljku, u tamno označenom stupcu dobit ćete naziv glavnoga grada Belgije te ujedno grada u kojemu je sjedište Europske unije.

To je **Bruxelles**

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

6. a) Ispunite tablicu osnivanja EEZ-a i širenja EZ-a odnosno EU-a.

Tumač	Godina	Države koje su postale članice	Broj država
	1957.	Nizozemska, Belgija, Luksemburg, Italija, Francuska, Zapadna Njemačka	6
	1973.	Ujedinjeno Kraljevstvo, Irska, Danska	3
	1981.	Grčka	1
	1986.	Španjolska, Portugal	2
	1995.	Austrija, Švedska, Finska	3
	2004.	Cipar, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Slovačka, Slovenija, Poljska	10
	2007.	Bugarska, Rumunjska	2
	2013.	Hrvatska	1

- b) Bojama iz tablice obojite imenovane države na priloženoj karti.
c) Državu koja je napustila članstvo zaokružite i uz nju na karti upišite godinu istupanja.
d) Ružičastom bojom obojite države kandidatkinje za ulazak u Europsku uniju.
e) Okomitim crtama iscrtkajte državu koja je istupila iz Europske unije.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PODATAKA PRIKUPLJENIH NA MREŽNIM STRANICAMA.

7. Opišite svojim riječima važnost vrijednosti za svakoga građanina Europske unije i države članice.

Ljudsko dostojanstvo: **Ljudsko dostojanstvo jedno je od prava koja su zajamčena svakome čovjeku zbog njegove same pripadnosti ljudskome rodu. Nitko nema pravo drugu osobu zbog bilo kojih obilježja omalovažavati, vrijeđati ju, prijetiti joj ili slično.**

Sloboda: **Svatko ima pravo na slobodu i osobnu sigurnost. Svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja.**

Jednakost: **Svi su pred zakonom jednaki. Ne bi smjelo biti diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, etničko ili socijalno podrijetlo, genetske osobine, jezik, religija ili uvjerenje, političko ili bilo kakvo drugo mišljenje, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje, invaliditet, dob ili spolna orijentacija.**

Vladavina prava: **Sve ljudske aktivnosti se moraju odvijati pod ograničenjima koja nameću zakoni a nadziru ih sudovi.**

Ljudska prava: **Svatko ima pravo na život, slobodu i osobnu sigurnost. Nitko se ne smije držati u ropstvu ili ropstvu sličnom odnosu; ropstvo i trgovina robljem zabranjuju se u svim njihovim oblicima. Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ili okrutnom, nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kazni.**

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

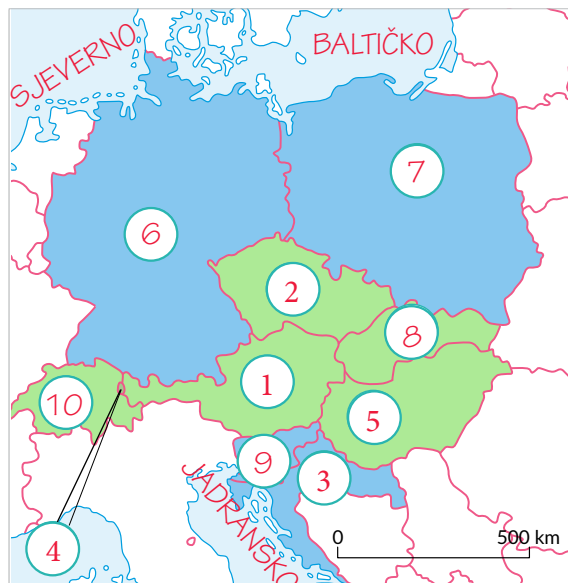
Velike prirodne regije Srednje Europe

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

1. a) Na geografsku kartu upišite brojeve uz države Srednje Europe.

1. Austrija	6. Njemačka
2. Češka	7. Poljska
3. Hrvatska	8. Slovačka
4. Lihtenštajn	9. Slovenija
5. Mađarska	10. Švicarska

- b) Države koje imaju izlaz na more obojite plavo, a one koje nemaju zeleno.
- c) Na kartu upišite nazive mora na koje izlaze srednjoeuropske države.
- d) Poredajte države Srednje Europe od površinom najveće do površinom najmanje.

Njemačka, Poljska, Mađarska, Austrija, Češka, Hrvatska, Slovačka, Švicarska, Slovenija,
Lihtenštajn

U SLJEDEĆEM ZADATKU PREKRIŽITE POJAM ILI IME KOJE NE PRIPADA NIZU.

2. a) Rajna Dunav ~~Irš~~ Odra Rhona
- b) Alpe Jura Dinaridi ~~Pireneji~~ Karpati

ISPUNITE TABLICU.

3. U reljefu Srednje Europe ističu se četiri velike reljefne cjeline. Ispunite prazne redke u tablici.

Reljefna cjelina	Obilježja reljefnih cjelina
Njemačko-poljska nizina	morenski nanosi, jezera i močvare, prapor
Stara gorja i pobrđa	bogata rudom, pošumljena i lako prohodna
Mlade planine	visoke planine ulančanog pružanja
Panonska nizina	prapor, crnica, travnate ravnice (puste)

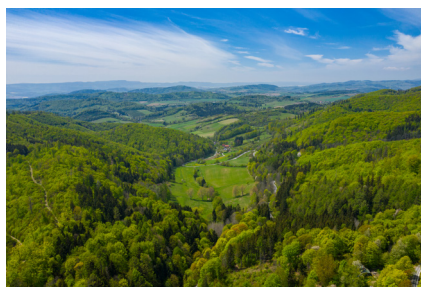
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

4. Na fotografijama je prikazan krajolik reljefnih cjelina Srednje Europe. Pozorno promotrite fotografije i ispod svake napišite koju reljefnu cjelinu Srednje Europe prikazuje. Kao pomoć poslužit će vam naziv mjesta gdje je fotografija snimljena.

Mazursko jezerje

Njemačko-poljska nizina

Sovske planine, područje Donje Šleske

Karpati

Zugspitze

Alpe

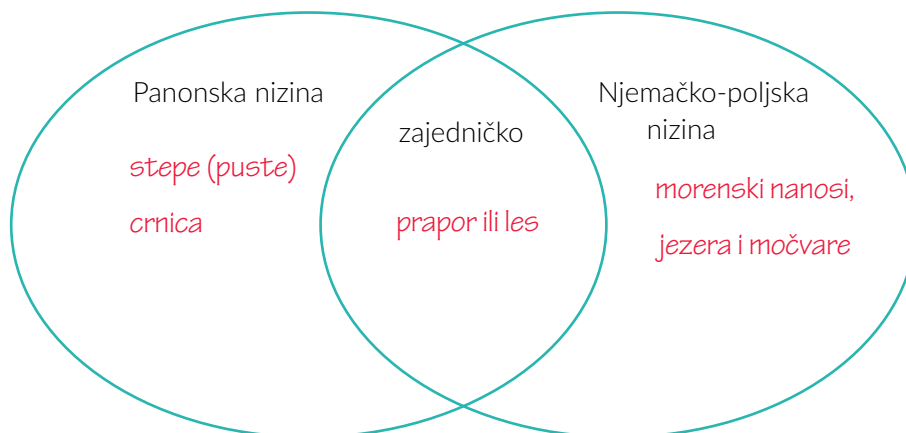
Mađarske ravnice

Panonska nizina

ISPUNITE SHEMATSKI PRIKAZ.

5. Usporedite obilježja Panonske i Njemačko-poljske nizine.

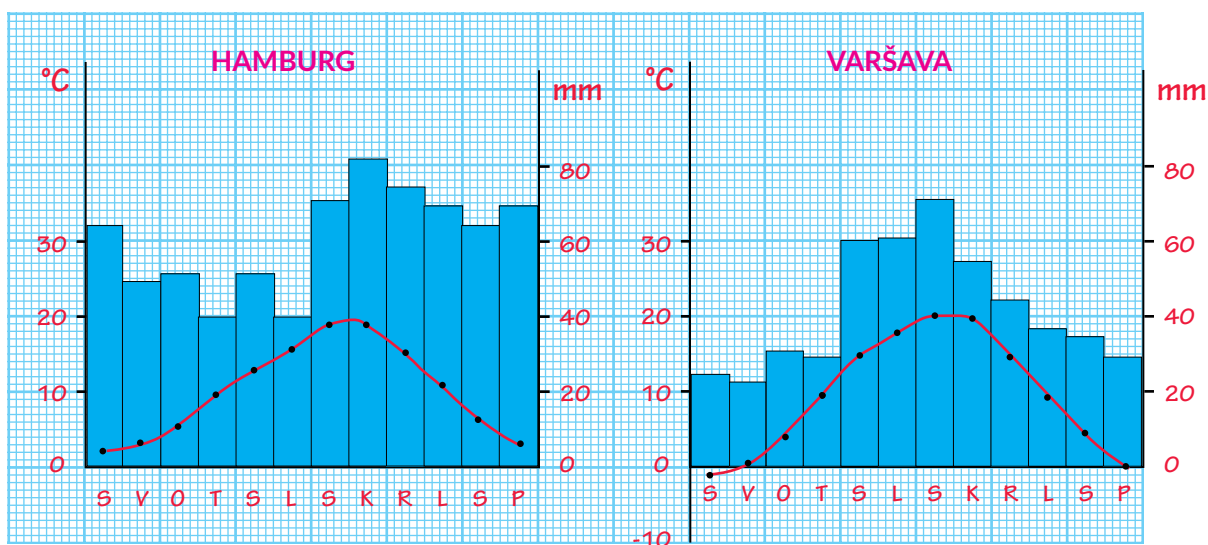

NACRTAJTE KLIMATSKE DIJAGrame PREMA ZADANIM PODATCIMA I ODGOVORITE NA POSTAVLJENA PITANJA.

6. a) Prema podacima nacrtajte klimatske dijagrame.

Hamburg	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
temperatura u °C	1,8	2,3	4,8	8,8	12,8	15,6	18,1	18,0	14,5	10,1	5,7	2,7
padaline u mm	62,5	48,3	51,4	39,8	54,4	39,8	71,0	81,0	74,9	68,3	64,7	68,1
Varšava	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
temperatura u °C	-1,6	0,1	3,9	9,0	14,4	17,3	19,4	19,0	13,8	8,8	3,9	0,0
padaline u mm	24,0	22,9	30,6	34,9	59,0	59,5	71,4	54,9	44,6	38,4	34,2	29,6

Izvor: <https://climatecharts.net/>; prosjeci za razdoblje od 1990. – 2019.

- b) U kojem su gradu veće razlike u temperaturi između najhladnijeg i najtoplijeg mjeseca?

U Varšavi.

- c) U kojem gradu ima više padalina? U Hamburgu.

- d) Koji grad ima izraženiju kontinentalnost klime? Varšava

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

7. Uredite geografsku kartu prema navedenim smjernicama.
- Dovršite tumač upisujući na točna mjesta: nizina, pobrđe, sredogorje i visoke planine.
 - Na točna mjesta na karti upišite: Alpe i Karpati.
 - Granice Srednje Europe podebljajte plavom bojom.

Srednjoeuropsko nasljeđe i gospodarska snaga – stanovništvo

ZAOKRUŽITE T AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, A N AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA.

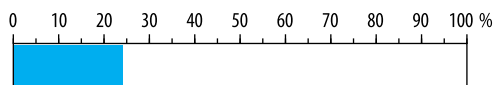
1. a) Većina stanovnika Srednje Europe pripada jednoj od triju skupina indoeuropskih jezika, a Mađari su pripadnici uralo-altajske skupine.	T	☒ N
b) Najgušće naseljen dio Srednje Europe je dolina rijeke Rhone.	T	☒ N
c) Sve države Srednje Europe imaju veliki udio radnika na privremenom radu.	T	☒ N
d) Dunav i Rajna su dvije najvažnije rijeke Srednje Europe.	☒ T	N
e) U Srednjoj Europi, za razliku od ostalih europskih regija, nikada nije bilo velikih preseljenja stanovništva.	T	☒ N

ISPUNITE GRAFIČKI PRIKAZ PREMA UPUTAMA.

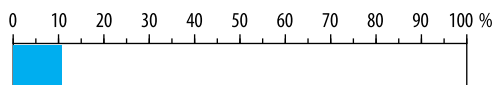
2. Prema podacima Svjetske banke, 2019. godine Srednja Europa imala je oko 24,1 % udjela u ukupnom broju stanovnika Europe i zauzima oko 11 % površine kontinenta.

a) Prikažite udjele na grafičkim prikazima.

Udio stanovništva Srednje Europe
u ukupnom broju stanovnika Europe
2019. godine.

b) Ispod svakoga grafičkog prikaza napišite njegov naziv.

Udio površine Srednje Europe u
ukupnoj površini Europe.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE UPISUJUĆI SLOVA NA PRAZNU CRTU.

3. a) Povežite grad s rijekom koja prolazi njime.

A) Dunav	☒ D	Basel
B) Elba	☒ A	Beč
C) Odra	☒ A	Budimpešta
D) Rajna	☒ D	Duisburg
	☒ B	Hamburg
	☒ C	Szczecin

- b) Plavom bojom zaokružite morsko-riječne luke.

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU U TEKSTU TRI POGREŠNA POJMA. PRONAĐITE IH I PREPIŠITE U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC U ISTOM RETKU UPIŠITE TOČNE POJMOVE.

4. Srednjoeuropska povezanost najviše je bila ugrožena nakon Prvoga svjetskog rata. Nakon propasti komunizma Srednja se Europa ponovno povezuje, posebno širenjem Ujedinjenih naroda. Iako su još zamjetne razlike u gospodarskoj razvijenosti, sve srednjoeuropske države danas su među najrazvijenijima, odnosno u kategoriji država s visokim BND-om po stanovniku i sa srednje visokim HDI-jem.

Pogrešan pojam	Točan pojam
Prvog	Drugog
Ujedinjenih naroda	Europske unije
srednje	vrlo

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE POVIJESNE KARTE I GEOGRAFSKOG ATLASA.

5. Karta prikazuje države Europe 80-ih godina prošlog stoljeća. Žuto su obojene države čiji je barem jedan dio smješten u današnjoj Srednjoj Europi.

Usporedite priloženu kartu i kartu Europe danas. Koje razlike uočavate?

Istočna Njemačka bila je posebna država (DDR/NJDR). Češka i Slovačka tvorile su jedinstvenu državu Čehoslovačku. Slovenija i Hrvatska bile su dio SFR Jugoslavije.

Države Europe 80-ih godina 20. stoljeća

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU TEMATSKE KARTE STUPANJ URBANIZACIJE U UDŽBENIKU I STATISTIČKOG PRILOGA U UDŽBENIKU.

6. Na priloženoj karti:

- a) države Srednje Europe s više od 80 % urbanog stanovništva obojite narančastom bojom
- b) tri države Srednje Europe s najviše seoskog stanovništva obojite svjetlozelenom bojom
- c) državu Srednje Europe s najvećom gustoćom naseljenosti obilježite slovom X
- d) državu Srednje Europe s najmanjom gustoćom naseljenosti iscrtkajte kosim crtama.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA I MREŽNIH STRANICA.

7. Na fotografijama su prikazane neke od prepoznatljivih kulturnih ustanova srednjoeuropskih gradova. S pomoću mrežnih stranica istražite u kojem se gradu nalazi kulturna ustanova i njegov naziv napišite na crtu ispod fotografije.

Wiener Staatsoper (Državna opera)

Beč

Budimski dvorac

Budimpešta

Karlov most

Prag

Stare Miasto

Varšava

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU STATISTIČKOG PRILOGA U UDŽBENIKU.

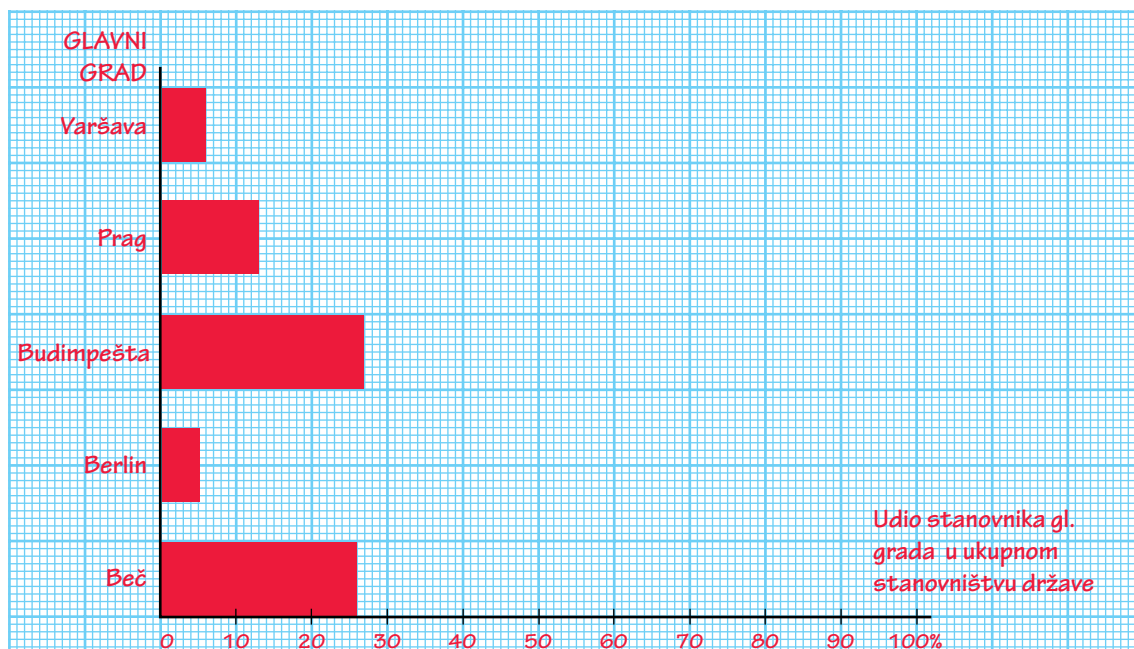
8. Usporedite neke od glavnih gradova Srednje Europe.

- a) U tablicu upišite nazive država čiji su glavni gradovi upisani u tablicu.
- b) Služeći se statističkim podatcima, u tablicu upišite broj stanovnika države.

Glavni grad	Beč	Berlin	Budimpešta	Prag	Varšava
država	Austrija	Njemačka	Mađarska	Češka	Poljska
broj stanovnika države	9,0 mil.	83,5 mil.	9,7 mil.	10,7 mil.	37,9 mil.
broj stanovnika glavnoga grada (aglomeracija)	2 250 000	4 750 000	2 620 000	1 470 000	2 375 000
udio stanovnika glavnoga grada u %	25 %	5,6 %	27,3 %	13,7 %	6,3 %

Izvor za broj stanovnika glavnih gradova: <https://www.citypopulation.de/en/world/agglomerations/>, pristupljeno 2022.

- c) Izračunajte postotni udio stanovnika aglomeracije glavnog grada u ukupnom stanovništvu države.
- d) U obliku stupčastog dijagrama prikazite udjele broja stanovnika navedenih gradova u ukupnom broju stanovnika.

- e) U kojoj državi najveći udio stanovnika živi u glavnome gradu? U Mađarskoj.
- f) Koji su od navedenih gradova u nekom povijesnom razdoblju bili glavni gradovi država u čijem je sastavu bila i Hrvatska? Beč i Budimpešta.

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

T N

T **N**

T N

d) Švicarska.

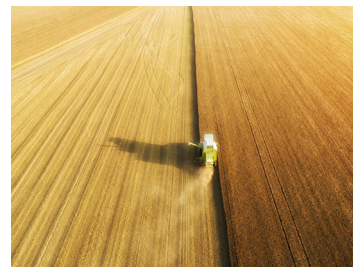
d) u Švicarskoj

A photograph showing a flock of sheep grazing on a grassy hillside. In the background, there are mountains and a valley with a river or stream. The sky is cloudy.

Karpati

Alpe

Panonska nizina

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PODATAKA U TABLICI.

5. a) Prema statističkim podatcima na kraju udžbenika ispunite priloženu tablicu. Nacrtajte tematsku kartu koja prikazuje države Srednje Europe prema nacionalnom dohotku po stanovniku. Razvrstajte ih u kategorije manje od 20 000 USD/stan. 20 000 – 39 999 USD/stan. i više od 40 000 USD/stan. Za Lihtenštajn nema podataka ali ga možete priključiti najvišoj kategoriji. Boje odaberite sami. Ne zaboravite tumač.

Država	Nacionalni dohodak u USD/stan.
Austrija	49 310
Češka	20 240
Lihtenštajn	nema podataka
Hrvatska	14 000
Mađarska	14 780
Njemačka	47 090
Poljska	14 100
Slovačka	18 260
Slovenija	24 580
Švicarska	84 410

manje od 20 000 USD/stan.

20 000 – 39 999 USD/stan.

više od 40 000 USD/stan.

b) Koja je država Srednje Europe članica G7? **Njemačka**

c) Države Srednje Europe koje nisu članice Europske unije na karti označite znakom +.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRIKAZANIH FOTOGRAFIJA.

6. Fotografije prikazuju neka od poznatih turističkih odredišta, koja su ujedno kulturna i prirodna dobra na UNESCO-ovu Popisu svjetske baštine, a nalaze se u državama Srednje Europe. Na mrežnim stranicama istražite i na crtu napišite u kojoj se državi nalaze. Istražite po čemu su posebna.

Wieliczka

Poljska

Škocjanske jame

Slovenija

Njemačka – gospodarska velesila

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

1. Na crtu upišite nazive Njemačkoj susjednih država.

Danska, Nizozemska, Belgija, Luksemburg, Francuska, Švicarska, Austrija, Češka, Poljska

RIJEŠITE OSMOSJERKU.

2. Pronađite u osmosmjerci nazive njemačkih rijeka.

DUNAV, ELBE, EMS, ISAR, MAJNA,

MOSEL, NECKAR, ODER, RAJNA,

RUHR, SAALE, WESER

Ako ste točno riješili osmosmjerku,
preostala slova dat će naziv poznatog
kanala u sjevernoj Njemačkoj.

To je: *Mittelland* kanal.

R	H	U	R	M	M	V
I	E	M	S	A	T	A
T	W	D	E	J	A	N
M	E	E	O	N	E	U
O	S	L	J	A	B	D
S	E	A	L	L	L	A
E	R	A	K	C	E	N
L	I	S	A	R	N	D

SLJEDEĆE ZADATKE RIJEŠITE S POMOĆU FOTOGRAFIJA.

3. Fotografija prikazuje *zid*

izgrađen 1961. godine kojim je grad

..... *Berlin* bio podijeljen na

Istočni i Zapadni.

4. Fotografija prikazuje *Zugspitze*,

najviši vrh Njemačke.

Visok je *2962* metara.

ZAKRUŽITE T AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, A N AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA.

5. a) Obale Baltičkog mora su niske i močvarne.

T N

b) Njemačka je prema veličini gospodarstva prva u Europskoj uniji.

T N

U SLJEDEĆEM ZADATKU NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA.

6. Povežite geografska obilježja s reljefnim cjelinama.

B alpinska orogeneza

A) Njemačko-poljska nizina

A praporne (lesne) naslage

B) Bavorske Alpe

C rudna bogatstva

C) Sredogorje

SLJEDEĆE ZADATKE RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRASKOG ATLASA.

7. a) Prema brojevima na crtežu ispišite nazive rijeka.

1. **Rajna**

2. **Majna**

3. **Dunav**

4. **Laba**

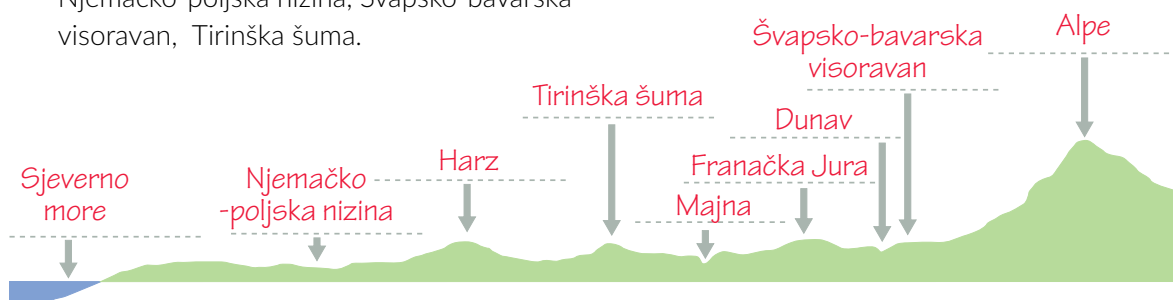
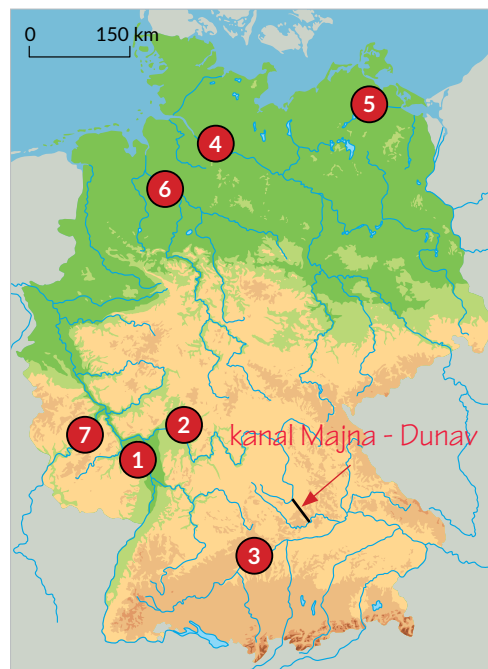
5. **Peene**

6. **Weser**

7. **Mosel**

b) Ucrtajte približno pružanje kanala Majna – Dunav.

8. Na reljefnom presjeku smjerom sjever – jug kroz Njemačku na crticama upišite nazive: Alpe, Dunav, Franačka Jura, Harz, Majna, Sjeverno more, Njemačko-poljska nizina, Švapsko-bavarska visoravan, Tirinška šuma.

RIJEŠITE ZADATAK.

9. Izradite umnu mapu o temi Njemačka – gospodarska velesila.

individualan odgovor

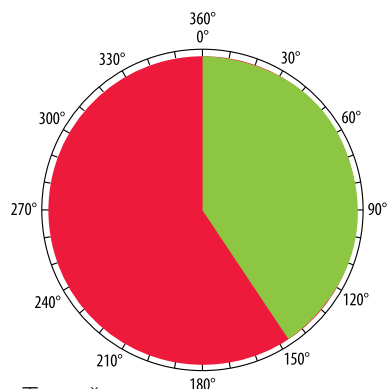
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE.

10. a) Izrazite u postotcima koliko u proizvodnji električne energije sudjeluju obnovljivi izvori energije. **40,3 %**
- b) Nacrtajte kružni dijagram prema tumaču.

Netoproizvodnja električne energije prema izvorima energije (% TWh) u Njemačkoj iz elektrana na javnoj električnoj mreži 2018.

Izvori energije	% TWh
hidroenergija	3,2
biomasa	8,3
vjetar	20,4
solarna energija	8,4
nuklearna energija	13,3
ugljen	38,0
prirodni plin	7,4
ostali neobnovljivi izvori	1,0

Izvor: Statistisches Bundesamt Deutschland, 2019.

Tumač

- obnovljivi izvori energije
- neobnovljivi izvori energije

- c) Prema podacima instituta Fraunhofer, udio obnovljivih izvora energije u Njemačkoj proizvodnji električne energije bio je 2020. godine 19,1 %. Kakav je trend u korištenju izvorima energije?

Udio obnovljivih izvora energije se 2020. u odnosu na 2018. smanjio za više od dva puta.

BILJEŠKE

Njemačka – regionalni pregled

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

1. Njemačka je bila podijeljena na dvije države:

a) od 1945. do 1989. godine	b) od 1945. do 1991. godine
☒ c) od 1949. do 1990. godine	d) od 1949. do 1991. godine.
2. Gradska regija Ruhr nalazi se u:

a) Bavarskoj	b) Tiringiji
☒ c) Sjevernoj Rajni-Vestfaliji	d) Saskoj.

U SLJEDEĆIM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

3. Najveće njemačke morske luke izgrađene su na estuarijima rijeka:

☒ a) Elbe (Laba)	b) Ems
c) Havel	d) Oder (Odra)
☒ e) Weser.	
4. Vodeća gospodarska središta Južne Njemačke su Nürnberg te:

a) Dresden	b) Frankfurt
c) Köln	☒ d) München
☒ e) Stuttgart.	

U SLJEDEĆIM ZADATCIMA NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

5. Povežite opise s njemačkim gradovima.

☒ B najvažnije poslovno, bankarsko i trgovačko središte	A) Berlin
☒ C najveća luka	B) Frankfurt
☒ A glavni grad	C) Hamburg
	D) Stuttgart

6. Povežite gradove s njemačkim regijama.

.....^A Bremen

.....^C Dresden

.....^B Stuttgart

A) sjeverna Njemačka

B) južna Njemačka

C) srednja Njemačka

D) Porajnje

7. Povežite gradove s gospodarskim obilježjima.

.....^D Duisburg

.....^C Frankfurt

.....^A Heidelberg

A) poznato sveučilište

B) Oktoberfest

C) najveći sajam knjiga

D) najveća europska riječna luka

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

8. a) Na priloženoj su karti brojevima označeni veliki njemački gradovi. Na crte uz brojeve napišite njihova imena.

b) Crvenom bojom zaokružite jedinstveno rajnsko-ruhrske gradsko područje.

1. ^{Bremen}

2. ^{Dresden}

3. ^{Berlin}

4. ^{Hamburg}

5. ^{Dortmund}

6. ^{Essen}

7. ^{Frankfurt}

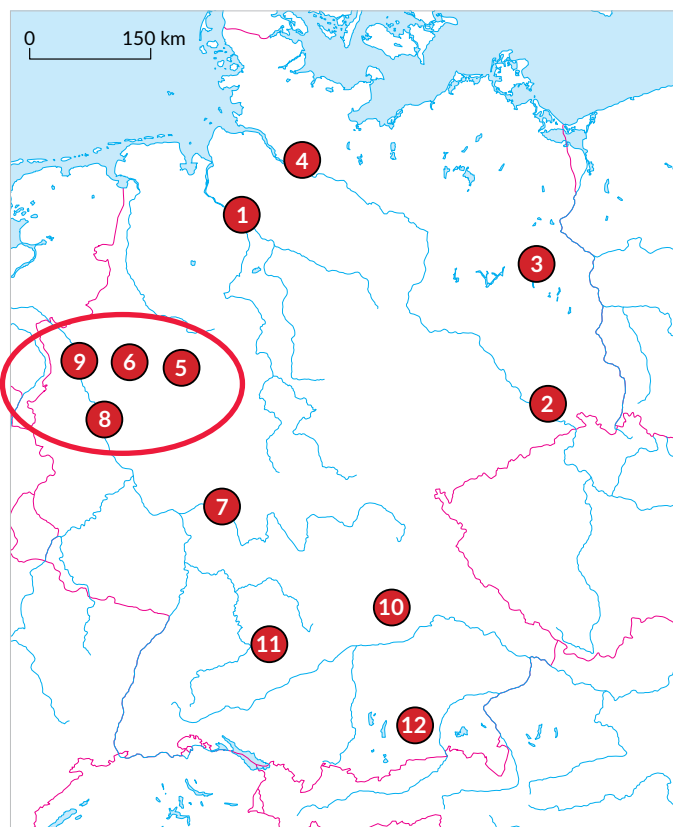
8. ^{Köln}

9. ^{Duisburg}

10. ^{Nürnberg}

11. ^{Stuttgart}

12. ^{München}

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

9. Fotografije prikazuju neka od poznatih turističkih odredišta, koja su ujedno kulturna i prirodna dobra na UNESCO-ovu Popisu svjetske baštine, a nalaze se u Njemačkoj. Na mrežnim stranicama istražite i na crtu ispod fotografija napišite u kojem se gradu nalaze. Istražite po čemu su posebna.

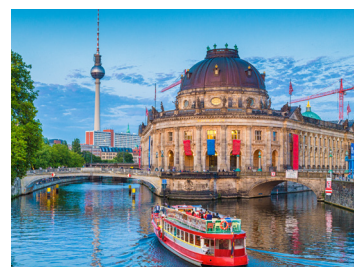
Porta Nigra

Trier

Katedralna crkva sv. Petra i Djevice Marije

Köln

Museumsinsel

Berlin

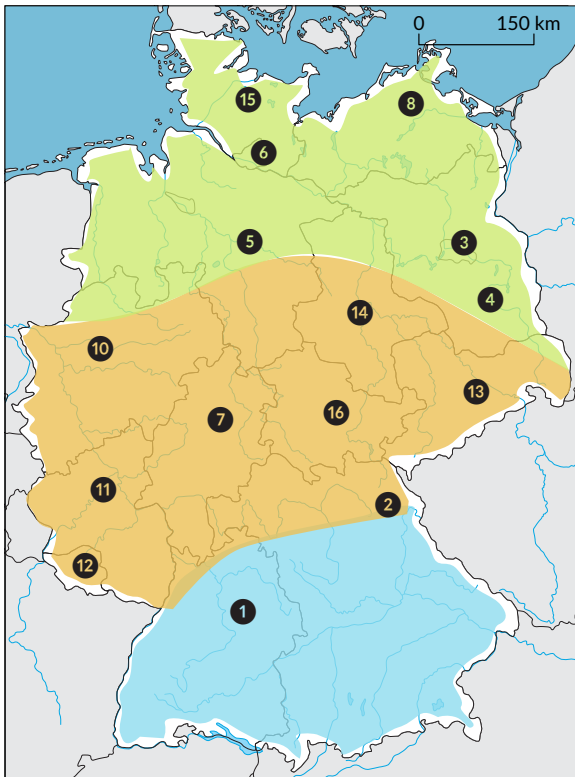
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

10. Priložena karta prikazuje njemačke savezne zemlje.

- a) Uz brojeve, a prema karti, u drugi stupac tablice napišite naziv savezne zemlje. Na mrežnim stranicama istražite p čemu je država poznata.

Broj	Naziv njemačke savezne zemlje	Znamenitost, događaj ili proizvod po kojem je poznata
1.	BADEN-WÜRTTEMBERG	Daimler, Porsche, Bosh
2.	BAYERN (BAVARSKA)	Audi, MAN, Seimens, Oktoberfest, BMW, Adidas
3.	BERLIN	Brandenburška vrata, Berlinski zid, Reichstag, Museumsinsel
4.	BRANDENBURG	Potsdam - dvorac Sanssouci
5.	BREMEN	Hanza, gradska vijećnica
6.	HAMBURG	Nivea
7.	HESEN	Međunarodni sajam knjiga, središte Europske središnje banke
8.	MECKLENBURG – ZAPADNO POMORJE	Rostock - važna luka, hanzeatski grad
9.	NIEDERSACHEN – DONJA SASKA	gradska vijećnica u Osnabrücku, Volkswagen - Wolfsburg
10.	NORDRHEIN WESTFALEN	Thyssenkrupp, Bayer, Haribo, Lufthansa
11.	FALAČKO PORAJNJE – MAINZ	Porto Nigra
12.	SAARLAND	Villeroy&Boch, željezara u Vökingenu (UNESCO)
13.	SACHSEN (SASKA)	Blaues wunder - mont u Dresdenu
14.	SACHSEN - ANHALT	Bayer - farmaceutska ind., Martin Luther - utemeljitelj protestantizma - Wittenberg, Karlo Veliki - Magdeburg
15.	SCHLESNIG - HOLSTEIN	Lübeck - najveća njemačka luka na Baltiku, Hanza - kuća Thomasa Manna
16.	THURINGEN	Opel

b) U crtajte granice triju velikih regija i obojite ih prema tumaču.

Naziv zemalja – glavni grad

- ➊ Baden-Württemberg – Stuttgart
- ➋ Bavarska (Bayern) – München
- ➌ Berlin – Berlin
- ➍ Brandenburg – Potsdam
- ➎ Bremen – Bremen
- ➏ Hamburg – Hamburg
- ➐ Hessen – Wiesbaden
- ➑ Mecklenburg – Zapadno Pomorje – Schwerin
- ➒ Donja Saska (Niedersachsen) – Hannover
- ➓ Sjeverna Rajna-Vestfalija (Nordrhein-Westfalen) – Düsseldorf
- ➔ Falačko Porajnje – Mainz
- ➕ Saarland – Saarbrücken
- ➖ Saska (Sachsen) – Dresden
- ➗ Sachsen-Anhalt – Magdeburg
- ➘ Schleswig-Holstein – Kiel
- ➙ Tiringija (Thüringen) – Erfurt

Tumač

 sjeverna Njemačka

 srednja Njemačka

 južna Njemačka

BILJEŠKE

Južna Europa: more, krš i sunce

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

1. a) Na geografskoj karti upišite brojeve kojima su označene države Južne Europe.

1. Albanija	2. Andora	3. Grčka	4. Italija
5. Malta	6. Portugal	7. San Marino	8. Španjolska
9. Vatikan			

- b) Države koje nemaju izlaz na Sredozemno more obojite ljubičasto.
- c) Na geografskoj karti upišite nazive mora koja oplakuju obale Južne Europe.
- d) Poredajte države Južne Europe od površinom najveće do površinom najmanje države.

.....
 Španjolska, Italija, Grčka, Portugal, Albanija, Andora, Malta, San Marino, Vatikan

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

2. Od navedenih otočnih skupina u Sredozemlju se nalaze:
a) Azori	☒ b) Baleari
c) Kanarski otoci	d) Madeira.
3. Između Sardinije, Sicilije i Apeninskog poluotoka nalazi se:
a) Jadransko more	b) Jonsko more
c) Ligursko more	☒ d) Tirensko more.

a) jame
b) kamenice
c) ponikve
d) škrape
e) špilje.

a) 1869. godine b) 1910. godine
c) 1917. godine d) 1945. godine.

T	N
T	N
T	N
T	N

..... ^B Tejo

..... ^A Tiber

..... ^C Vardar

A) Italija

B) Portugal

C) Grčka

D) Albanija

..... ^C Albanija, Grčka

..... ^B Italija

..... ^D Španjolska

A) Karpati, Stara planina

B) Alpe, Apenini

C) Šarsko-pindsko gorje

D) Pireneji, Betijski Kordiljeri

KRATKO ODGOVORITE NA POSTAVLJENO PITANJE.

9. Što su nakapnice?

Spremnici za kišnicu.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

10. a) U kružiće na crtežu upišite brojeve za planinske lance u europskome Sredozemlju.

1) Alpe

3) Betijski Kordiljeri

5) Pireneji

2) Apenini

4) Dinaridi

6) Šarsko-pindsko gorje

b) Prema slovima na crtežu ispišite nazive poluotoka i otoka.

A *Pirenejski poluotok*

B *Sardinija*

C *Apeninski poluotok*

D *Peloponez*

c) U kvadratiće upišite odgovarajuće brojeve.

1) Gibraltarska vrata

2) Otrantska vrata

3) Mesinski prolaz

4) Sicilijska vrata

U SLJEDEĆEM ZADATKU ISTOM BOJOM OBOJITE KRUŽIĆE UZ POVEZANE POJMOV.

11. Andaluzija

 Guadalquivir

 Grčka

 Padska nizina

 Olimp

 Italija

 Pindos

 Po

 Španjolska

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU KLIMATSKOG DIJAGRAMA.

12. a) Koji mjesec ima najnižu srednju temperaturu zraka?

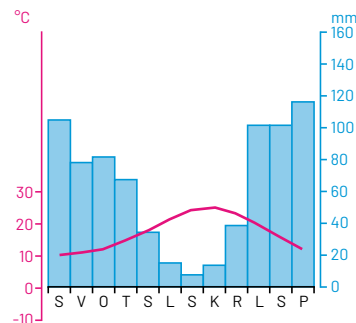
..... *siječanj*

- b) Kolika je najniža srednja mjesečna temperatura? *10°C*

- c) Koje je godišnje doba s najmanje padalina? *ljet*o

- d) Koji je tip klime prikazan na klimatskome dijagramu?

..... *Sredozemna klima.*

RIJEŠITE ZADATAK.

13. Izradite shematski prikaz ili tablicu u kojem ćete za države Južne Europe (osim Vatikana, San Marina i Andore) na vrlo sažet način prikazati osnovna prirodno-geografska obilježja: reljef, klimu, vegetaciju i vode.

Prostor za crtanje

DFDSFDS

DRŽAVA	RELJEF	KLIMA	VEGETACIJA	VODE
Italija	Padska nizina, Alpe Apenini	sredozemna, umjereno topla vlažna	šume, makija	Po, Alpska jezera, jadransko, Tirensko, Jonsko i Ligursko more
Malta	krški reljef	sredozemna	makija	suše, Sredozemno more
Španjolska	planine, Maseta	umjereno topla vlažna, sredozemna	makija	Ebro, Duero Gvadiona
Portugal	gorja, nizine	Atlantski ocean, Sredozemno more	hrast plutnik	Tejo, Duero Atlantski ocean
Albanija	planine, nizine uz more	sredozemno umjereno topla vlažna	šume	Prim Jadransko more
Grčka	Pinoos	sredozemna	makija	nema većih rijeka Egejsko i Jonsko more

BILJEŠKE

[illegible]

Život na europskom Sredozemlju

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

1. a) Točkicama su označeni glavni gradovi država Južne Europe (bez Vatikana). Na crte uz ili ispod točkica napišite njihova imena.

- b) Državu koja ima najveću površinu označite plavim trokutićem.
c) Otočnu državu zaokružite.

U SLJEDEĆIM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

2. Među državama Južne Europe prirodni porast bilježe:

- a) Albanija b) Grčka
c) Italija d) Portugal
e) Malta.

3. Južna Europa u novije doba prima mnogobrojne useljenike iz:

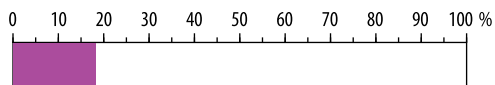
- a) Australije b) Azije i Afrike
c) Istočne i Jugoistočne Europe d) Sjeverne Europe
e) Zapadne Europe.

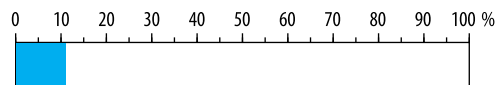
ISPUNITE GRAFIČKI PRIKAZ PREMA UPUTAMA.

4. Prema podacima Svjetske banke, 2019. godine Južna Europa imala je oko 18,6 % udjela u ukupnom broju stanovnika Europe i zauzimala oko 10,7 % površine kontinenta.

- a) Prikažite udjele na grafičkim prikazima.
b) Ispod svakoga grafičkog prikaza, na prvu crtu, napišite njegov naziv.

Udio stanovnika Južne Europe u
ukupnom broju stanovnika Europe
2019. godine

Udio površine Južne Europe u ukupnoj ..
površini Europe

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE UPISUJUĆI SLOVA NA PRAZNU CRTU.

5. Povežite narode i jezične skupine.

..... A Albanci	A) ostali indoeuropski jezici
..... C Maltežani	B) romanski jezici
..... B Španjolci	C) ostali jezici

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU TEMATSKE KARTE STUPNJA URBANIZACIJE U UDŽBENIKU I STATISTIČKOG PRILOGA U UDŽBENIKU.

6. a) Državu Južne Europe s najviše urbanog stanovništva obojite narančastom bojom.
b) Dvije države Južne Europe s najviše seoskog stanovništva obojite svjetlozelenom bojom.

- c) Državu Južne Europe s najmanjom gustoćom naseljenosti, ne računajući Hrvatsku, iscrtkajte kosim crtama.

RIJEŠITE ZADATAK.

7. a) Nabrojite obilježja sredozemnoga kulturno-civilizacijskog kruga.

Izgled gradova (kamen, uske ulice, središnji trg), način života, dnevni ritam, prehrana, djelatnosti (turizam, ribarstvo, pomorstvo).

- b) Što su suhozidi?

Konstrukcije od kamena bez upotrebe vezivnog materijala.

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU U TEKSTU TRI POGREŠNA POJMA. PRONAĐITE IH I PREPIŠITE U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC U ISTOME RETKU UPIŠITE TOČNE POJMOVJE.

8. Među državama Južne Europe velike su razlike u gustoći naseljenosti. Najgušće su naseljene male države (Vatikan, Malta, San Marino), a od površinom većih država Španjolska. Na obilježja stanovništva Južne Europe utjecala je velika prostorna pokretljivost. Do geografskih otkrića prevladavalo je iseljavanje stanovništva. Nakon geografskih otkrića iz Južne Europe, posebice iz Španjolske i Portugala, na kontinente Starog svijeta preselio se velik udio stanovništva.

Pogrešan pojam	Točan pojam
Španjolska	Italija
iseljavanje	doseljavanje
Starog	Novog

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU TEKSTA U UDŽBENIKU O TALIJANSKOJ I IRSKOJ DIJASPORI.

9. Usporedite obilježja talijanske i irske dijaspor.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

- 10.** Fotografije prikazuju neke od gospodarskih djelatnosti koje su razvijene u Južnoj Europi. Na crtu napišite o kojoj je djelatnosti riječ.

ribarstvo

vinogradarstvo

industrija

turizam

stočarstvo

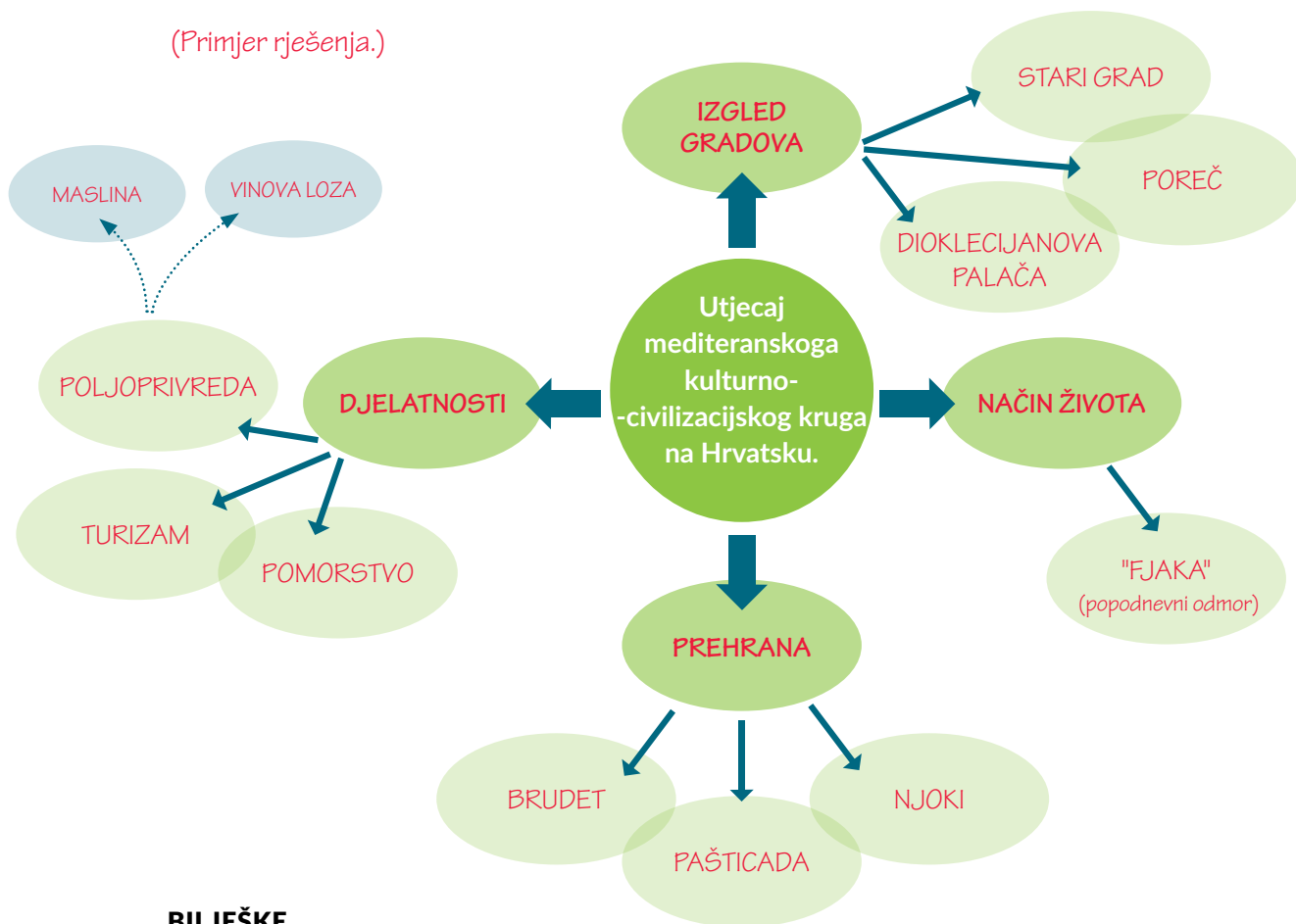

marikultura

RIJEŠITE ZADATAK.

11. Izradite umnu mapu o temi Utjecaj mediteranskoga kulturno-civilizacijskog kruga na Hrvatsku.

(Primjer rješenja.)

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Italija – u središtu Sredozemlja

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

1. a) Na crte upišite nazive mora oko Italije.

- b) Padsku nizinu obojite zeleno, a pružanje Alpa i Apenina označite smeđom bojom.

- c) Trokutićima označite i upišite slovo E uz Etnu, V uz Vezuv i S uz Stromboli.

- d) Zaokružite jezero Lago di Garda.

- e) Brojevima su na karti označeni zaljevi i morski prolazi. Na crte, uz brojeve, napišite njihove nazive.

1. *Genovski zaljev*

2. *Tarantski zaljev*

3. *Mesinski prolaz*

4. *Sicilijski prolaz*

DOPUNITE REČENICE. ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

2. a) Laguna je plitki zaljev izdvojen pješčanim prudom koji se još naziva *lido*

U laguni na sjeveru Jadrana nastao je grad *Venecija*, danas veliko turističko središte u Italiji.

- b) Najveća rijeka u Italiji je rijeka *Po* koja na ušću oblikuje prostranu *deltu*

- c) U erupciji Vezuva, u doba Rimskog Carstva, 79. godine uništeni su gradovi *Pompeji* i Herculaneum.

- d) Glavnim gradom Italije prolazi rijeka koja se zove *Tiber*

U SLJEDEĆEM JE ZADATKU SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

3. Italija je jedna od osnivača:

- ☒ a) Europske zajednice za ugljen i čelik
- b) Organizacije za hranu i poljoprivredu
- c) Srednjoeuropskog sporazuma o slobodnoj trgovini
- d) Savjeta za uzajamnu ekonomsku pomoć.

U SLJEDEĆIM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

4. Padska nizina je:

- ☒ a) najgušće naseljeni dio Italije
- ☒ b) najplodniji dio Italije
- c) talijanska regija s najtoplijim ljetima
- d) regija s mnogim vulkanima
- e) turistički najposjećenija talijanska regija.

5. Koje od navedenih tvrdnji vrijede za Italiju?

- ☒ a) članica G7
- b) površinom najveća država Južne Europe
- c) najgušće naseljena država Južne Europe
- ☒ d) središnji položaj u Sredozemlju
- e) najviši stupanj urbanizacije u Južnoj Europi

U SLJEDEĆIM ZADATCIMA NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

6. Povežite reljefne cjeline Italije s tipovima klime.

☒ B Alpe	A) umjereno topla klima
☒ A Apenini	B) snježno-šumska klima
☒ D otoci	C) stepska klima
	D) sredozemna klima

7. Povežite morske luke s morima.

☒ C Genova	A) Tirensko more
☒ A Napulj	B) Jonsko more
☒ D Venecija	C) Ligursko more
	D) Jadransko more

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRASKOG ATLASA.

8. a) Prema brojevima na crtežu ispišite nazive rijeka.

1. Po
2. Arno
3. Tiber
4. Pescara
5. Ofanto
6. Simeto

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU FOTOGRAFIJA I GEOGRAFSKOG ATLASA.

9. Dopunite rečenice.

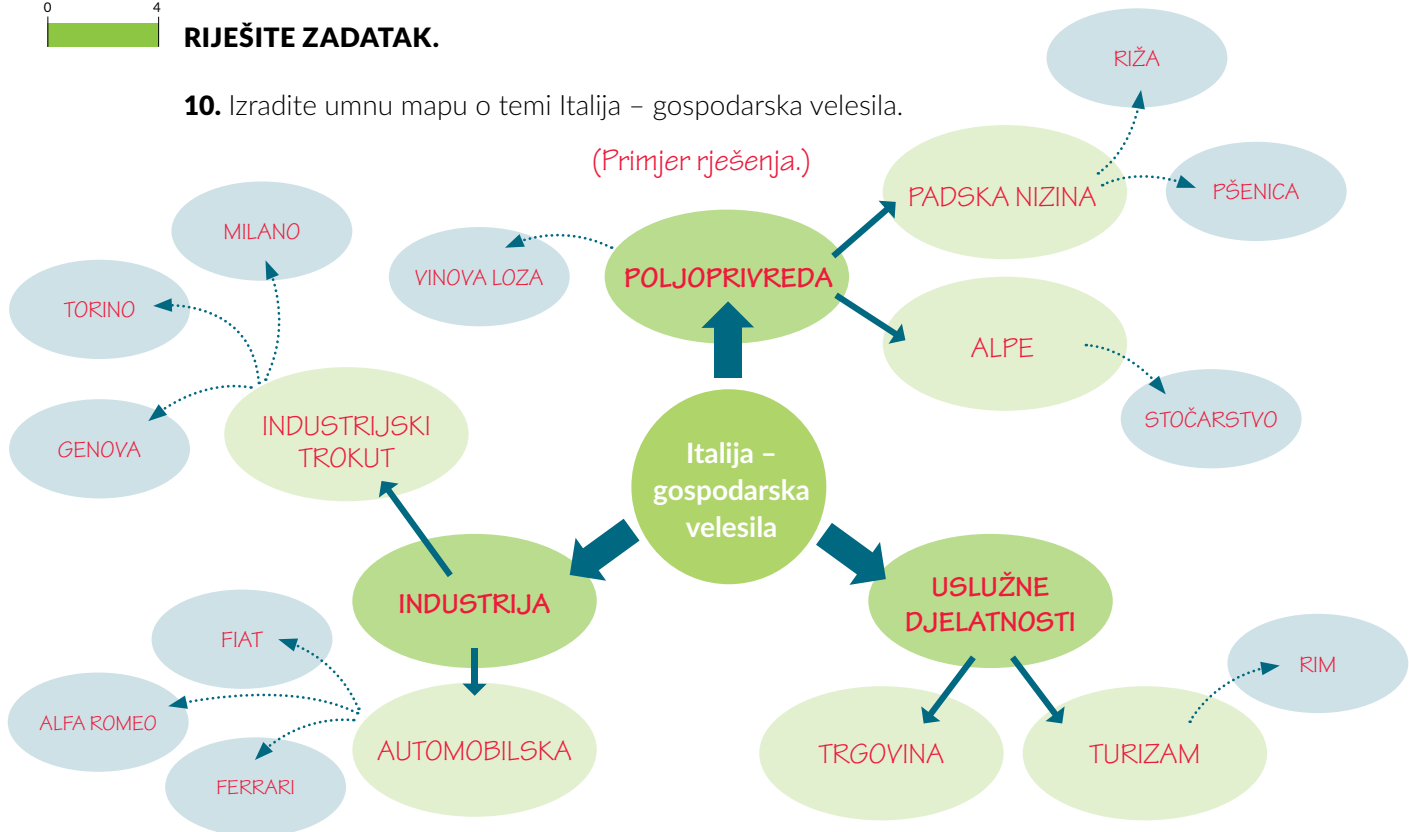

- a) Fotografija prikazuje
Monte Bianco (Mont Blanc)
najviši vrh Italije, s visinom
od 4807 m.

- b) Fotografija prikazuje
Etnu, aktivni vulkan na Siciliji.
U njegovu podnožju smjetio se drugi
grad po veličini na Siciliji.
To je grad Catanija

(Primjer rješenja.)

BILJEŠKE

DOPUNITE REČENICE.

1. a) S obzirom na prirodna i gospodarska obilježja u Italiji se izdvajaju regije *Sjeverna*
 Srednja i *Južna* Italija.
- b) Vatikan je stekao neovisnost od Italije *1929.* godine.
- c) Južna Italija obuhvaća regije na južnom dijelu poluotoka te otoke *Sardiniju* i
 Siciliju

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

2. Glavni grad Sardinije je:

a) Ajaccio	☒ b) Cagliari
c) Catania	d) Sassari.
3. Turističko središte najbliže San Marinu je:

a) Ancona	b) Firenca
c) Ravenna	☒ d) Rimini.

U SLJEDEĆEM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

4. Glavna središta srednje Italije su:

a) Bologna	☒ b) Firenca
c) Napulj	d) Palermo
☒ e) Rim.	
5. Od navedenih, gradska središta na jadranskom primorju srednje Italije su:

☒ a) Ancona	b) Bari
☒ c) Pescara	d) Trst
e) Venecija.	

U SLJEDEĆIM ZADATCIMA NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

6. Povežite geografska obilježja s talijanskim gradovima.

^C kulturno, turističko i gospodarsko središte na rijeci Arno	A) Milano
^A veliko industrijsko, financijsko, poslovno, kulturno i modno središte	B) Napulj
^B veliko lučko i industrijsko središte južne Italije	C) Firenca
	D) Trst

7. Povežite geografska obilježja s talijanskim gradovima.

^B grad na kopnu i vodi s mnogim palačama, crkvama i trgovima	A) Rim
^C jedan od vrhova industrijskog trokuta u sjevernoj Italiji	B) Venecija
^A kulturno i političko središte Italije	C) Genova
	D) Firenca

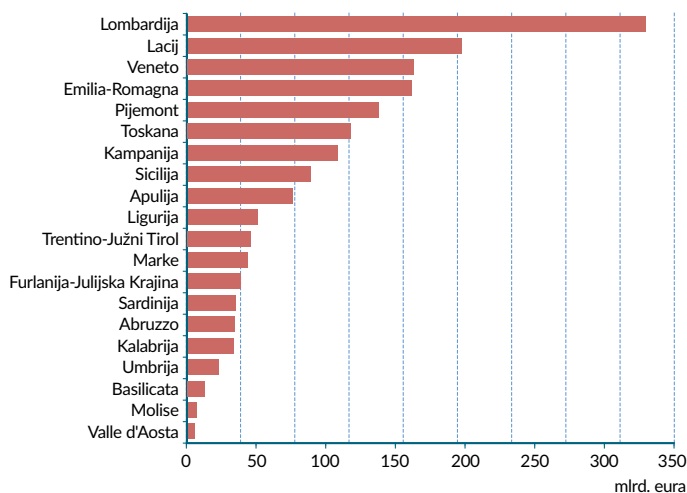
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

8. a) Na crte upišite nazive velikih gradova označenih na geografskoj karti.
b) Najprometniju luku zaokružite crvenom bojom.
c) Siciliju obojite narančasto, a Sardiniju žutom bojom.
d) Ljubičastom crtom spojite tri grada koji čine vrhove tzv. industrijskog trokuta u Italiji.

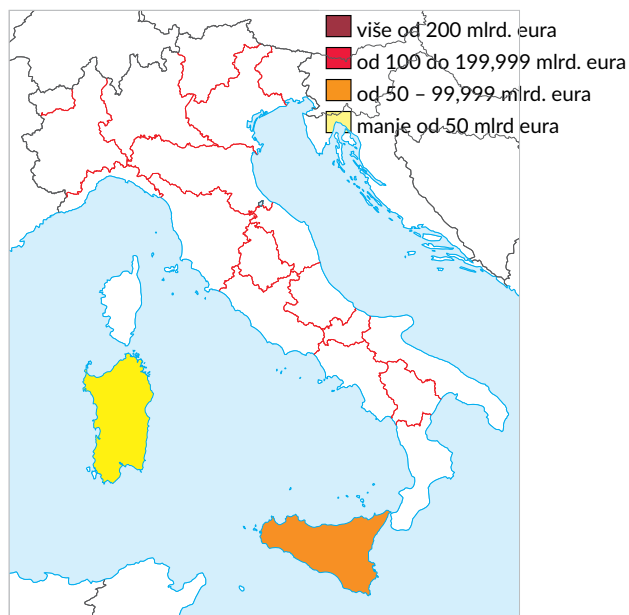
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOG GRAFIČKOG PRIKAZA I GEOGRAFSKOG ATLASA.

9. a) Obojite regije Italije prema tumaču.

BDP po regijama Italije

Izvor: Statista 2020. godine

- b) Koje su tri talijanske regije vodeće po ukupnoj veličini gospodarstva? **Lombardija** ,
 Lacij **Veneto** ,

 c) Na kojem je mjestu Valle d'Aosta po veličini gospodarstva? **na posljednjem**
 Promotrite odgovarajuću tematsku kartu u udžbeniku i odgovorite kako to da je ista regija
 među najrazvijenijim regijama prema BND/stan.? **To je alpska regija s malo stanovnika i
 razmjerno visokim prihodom.**

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA I MREŽNIH STRANICA.

10. a) Ispunite tablicu tako da u drugi stupac napišete naziv talijanske regije, a u treći jednu znamenitost, događaj ili proizvod po čemu je prepoznatljiva. (Primjer rješenja.)

Broj	Ime talijanske regije (pokrajine)	Znamenitost, događaj ili proizvod po kojem je poznata
1.	LOMBARDIJA	Milanska katedrala, piazza Duomo
2.	LACIJ	Rim - Koloseum, fontana Di Trevi
3.	VENETO	Duždeva palača, most Rialto, Benetton
4.	EMILIA-ROMAGNA	Sveučilište u Bologni i Parmigiano Reggiano
5.	PIJEMONT	FIAT - Torino, Nutela
6.	TOSKANA	Galerija u Fizzi, kosi toranj u Pisi
7.	KAMPANIJA	Stadion Diego Armano Maradona

Prometni položaj i prirodna osnova

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

1. a) Na geografskoj karti upišite brojeve kojima su označene države Jugoistočne Europe.

1. Bosna i Hercegovina
2. Bugarska
3. Crna Gora
4. Kosovo
5. Rumunjska
6. Sjeverna Makedonija
7. Srbija

- b) Države bez izlaza na more obojite zelenom bojom.
- c) Crnomorske države obojite ljubičastom bojom.
- d) Poredajte države Jugoistočne Europe od površinom najveće do površinom najmanje.

Rumunjska, Bugarska, Srbija, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija,

Crna Gora, Kosovo

U SLJEDEĆEM JE ZADATKU SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

2. Koja je od navedenih reljefnih cjelina paleozojske starosti?

a) Dinaridi	b) Karpati
☒ c) Rodopi	d) Stara planina

U SLJEDEĆIM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

3. Među državama Jugoistočne Europe izlaz na Jadransko more imaju:

☒ a) Bosna i Hercegovina	b) Bugarska
☒ c) Crna Gora	d) Sjeverna Makedonija
e) Srbija.	

4. U zapadnom dijelu Sjeverne Makedonije nalaze se planine:

- a) Kopaonik
- ☒ b) Korab
- c) Rodopi
- d) Stara planina
- ☒ e) Šar planina.

5. Najkraća prometna veza između Panonske nizine i srednjeg Jadrana prolazi kroz Bosnu i Hercegovinu dolinama rijeka:

- ☒ a) Bosne
- b) Drine
- ☒ c) Neretve
- d) Une
- e) Vrbasa.

U SLJEDEĆIM ZADATCIMA NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK. PRI ODGOVARANJU KORISTITE SE GEOGRAFSKIM ATLASOM.

6. Povežite države Jugoistočne Europe s nizinama.

☒ A Bugarska	A) Trakijska nizina
☒ B Rumunjska	B) Vlaška nizina
☒ C Srbija	C) Panonska nizina
	D) Padska nizina

7. Povežite jezera s državama u kojima se nalaze.

☒ D Dorjansko	A) Albanija i Grčka
☒ C Ohridsko	B) Albanija i Crna Gora
☒ B Skadarsko	C) Albanija i Sjeverna Makedonija
	D) Grčka i Sjeverna Makedonija

U SLJEDEĆEM ZADATKU NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA.

8. Povežite prometnu važnost s gradovima Jugoistočne Europe.

☒ B prometno središte između Panonske nizine i južnog Jadrana	A) Bukurešt
☒ C prometno središte u dolini Vardara	B) Sarajevo
☒ A raskrižje prometnica između Srednje Europe i Jugozapadne Azije	C) Skopje

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

9. a) U kvadratiće na crtežu upišite brojeve za planine u Jugoistočnoj Europi.

- 1) Dinaridi
- 2) Karpati
- 3) Rodopi
- 4) Stara Planina

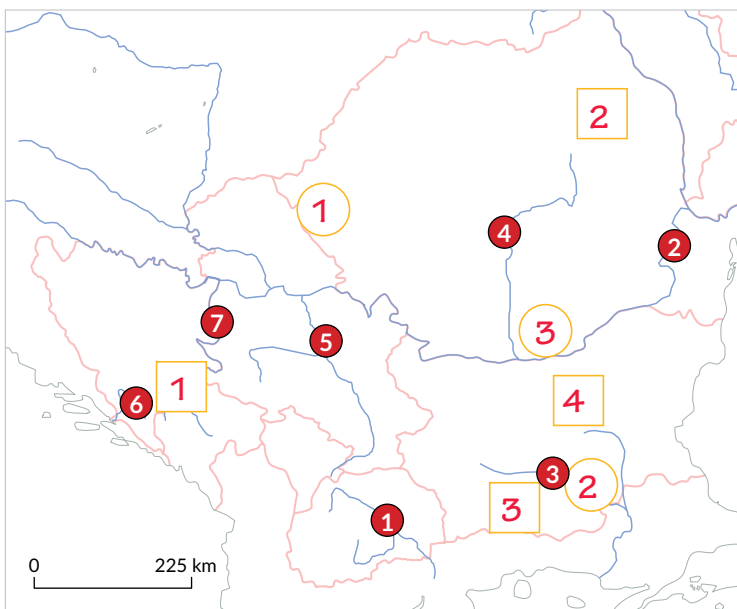
b) U kružiće upišite brojeve za nizine.

- 1) Panonska nizina
- 2) Trakijska nizina
- 3) Vlaška nizina

b) Prema brojevima na crtežu napišite nazive rijeka.

1. Vardar
3. Marica
5. Morava
7. Drina

2. Dunav
4. Olt
6. Neretva

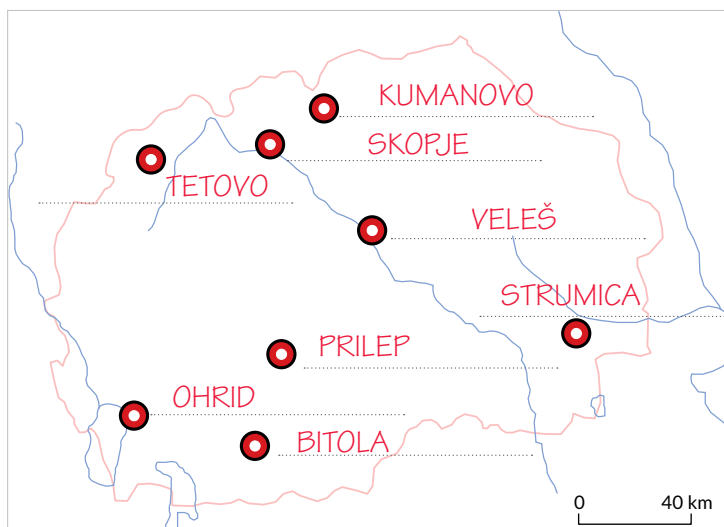
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

10. a) Na priloženoj karti Sjeverne Makedonije tok Vardara istaknite plavom bojom.

b) Na geografskoj karti brojevima označite jezera. Na crte upišite njihove nazive.

1. Ohridsko
2. Prespansko
3. Dorjansko

c) Služeći se atlasom, na crte uz oznake gradova upišite njihove nazive.

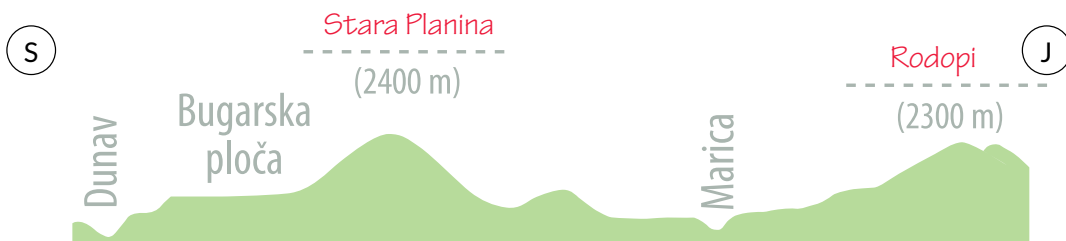
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

11. a) Kroz koju je državu napravljen ovaj reljefni presjek? *Kroz Rumunjsku.*
- b) Na crte napišite naziv zavale (pokrajine) i naziv rijeke.
- c) Ucrtajte približan položaj glavnoga grada.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

12. a) Kroz koju je državu napravljen ovaj reljefni presjek? *Kroz Bugarsku.*
- b) Na crte upišite nazive planina.
- c) Crvenom bojom obilježite područje zvano Dolina ruža poznato po uzgoju ruža.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRIKAZANIH FOTOGRAFIJA.

13. Fotografije prikazuju neka od poznatih turističkih odredišta, koja su ujedno kulturna i prirodna dobra na UNESCO-ovu Popisu svjetske baštine, a nalaze se u državama Jugoistočne Europe. Na mrežnim stranicama istražite i na prvu crte napišite u kojoj se državi nalaze. Istražite po čemu su posebna.

Zaljev Boka Kotorske

Crna Gora

Transilvanijske utvrđene crkve

Rumunjska

Ispunite tumač tako da napišete koje regije povezuju.

BILJEŠKE

- U SLJEDEĆIM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.**

- ## RIJEŠITE ZADATAK.

1950. - 7 250 000
2020. - 7 000 000
Promjena u 70 godina = -250 000
 $250\,000 : 70 = 3571,42$
U navedenom razdoblju broj stanovnika se prosječno godišnje smanjio za 3571,42.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

6. a) Kružiće uz gradove obojite različitim bojama po državama.

Gradove Bosne i Hercegovine obojite zelenom bojom.

Gradove Bugarske obojite plavom bojom.

Gradove Crne Gore obojite smeđom bojom.

Gradove Kosova obojite narančastom bojom.

Gradove Rumunjske obojite crvenom bojom.

Gradove Sjeverne Makedonije obojite ljubičastom bojom.

Gradove Srbije obojite žutom bojom.

 Banja Luka	 Constanța	 Novi Sad	 Sarajevo
 Beograd	 Galați	 Peć	 Skoplje
 Bitola	 Kosovska Mitrovica	 Plovdiv	 Sofija
 Braila	 Kragujevac	 Podgorica	 Subotica
 Brașov	 Kumanovo	 Prilep	 Temišvar
 Bukurešt	 Mostar	 Priština	 Tetovo
 Burgas	 Nikšić	 Prizren	 Tuzla
 Cluj-Napoca	 Niš	 Ruse	 Varna
			 Zenica

- b) Na mrežnim stranicama istražite koliko imaju stanovnika. Dva najveća grada svake države označite na priloženoj karti crvenom točkom te uz nju upišite njihove nazive.

Gospodarstvo

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

1. Dva najveća i gospodarski vodeća grada u Bugarskoj su:

a) Burgas

☒ b) Plovdiv

c) Ruse

☒ d) Sofija

e) Varna.

U SLJEDEĆEM ZADATKU NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠTE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

2. Povežite izvore energije s nalazištima:

☒ B lignita

A) Dobrudža

☒ C nafte

B) Kosovo

☒ D prirodnog plina

C) Panonska i Vlaška nizina

D) Transilvanija.

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU U TEKSTU TRI POGREŠNA POJMA. PRONAĐITE IH I PREPIŠITE U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC U ISTOM REDU UPIŠITE TOČNE POJMOVE.

3. Panonska, Vlaška i Trakijska nizina imaju najpovoljnije uvjete za rudarstvo. Za stanovništvo i gospodarstvo u državama Jugoistočne Europe glavnina električne energije proizvodi se u nuklearnim elektranama, no važnu ulogu imaju i termoelektrane koje se opskrbljuju iz domaćih nalazišta ugljena, nafte i prirodnog plina. U tercijarnom sektoru važnu ulogu imaju turizam, promet i šumarstvo.

Pogrešan pojam	Točan pojam
rudarstvo	tržišno poljodjelstvo
nuklearnim	hidroelektranama
šumarstvo	trgovina

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU STATISTIČKOG DODATKA U UDŽBENIKU.

4. Služeći se pokazateljima gospodarskog razvoja, koji se nalaze u statističkom dodatku na kraju udžbenika, izračunajte pokazatelje gospodarskog razvoja za cijelu regiju Jugoistočne Europe na sljedeći način:

a) zbrojite vrijednosti koje pokazuju broj osobnih automobila na 100 stanovnika za svaku državu Jugoistočne Europe i podijelite s brojem država za koje su iskazani podatci kako biste dobili prosječnu vrijednost za cijelu regiju

- b) zbrojite vrijednosti koje pokazuju udio internetskih korisnika u stanovništvu za svaku državu Jugoistočne Europe i podijelite s brojem država za koje su iskazani podatci kako biste dobili prosječnu vrijednost za cijelu regiju
- c) zbrojite vrijednosti koje pokazuju BND (u USD po stanovniku) za svaku državu Jugoistočne Europe i podijelite s brojem država za koje su iskazani podatci kako biste dobili prosječnu vrijednost za cijelu regiju.

Dobivene rezultate usporedite s istim pokazateljima u Njemačkoj. Što zaključujete?

Svi navedeni pokazatelji govore da je Njemačka višestruko razvijenija od prosjeka

Jugoistočne Europe. Broj automobila na 100 stanovniku u Njemačkoj je dvostruko veći,

udio internetskih korisnika je veći za 20 %, a BND po stanovniku je oko 7 puta veći nego

prosječna vrijednost u državama Jugoistočne Europe.

Prostor za računanje

**Broj osobnih automobila:*

$$25,8 + 39,3 + 32,6 + 20,6 + 26,1 + 28,8 = 173,2 \quad 173,2 : 6 = 28,87 \text{ (prosjeak)}$$

**Udio internetskih korisnika:*

$$70,1 + 64,8 + 71,5 + 79,2 + 70,7 + 73,4 = 429,7 \quad 429,7 : 6 = 71,62 \text{ (prosjeak)}$$

**BND po stanovniku:*

$$5740 + 8860 + 8430 + 4220 + 5450 + 11\,290 + 6390 = 50\,380$$

$$50\,380 : 7 = 7197,14 \text{ (prosjeak)}$$

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Geografske posebnosti Bosne i Hercegovine

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

- Bosna i Hercegovina proglasila je samostalnost:
 1990. godine
 - ☒ 1991. godine
 1992. godine
 1993. godine.
- U najvećem dijelu Bosne i Hercegovine prevladava:
 - sredozemna klima
 - vlažna snježno-šumska klima
 - ☒ umjereno topla vlažna klima
 - tropska klima.

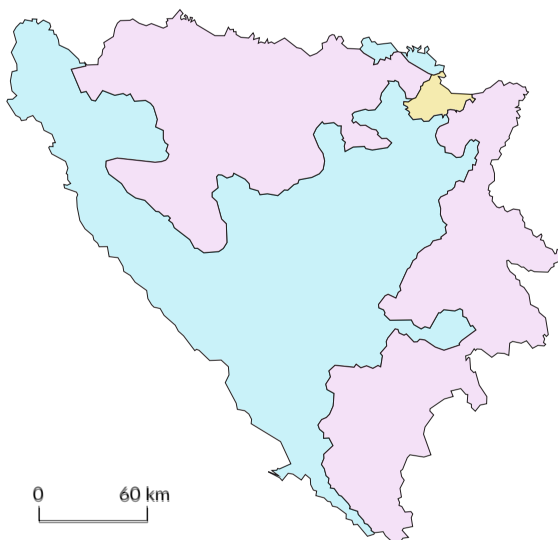
DOPUNITE REČENICE.

- Bosna i Hercegovina okružena je Hrvatskom, *Srbijom* i *Crnom Gorom*
 - Uz Savu je *peripanonska* Bosna, na jugu je *niska* Hercegovina, a najprostraniji je središnji planinski prostor koji se sastoji od *bosansko-hercegovačkog visokog krša* i srednje Bosne.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE NA PRILOŽENOJ KARTI.

- Bosna i Hercegovina sastoji se od dvaju entiteta i jednog distrikta. Načinite tumač s nazivima entiteta i distrikta i obojite kartu.

	<i>Republika Srpska</i>
	<i>Federacija Bosne i Hercegovine</i>
	<i>Distrikt Brčko</i>

RIJEŠITE ZADATAK.

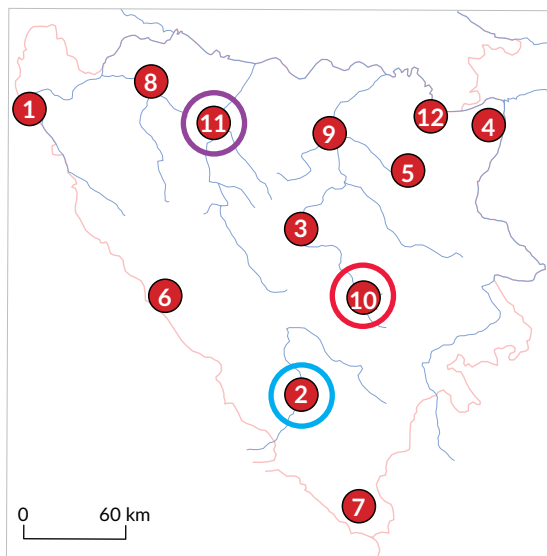
5. Na crte napišite nazive prirodnih regija Bosne i Hercegovine tako da niz počnete od najsjevernije regije.

peripanonska Bosna, srednja Bosna, bosansko-hercegovački visoki krš, niska Hercegovina

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

6. a) Na geografskoj su karti brojevima označeni gradovi u Bosni i Hercegovini. Služeći se atlasom ispišite njihove nazive na crte uz brojeve.
- b) Glavni grad Bosne i Hercegovine zaokružite crvenom bojom.
- c) Zeleno obojite peripanonski prostor u kojemu su glavna središta Banja Luka, Doboj i Tuzla.
- d) Najveći grad Hercegovine zaokružite plavom bojom.
- e) Drugi po veličini grad u BiH zaokružite ljubičastom bojom.

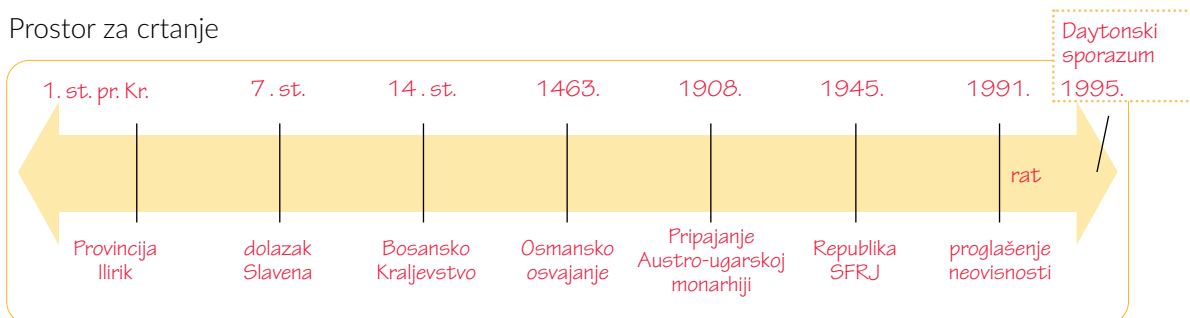

1. <i>Bihać</i>	2. <i>Mostar</i>	3. <i>Zenica</i>
4. <i>Bijeljina</i>	5. <i>Tuzla</i>	6. <i>Livno</i>
7. <i>Trebinje</i>	8. <i>Prijedor</i>	9. <i>Doboj</i>
10. <i>Sarajevo</i>	11. <i>Banja Luka</i>	12. <i>Brčko</i>

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU TEKSTA U UDŽBENIKU KAKO JE NASTAO ETNIČKI, VJERSKI I JEZIČNI MOZAIK?.

7. U predviđeni prostor nacrtajte vremensku crtu koja prikazuje najvažnije događaje koji su obilježili povijest Bosne i Hercegovine.

Narod	Udio u ukupnom stanovništvu BiH prema rezultatima popisa 2013. g.
Bošnjaci	50,1 % (180,36°)
Srbi	30,8 % (110,88°)
Hrvati	15,4 % (55,44°)
ostali	3,7 % (13,32°)

Najgušće naseljeni dijelovi Bosne i Hercegovine su doline rijeka (Bosna, Vrbas, Neretva) i kotline (Sarajevo) zbog prirodnih pogodnosti i povoljnog prometnog položaja. Najrjeđe je naseljen bosansko-hercegovački visoki krš zbog planinskog krškog reljefa i oštire klime.

BILJEŠKE

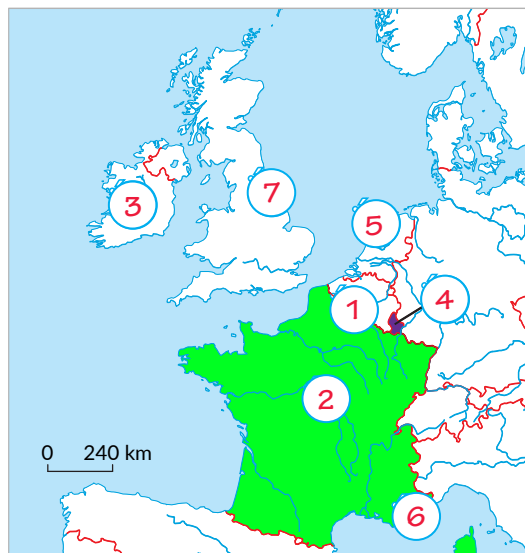
Uz Atlantski ocean, Sjeverno more i Kanal

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

1. a) Na geografskoj karti upišite brojeve kojima su označene države Zapadne Europe.

1. Belgija
2. Francuska
3. Irska
4. Luksemburg
5. Nizozemska
6. Monako
7. Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske

- b) Državu koja nema izlaz na more obojite ljubičasto.
- c) Državu koja ima izlaz na Sredozemno more i Atlantski ocean obojite zeleno.
- d) Poredajte države Zapadne Europe od površinom najveće do površinom najmanje.

Francuska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Irska, Nizozemska, Belgija, Luksemburg, Monako

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

2. Dogger Bank je:

a) otok u Sjevernom moru	☒ b) plićak u Sjevernom moru
c) otok u Kanalu	d) morski prolaz u Sjevernom moru.

3. Geološki najmlađeg postanka:

a) su Ardeni	☒ b) su Pireneji
c) je Središnji Masiv	d) su Vogezi.

4. Koji je od navedenih reljefnih oblika nastao ljudskim radom?

a) delta	b) estuarij
c) klif	☒ d) polder

U SLJEDEĆIM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

5. U iskorištavanju plina iz podmorja Sjevernog mora sudjeluju:

- a) Belgija
b) Francuska
c) Irska
d) Nizozemska
e) Ujedinjeno Kraljevstvo.

6. Na klimu Zapadne Europe najviše utječe:

- a) Atlantski ocean zagrijavan Golfskom strujom
- b) Atlantski ocean hlađen Kanarskom strujom
- c) Sredozemno more
- d) Arktički ocean.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

7. a) Na priloženoj geografskoj karti obojite žutom bojom poluotoke Bretagne i Cornwall.

b) Na crte upišite nazive otoka.

c) U kružice napišite odgovarajuće brojeke.

1. Atlantski ocean
2. Irsko more
3. Kanal (La Manche)
4. Sjeverno more
5. Sredozemno more

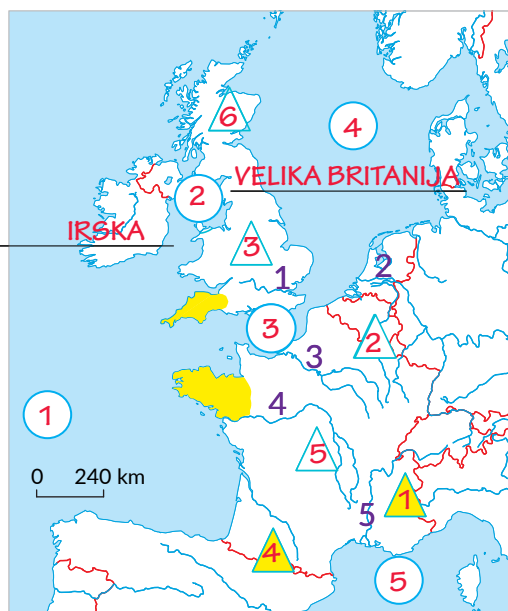
d) U trokutiće upišite odgovarajuće brojeke.

1. Alpe
2. Ardeni
3. Peninsko gorje
4. Pireneji
5. Središnji masiv
6. Škotsko visočje

e) Trokutiće kojima su označene mlade ulančane planine obojite žuto.

f) Prema brojkama na karti upišite nazive rijeka.

1. Temza
2. Rajna
3. Seine
4. Loire
5. Rhone

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILožENE TABLICE.

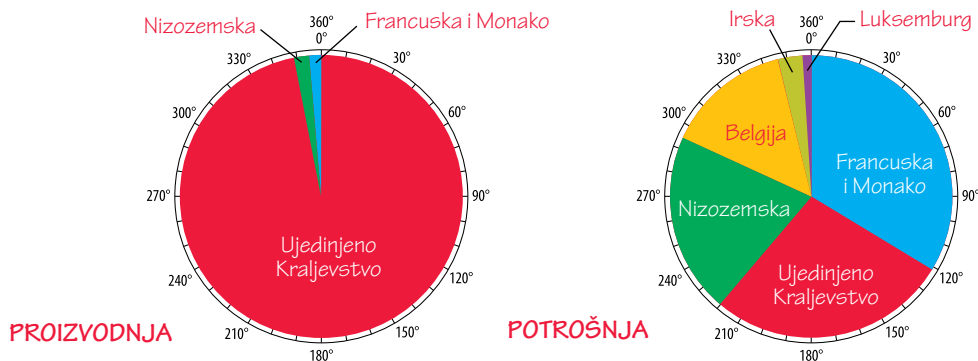
8. Proizvodnja i potrošnja nafte i plina 2018. u pojedinim europskim državama.

Država	Nafta (u tisućama barela po danu) u ožujku 2021.		Udio u Zapadnoj Europi (%)	
	proizvodnja	potrošnja	proizvodnja	potrošnja
Belgija	0,0	658,0	0,0	14,3
Francuska i Monako	13,5	1553,0	1,4	33,6
Irska	0,0	130,0	0,0	2,8
Luksemburg	0,0	52,0	0,0	1,1
Nizozemska	15,6	950,0	1,7	20,6
Ujedinjeno Kraljevstvo	907,7	1273,0	96,9	27,6
ukupno	936,8	4616	100 %	100 %

- a) Ispunite prazna polja u tablici vrijednostima koje nedostaju.
- b) S pomoću različito obojenih isječaka kruga prikažite udjele pojedinih država Zapadne Europe u ukupnoj proizvodnji i u ukupnoj potrošnji nafte u regiji.

Prostor za računanje.

IZRAČUN:	proizvodnja	$\times 3,6 = ^\circ$	potrošnja	$\times 3,6 = ^\circ$
Belgija	0,0	0,0	14,3	51,3
Francuska i Monaco	1,4	5,2	33,6	121,1
Irska	0,0	0,0	2,8	10,1
Luksemburg	0,0	0,0	1,1	4,1
Nizozemska	1,7	6,0	20,6	74,1
Ujedinjeno Kraljevstvo	96,9	348,8	27,6	99,3
Ukupno		360,0		360,0

- b) Koja je država Zapadne Europe jedini važan proizvođač nafte i odakle je vadi?

Ujedinjeno Kraljevstvo, vadi naftu iz Sjevernog mora.

- c) Koja je država Zapadne Europe najveći potrošač nafte? Francuska

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU INTERAKTIVNE KARTE NA MREŽNOJ POVEZNICI.

9. Analizirajte interaktivnu kartu koja se nalazi na poveznici www.shipmap.org/. Karta prikazuje glavne smjerove pomorskih putova i gustoću prometa na moru. Pri rješavanju podesite filter i prikaz boja. Obratite pozornost na prostor uz Kanal i Sjeverno more.

- a) Koja se vrsta tereta najviše prevozi?
- b) Koje su luke na tom području najprometnije?
- c) Usporedite gustoću pomorskog prometa na Sjevernom i Jadranskom moru. Što zaključujete?

.....
a) Uz Kanal i Sjeverno more najviše se prevozi nafta, potom kontejnerski i suhi teret.

.....
b) Glavne luke u tom području su Rotterdam (Europoort), Antwerpen, Dunkerque Port-Est, London, Amsterdam, Bremenhaven, Hamburg.

.....
c) Gustoća prometa Jadranskog mora je mnogo manja nego u Sjevernom moru.

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

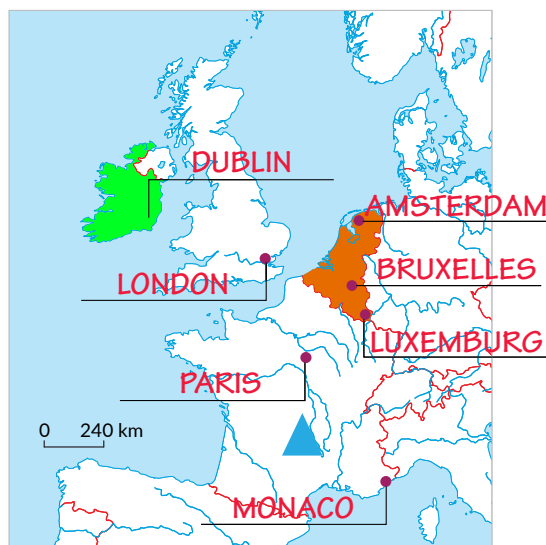
.....

Najrazvijenija i najgušće naseljena regija

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA I TABLICA U UDŽBENIKU.

1. a) Točkicama su označeni glavni gradovi država Zapadne Europe. Na crte uz točkice napišite njihove nazive.
- b) Državu Zapadne Europe koja je najveća površinom označite plavim trokutićem.
- c) Države u regiji s više od 300 stan./km² obojite narančastom bojom.
- d) Državu u regiji koja je dugo godina bila iseljenička, a koja je danas jedna od najuseljeničkijih europskih država obojite zelenom bojom.

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

2. Prema prevladavajućoj vjeri protestanata je najviše u:

a) Francuskoj	b) Monaku
c) Republici Irskoj	☒ d) Ujedinjenom Kraljevstvu.
3. „Keltski tigar” je:

a) Monako	☒ b) Republika Irska
c) Sjeverna Irska	d) Škotska.

U SLJEDEĆIM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

4. Germanskoj jezičnoj skupini pripadaju:

☒ a) engleski jezik	☒ b) flamanski jezik
c) francuski jezik	d) irski jezik
e) valonski jezik.	

-

-

125

U SLJEDEĆEM ZADATKU NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

9. Poveži organizacije s njihovim sjedištima.

.....^B NATO

A) London

.....^C Međunarodni sud pravde

B) Bruxelles

.....^D UNESCO

C) Den Haag

D) Pariz

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE.

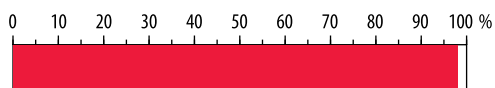
10. a) Izračunajte udio urbanog stanovništva za svaku državu Zapadne Europe 2019.

Država	Ukupni broj stanovnika u tisućama	Urbano stanovništvo u tisućama	Udio urbanog stanovništva u %
Belgija	11 484	11 259	98,04
Francuska	67 059	54 123	80,70
Irska	4941	3133	63,40
Luksemburg	619	565	91,27
Nizozemska	17 332	15 924	91,87
Monako	38	38	100
Ujedinjeno Kraljevstvo	66 834	55 908	83,65

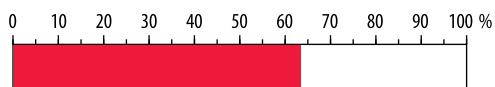
Izvor: Svjetska banka, pristupljeno 2021.

b) Stupanj urbanizacije izražen u postotku gradskoga stanovništva ucrtajte u grafikone.

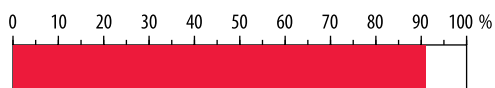
Belgija

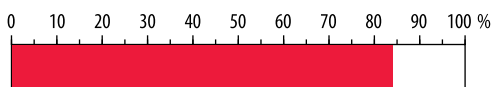
Irska

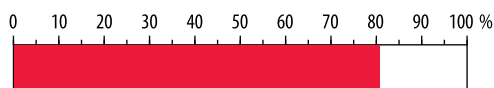
Nizozemska

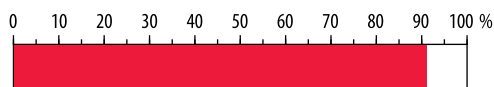
Ujedinjeno Kraljevstvo

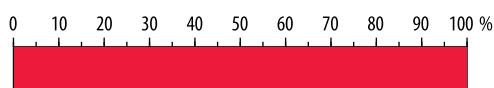
Francuska

Luksemburg

Monako

c) Koja je država s najmanjim udjelom urbanog stanovništva?

Irska

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE.

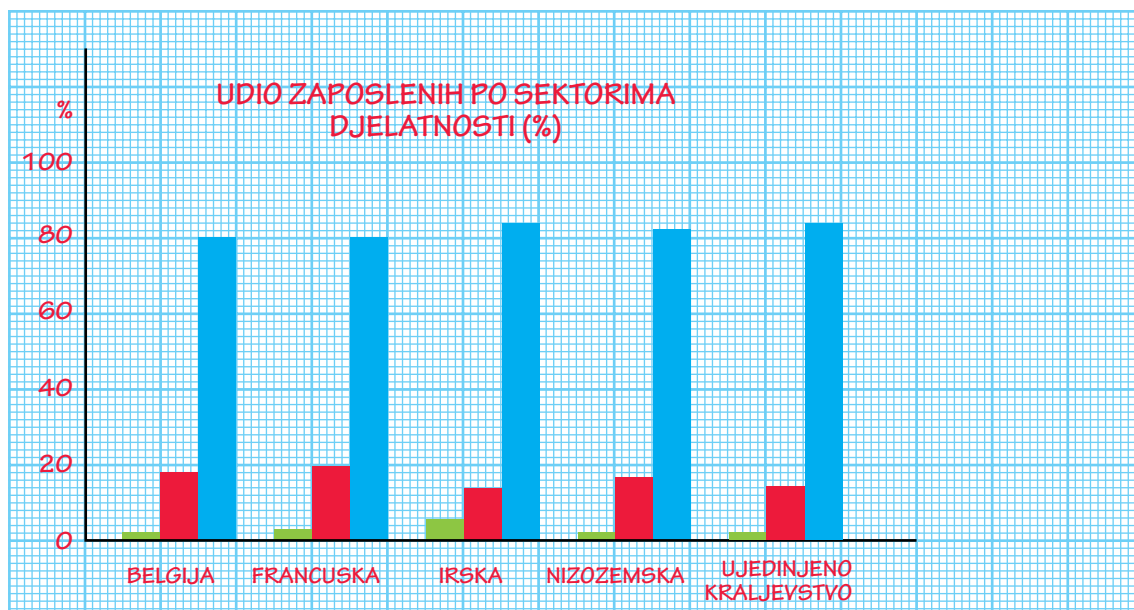
11. Tablica prikazuje udio zaposlenih i udio sektora djelatnosti u BDP-u u odabranim državama Zapadne Europe.

a) Ispunite prazna polja u tablici vrijednostima koje nedostaju.

Država	Udio zaposlenih po sektorima djelatnosti (%)			Udio sektora djelatnosti u BDP-u (%)		
Belgija	1	19	80	1	22	77
Francuska	3	20	77	2	20	78
Irska	5	20	84	1	39	60
Nizozemska	1	17	82	2	18	80
Ujedinjeno Kraljevstvo	1	15	84	1	20	79

Izvor: Svjetska banka, pristupljeno 2021.

b) Nacrtajte stupčasti dijagram u kojemu ćete prikazati podatke. Pri crtanju dijagrama koristite se bojama iz tumača.

Tumač

- primarne djelatnosti
- sekundarne djelatnosti
- tercijarne djelatnosti

c) U kojoj je državi najviše zaposlenih u primarnim djelatnostima? *Irska*

d) U kojoj državi sekundarni sektor ostvaruje više od 1/3 BDP-a? *Irska*

- Istražite kolike su najnovije vrijednosti HDI-ja za države Zapadne Europe na poveznici bit.ly/HDI_podatci te ispunite tablicu. Što zaključujete?

Naziv države	HDI	Rang u svijetu	Očekivano trajanje života
BELGIJA	0.931	14.	81.6
FRANCUSKA	0.901	26.	82.7
IRSKA	0.955	2.	82.3
LUKSREMBURG	0.916	23.	82.3
NIZOZEMSKA	0.944	8.	82.3
UJEDINJENO KR.	0.932	13.	81.3

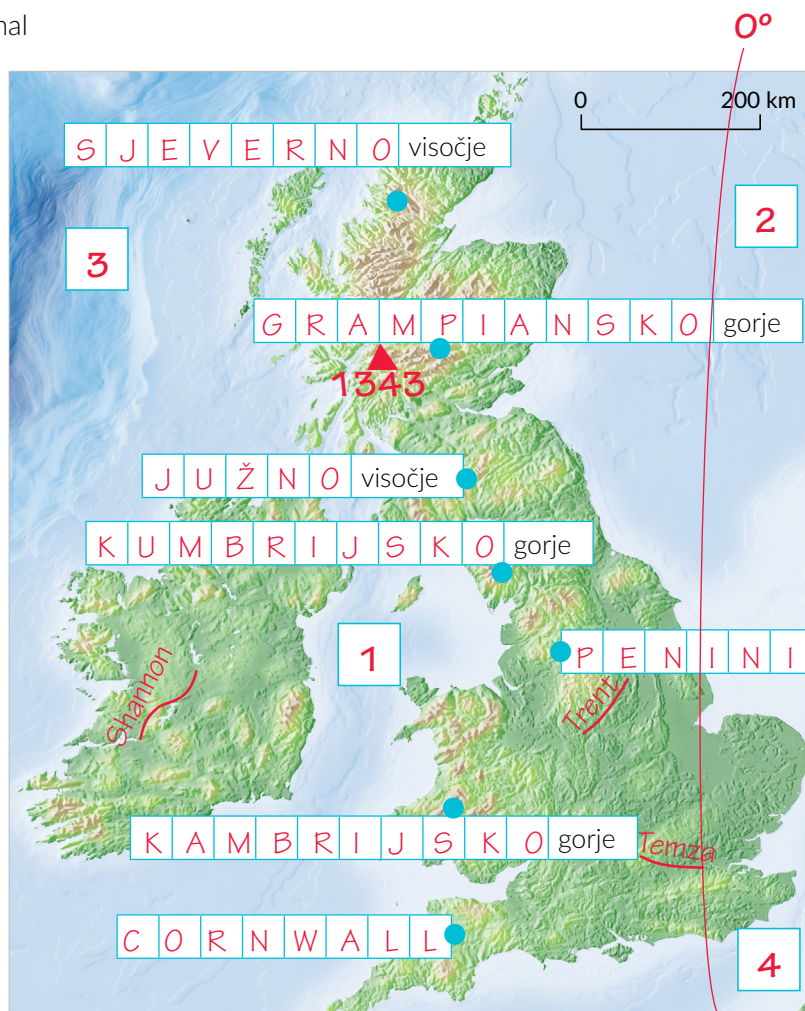
BILJEŠKE

Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske – opća obilježja

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

1. a) Na geografskoj karti koja prikazuje Britansko otočje ucrtajte početni meridijan.
 b) Trokutićem označite najviši vrh Britanskog otočja i napišite njegovu visinu.
 c) Na odgovarajuća mjesta na geografskoj karti upišite nazive gorja.
 d) Plavom bojom ucrtajte rijeke Severn, Shannon, Temzu i Trent.
 e) U kvadratiće upišite brojeve uz pripadajuće nazive.
 1. Irsko more
 2. Sjeverno more
 3. Atlantski ocean
 4. Kanal

ZAOKRUŽITE T AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, A N AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA.

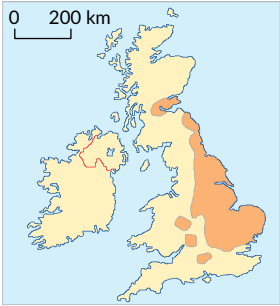
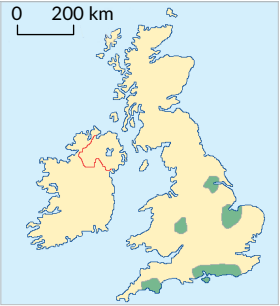
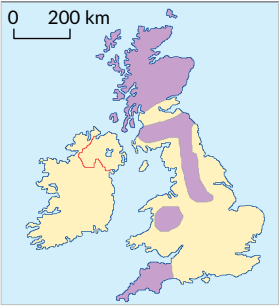
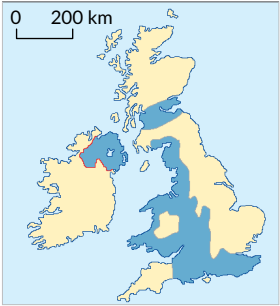
2. a) Ledenjaci su oblikovali obalu uz Kanal.	T	☒ N
b) Zbog zapadnih vjetrova istok Velike Britanije kišoviti je od zapada.	T	☒ N
c) Londonska luka razvila se na estuariju rijeke Thames.	☒ T	N
d) Engleska je bila jedno od središta prve industrijske revolucije.	☒ T	N
e) Velšani su narod keltskoga podrijetla.	☒ T	N

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOG TEKSTA.

3. Pozorno pročitajte tekst. Povežite geografske karte koje prikazuju područja u kojima prevladava jedan oblik poljoprivrede s fotografijama tako da slovo iznad geografske karte upišete na crtu ispod odgovarajuće fotografije.

Utjecaj klime vidljiv je u prevladavajućim oblicima poljoprivrede. Na vlažnijem gorovitijem zapadu Velike Britanije važnije je stočarstvo, posebno pregonско stočarstvo na ograđenim pašnjacima. U gorovitijim prostorima važnije je ovčarstvo, a u nizinama govedarstvo i uzgoj krmnog bilja. Oranice pretežu na istoku Velike Britanije, posebno u istočnoj Engleskoj čiji seoski krajolik, u kojem prevladavaju polja pod žitaricama, katkad nazivaju „žuta” Engleska, za razliku od zapadne, pašnjačke „zelene” Engleske. Uz velike gradove razvijeni su poljodjelstvo i voćarstvo.

A	B	C	D
			
			
A	C	B	D
.....			

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE.

4. a) S pomoću različito obojenih isječaka kruga prikažite udio pojedinih država ili skupina država u uvozu i izvozu Ujedinjenoga Kraljevstva 2019. godine. Ne zaboravite tumač. Na crtu ispod grafičkog prikaza napišite njegov naziv.

Država / skupina država	Uvoz u BDP-u 2019.	Izvoz u BDP-u 2019.
ostale države EU-a	175 138	137 736
Sjedinjene Američke Države	70 366	112 217
Njemačka	78 109	56 818
Nizozemska	46 941	39 046
Francuska	40 814	40 378
NR Kina	45 227	22 311
ostali svijet	185 381	207 404

Izvor: UK Office for National Statistic, 2021.

641 976**615 910**

Prostor za računanje

UKUPNO:
641 976

NR Kina - 7.04%
ostali svijet - 28.87%
Nizozemska - 7,31%
Francuska - 6.36%

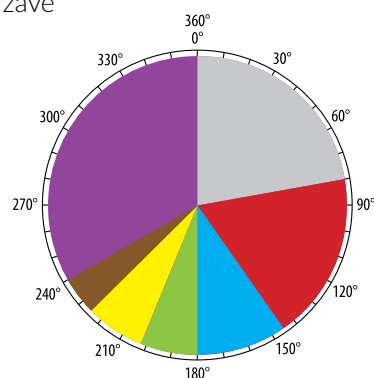
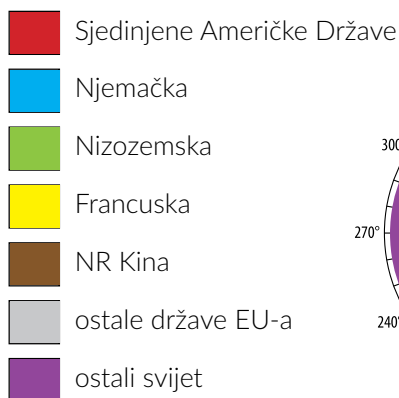
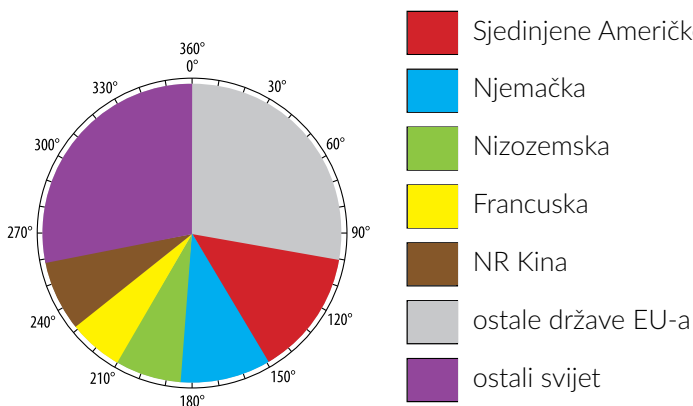
ostale države EU - 27.28%
SAD - 10.96%
Njemačka - 12.16%

IZVOZ:

ostale države EU - 22.36%
Njemačka - 9.23%
Kina - 3.62%
ostali svijet - 33.67%

SAD - 18.22%
Francuska - 6.56%
Nizozemska - 6.34%

Tumač

- b) S kojom od navedenih država Ujedinjeno Kraljevstvo ostvaruje trgovinski suficit (više izvozi, manje uvozi)? Sjediniene Američke države

-
- A world map illustrating the distribution of the genus *Euphorbia*. The map uses two colors to distinguish between native and introduced ranges: purple for native distribution and yellow for introduced distribution. Native ranges (purple) are concentrated in North America (USA, Canada), Mexico, Central America, the Caribbean, Africa (northern and southern regions), India, Southeast Asia, and Australia. Introduced ranges (yellow) cover most of Europe, Asia (including China and Japan), and South America. A scale bar at the bottom right indicates a distance of 4000 km.

Kanada, Gvajana, Sjeverna Leone, Gana, Nigerija, Egipat, Sudan, Južni Sudan, Uganda, Kenija, Tanzanija, Zambija, Zimbabve, Bocvana, Namibija, Južnoafrička Republika, Lesoto, Svazi (Eswatini), Irak, Indija, Malezija, Papua Nova Gvineja, Australija

Posljedice britanskog kolonijalnog osvajanja - širenje engleskog jezika i kulture, useljavanje stanovništva iz bivših kolonija u Ujedinjeno Kraljevstvo.

Sastavnice Ujedinjenog Kraljevstva

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

1. a) Na geografskoj karti obojite sastavnice Ujedinjenoga Kraljevstva. Ne zaboravite tumač.
- b) Brojku 1 upišite u najgušće naseljenu sastavnicu.
- c) Brojku 2 upišite u najrjeđe naseljenu sastavnicu.
- d) Brojku 3 upišite u sastavnicu koja nije na otoku Velika Britanija.
- e) Slovom A označen je poluotok

Cornwall

Tumač

Škotska

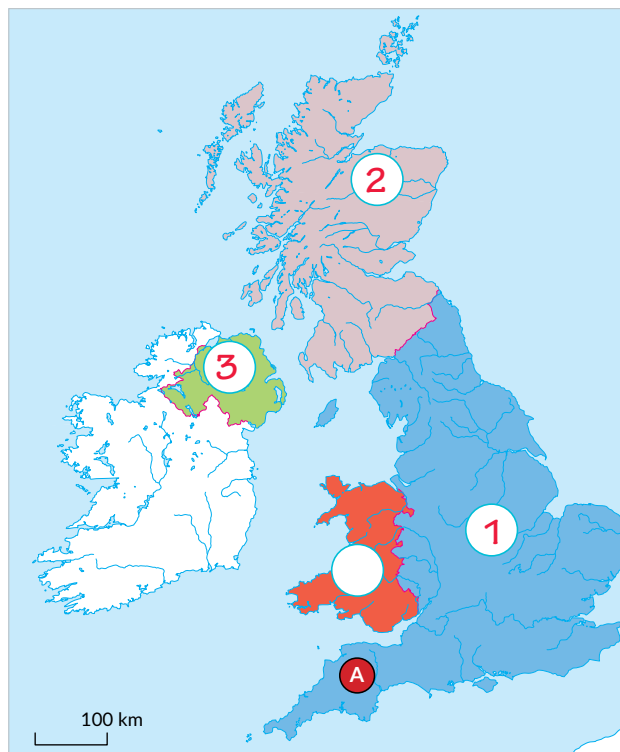
Engleska

Wales

Sjeverna Irska

RIJEŠITE ZADATAK.

2. Uz odgovarajuća obilježja napišite jednu od sastavnica Ujedinjenoga Kraljevstva (Engleska, Sjeverna Irska, Škotska ili Wales).
- a) najveća površinom: Engleska
- b) glavni grad Belfast: Sjeverna Irska
- c) ima najrazvedenije obale: Škotska
- d) u Kambrijskom gorju bilo je važno rudarstvo: Wales

ZAOKRUŽITE T AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, A N AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA.

3. a) London sa svojim satelitskim gradovima ima oko 20 mil. stanovnika.
- b) U Walesu oko 2/3 stanovnika živi uz obalu.

T

N

T

N

- c) Najveći grad Škotske ujedno je njezin glavni grad.
- d) Drugi grad po veličini u Engleskoj i u cijeloj UK je Birmingham.

T N
T N

U SLJEDEĆEM ZADATKU NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

4. Poveži regije Ujedinjenog Kraljevstva s gradovima.

C Engleska A) Aberdeen
A Škotska B) Swansea
B Wales C) Plymouth
D) Belfast

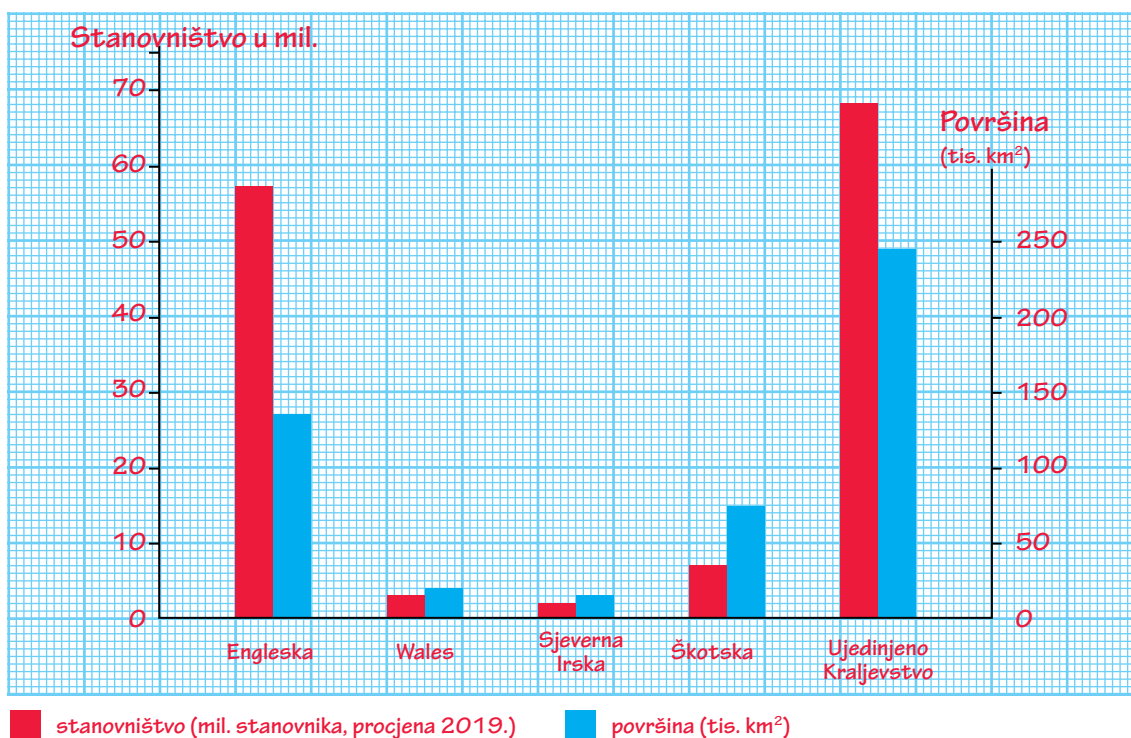

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU TABLICE.

5. Nacrtajte stupčasti grafički prikaz kojim ćete prikazati udio površine i udio stanovništva sastavnica Ujedinjenog Kraljevstva. Ne zaboravite tumač.

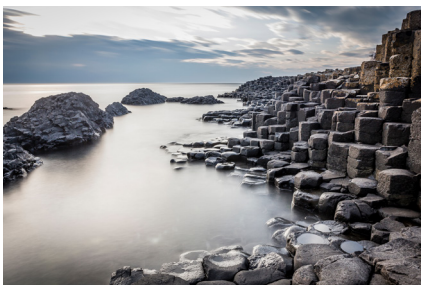
Osnovni podatci sastavnica Ujedinjenog Kraljevstva

Engleska	Engleska	Wales	Sjeverna Irska	Škotska	UK
površina (tis. km ²)	130,4	20,8	14,1	78,8	244,1
stanovništvo (mil. stan., proc. 2019.)	56,9	3,2	1,9	5,5	67,5

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU FOTOGRAFIJA.

6. Fotografije prikazuju neka od poznatih turističkih odredišta, koja su ujedno kulturna i prirodna dobra na UNESCO-ovu Popisu svjetske baštine, a nalaze se u Ujedinjenom Kraljevstvu. Na mrežnim stranicama istražite po čemu su posebna. Svoja zapažanja napišite na crte.

Prolaz divova

40 tisuća bazaltnih stupova
u Sjevernoj Irskoj. Nastali su
vulkanskom erupcijom u paleozoiku.

Kraljičina kuća

Renesansna kraljevska rezidencija
u Londonu (Greenwich).

Stonehenge

Prapovijesni megalitski
spomenik u Engleskoj.

Blaenavon

Naselje u Walesu, primjer
očuvanog industrijskog pejzaža.

Londonski Tower

Srednjovjekovna tvrđava
u Londonu

Zbornica sv. Petra u Westminsteru

Crkva u Londonu, mjesto krunidbe
i pokopa vladara Ujedinjenog
Kraljevstva.

-
Engleska
Stonehenge
London (London Bridge, Big Ben, Greenwich, Hyde Park, Buckingham palace)	Sjeverna Irska
Belfast - muzej Titanic
Prolaz divova (UNESCO)
Wales
Cardiff Castle
Nacionalni park Snowdonia	Škotska
Edinburg Castle
Loch Ness

BILJEŠKE

Francuska – atlantska, sredozemna i alpska država

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKE KARTE U ATLASU.

1. a) Na geografsku kartu, u pravokutnike, upišite nazive mladih planinskih lanaca.

- b) Brojkama su označena stara gromadna gorja.
Na crte upišite njihove nazive.

1 *Središnji masiv*

2 *Vogezi*

3 *Ardeni*

- c) Slovim su označene rijeke.
Na crte upišite njihove nazive.

A *Garrone*

B *Rhone*

C *Seine*

D *Loire*

E *Rajna*

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKE KARTE U ATLASU.

2. Na geografskoj karti prikazan je jedan od najprometnijih morskih prolaza na svijetu.

- a) Na crte u karti napišite oba njegova naziva.

- b) Zašto taj prolaz ima dva naziva?

.....
Nalazi se između dvije države, a
.....
svaka se služi svojim nazivom.
.....

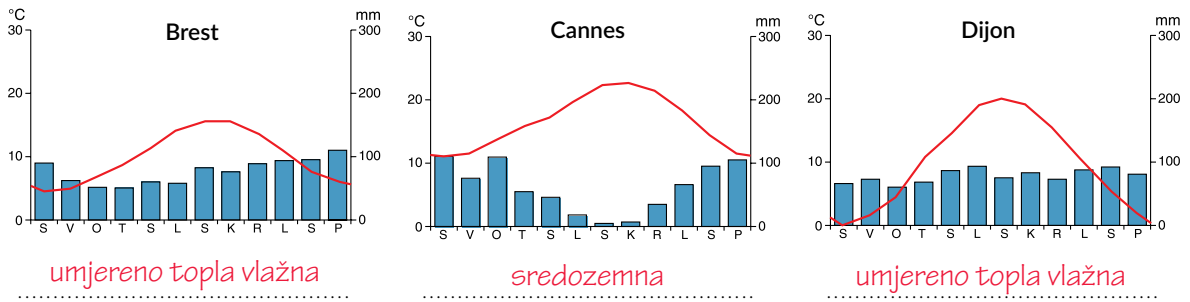
- c) Upišite nazive obalnih država s obje strane prolaza.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH KLIMATSKIH DIJAGRAMA.

3. Promotrite klimatske dijagrame navedenih gradova pa odgovorite na postavljena pitanja.

- a) Koji grad ima nejednoliko raspoređene padaline tijekom cijele godine? *Cannes*
- b) U kojem su gradu ljeta izrazito sušna? *U Cannesu.*
- c) U kojem su gradu najizraženije temperaturne razlike između najhladnijeg i najtoplijeg mjeseca? *U Dijonu.*
- d) Zašto su zimi temperature mnogo više u Brestu i Cannesu od onih u Dijonu?
..... *Zbog maritimnosti.*
- e) Na crte ispod klimatskih dijagrama napišite nazive tipova klima.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

4. Fotografije prikazuju neke od prirodnih regija Francuske. Na crtu napišite gospodarsku djelatnost koja je razvijena (ili bi mogla biti razvijena), a ovisi o prirodnim obilježjima.

Uzgoj vinove loze.

Uzgoj sredozemnih kultura.

Zimski turizam.

Ljetni turizam.

RIJEŠITE ZADATAK.

5. Francuska je država vrlo raznolikih prirodno-geografskih obilježja. Izradite shematski prikaz kojim ćete prikazati znanja koja ste stekli o reljefu, klimi, vegetaciji i vodama u Francuskoj. Neka bude sažet i pregledan.

individualni shematski prikaz

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Stanovništvo i gospodarstvo Francuske

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA. KORISTITE SE GEOGRAFSKIM ATLASOM.

1. Koji od navedenih gradova nije morska luka?

a) Bordeaux	b) Le Havre
☒ c) Nancy	d) Nantes
2. Veliki otok u Sredozemnom moru koji pripada Francuskoj jest:

a) Keta	☒ b) Korzika
b) Sicilija	d) Sardinija.

U SLJEDEĆIM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

3. Neke od svjetski poznatih kulturnih ustanova koje se nalaze u Parizu su:

a) Fontana Trevi	☒ b) Musée d'Orsay
c) Museumsinsel	☒ d) Sveučilište Sorbonne
e) Sveučilište Oxford.	
4. Gradovi prema kojima je francuska vlada usmjerila decentralizaciju Pariza su:

a) Clermont-Ferrand	b) Dijon
c) Montpellier	☒ d) Nancy
☒ e) Toulouse.	

U SLJEDEĆEM ZADATKU NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

5. Povežite opise s francuskim gradovima.

..... ^B glavni grad Korzike	A) Chamonix
..... ^C grad i luka na ušću Loire	B) Ajaccio
..... ^A zimsko turističko središte	C) Nantes
	D) Nice

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

6. Francuska je proizvođač automobila. Među nacrtanim znakovima zaokružite one francuskih proizvođača i napišite njihove nazive.

Francuski proizvođači automobila su:

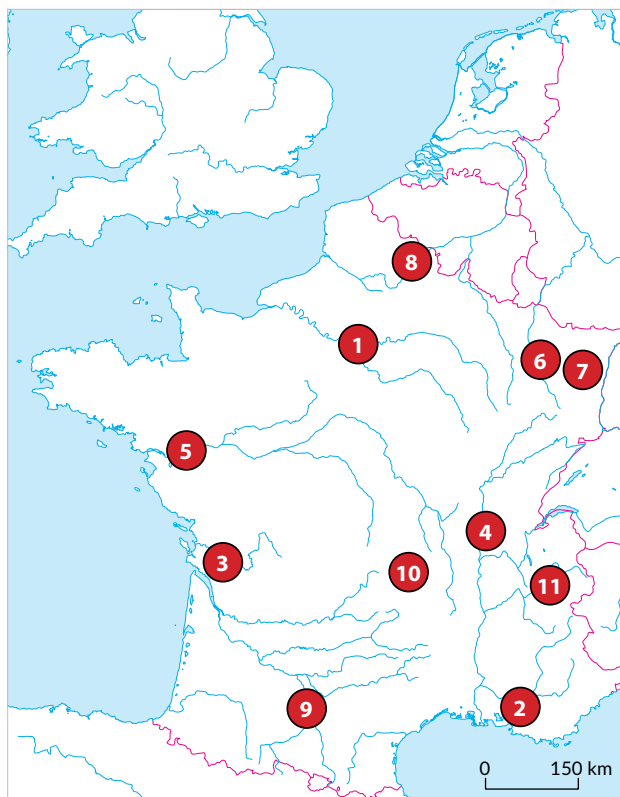
Francuski proizvođači automobila su Citroën, Renault i Peugeot

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

7. Na crte upišite nazive gradova Francuske označenih brojevima na geografskoj karti.

1. Paris
2. Marseille
3. Bordeaux
4. Lyon
5. Nantes
6. Nancy
7. Strasbourg
8. Lille
9. Toulouse
10. Clermont-Ferrand
11. Grenoble

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

8. Fotografije prikazuju neka od poznatih turističkih odredišta, koja su ujedno kulturna i prirodna dobra na UNESCO-ovu Popisu svjetske baštine, a nalaze se u Francuskoj. Na mrežnim stranicama istražite po čemu su posebna. Svoja zapažanja napišite na crte.

Mont-Saint-Michel i njegov zaljev

Mali granitni otok u sjeverozapadnoj Francuskoj.
 Za vrijeme niskih voda spojen je s kopnom (razlika između morskih mijena iznosi preko 10 metara).
 Na vrhu otoka nalazi se utvrđeni samostan.

Dvorac Versailles

Barokni kraljevski dvorac s
 perivojem u urbanoj aglomeraciji
 Pariza.

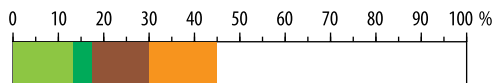
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE.

9. U tablici su podatci o stanovnicima Francuske koji nisu rođeni u Francuskoj.

Dosljenici prema državi rođenja u 2017.	
država rođenja	broj rođenih
Portugal	618 214
Italija	286 443
Španjolska	247 619
ostale države Europske unije	750 611
ostale države Europe	313 317
Alžir	823 433
Maroko	771 269
Tunis	283 722
ostale države Afrike	980 184
Turska	246 337
ostale države svijeta	1 040 738
Ukupno	6 361 888

Izvor: Insee, Population census 2017
 (objavljeno 29. 6. 2020.)

Prikažite na grafičkom prikazu udjele za afričke države prateći tumač.

Koliki je udio doseljenika iz afričkih država?

45 %

Koji je razlog tomu? Sjeverna i Središnja

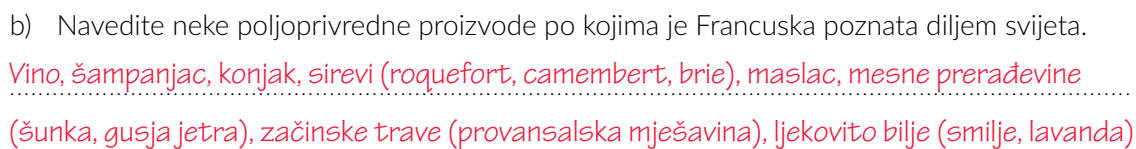
Afrika je od sredine 19. stoljeća do sredine

20. stoljeća bila dio francuskog kolonijalnog

carstva.

a) Kružnim dijagramom prikažite udio pojedine vrste poljoprivredne proizvodnje u ukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje u 2018. g. prema podacima iz tablice.

Izvor: Statista. <https://www.statista.com/statistics/1108086/agricultural-production-value-by-sector-france/>

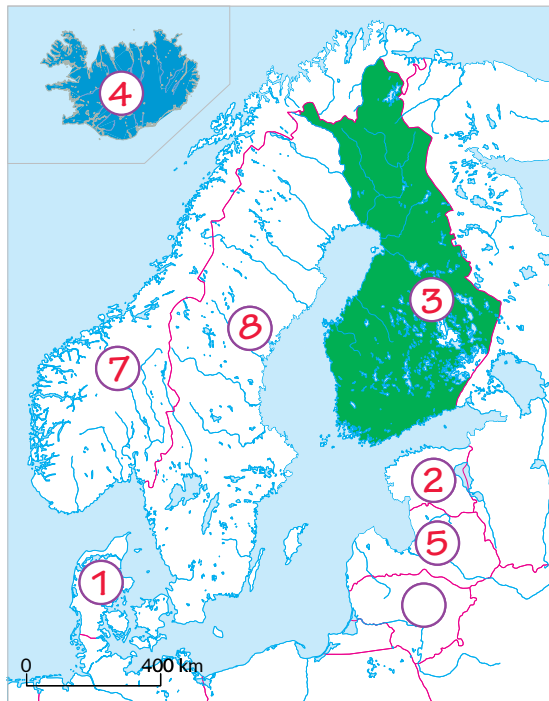
BILJEŠKE

Prirodna bogatstva sjevera Europe

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

1. a) Na geografskoj karti upišite brojke kojima su označene države Sjeverne Europe.
 1. Danska
 2. Estonija
 3. Finska
 4. Island
 5. Latvija
 6. Litva
 7. Norveška
 8. Švedska
- b) Otočnu državu obojite plavom bojom.
- c) Državu regije s najviše jezera obojite zelenom bojom.
- d) Poredajte države Sjeverne Europe od površinom najveće do površinom najmanje.

Švedska, Finska, Norveška, Island, Litva, Latvija, Estonija, Danska

U SLJEDEĆIM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA.

2. Na Arktičkom oceanu obale imaju:

a) Danska	b) Finska
(c) Island	(d) Norveška
e) Švedska.	
3. Na Ruskoj platformi nalaze se:

a) Island	(b) Estonija
(c) Litva	d) Norveška
e) Švedska.	

4. Koje od navedenih biljnih pokrova nalazimo u Sjevernoj Europi?
- a) makija
 - b) sredozemne šume
 - c) stepa
 - d) tajga
 - e) tundra

U SLJEDEĆEM ZADATKU NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK. PRI ODGOVARANJU KORISTITE SE GEOGRAFSKIM ATLASOM.

5. Povežite geografski smještaj s morskim prolazom.

^A između Norveške i Danske	A) Skagerrak
^B između Jylland i otoka Fyna	B) Mali Belt
^C između Danske i Švedske	C) Oresund
	D) Veliki Belt

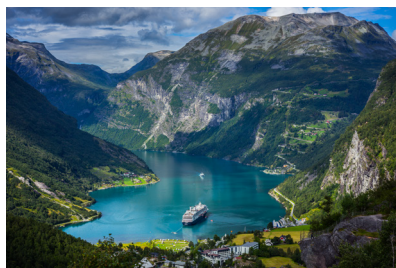
U SLJEDEĆEM ZADATKU FOTOGRAFIJAMA SU PRIKAZANI OBLICI RELJEFA. NA CRTU ISPRED OBJAŠNJENJA NAPIŠITE SLOVO KOJIM JE OZNAČENA ODGOVARAJUĆA FOTOGRAFIJA. JEDNA JE FOTOGRAFIJA VIŠAK.

6. Povežite objašnjenja s pojmovima.

- ^B uzak zaljev strmih strana nastao potapanjem ledenjačke doline
- ^C visoravan s oskudnom vegetacijom, oblikovana djelovanjem leda
- ^D povremeno izbacuje vruću vodu i vodenu paru u obliku vodoskoka

A

B

C

D

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

7. a) Na geografskoj karti ljubičastom bojom obojite područja koja pripadaju Baltičkomu štitu, a smeđom ona koja pripadaju staromu gromadnom gorju.
- b) Znak X upišite u Botnički, a znak + u Finski zaljev.
- c) Upišite nazive: Baltičko, Norveško i Sjeverno (more).
- d) Crvenom strelicom ucrtajte tok Golfske struje u morima oko Sjeverne Europe.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE.

8. Na priloženoj geografskoj karti označena je količina padalina u odabranim državama Sjeverne Europe.

- a) Prima li više padalina Bergen ili Rīga?

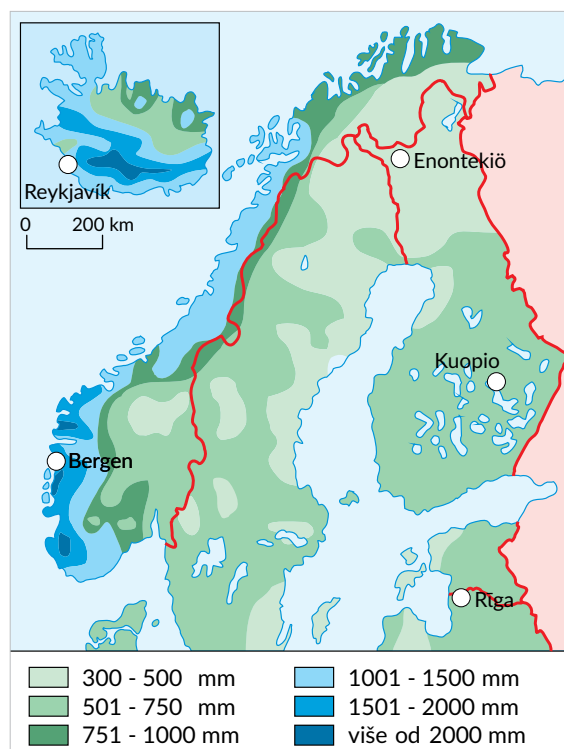
Bergen.

Zašto taj grad ima više padalina?

*Golfska struja pojačava isparavanje,
zapadni vjetrovi se uzdižu se i
kondenziraju na Skandinavskom gorju.*

- b) Koji od označenih gradova prima

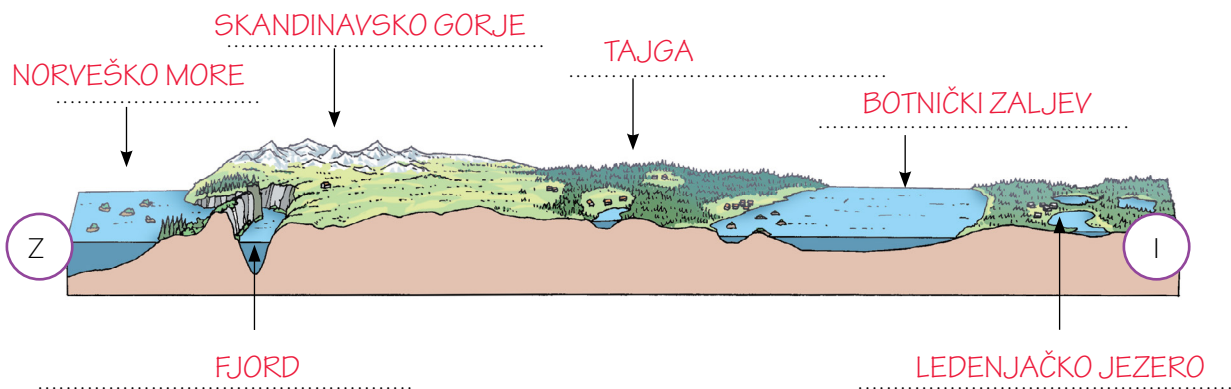
najmanje padalina? *Enontekiö*

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOGA RELJEFNOG PRESJEKA.

9. Na priloženi reljefni presjek dijela Sjeverne Europe upišite na odgovarajuću crtu jedan od ponuđenih pojmova: Sjeverno more, Norveško more, Botnički zaljev, Finski zaljev, fjord, ledenjačko jezero, Skandinavsko gorje, tajga, tundra. Tri od navedenih pojmova su višak.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE KORISTEĆI SE GOOGLEOVOM KARTOM.

10. Švedska i Danska povezane su, osim pomorskim i kopnenim putom, Oresundskim mostom i tunelom Drogden, koji se susreću na otočiću Peberholmu. Izmjerite duljinu mosta, duljinu otoka i duljinu tunela služeći se grafičkim mjerilom na Googleovoj karti.

duljina mosta: *oko 8 km* duljina otoka: *oko 4 km*
duljina tunela: *oko 4 km* ukupna duljina: *oko 16 km*

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nordijske i baltičke države

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

- Najveće rudno bogatstvo Švedske je:
 - nafta
 - ugljen
 - prirodni plin
 - ☒ željezna ruda.
- Najveći svjetski proizvođač električne energije po stanovniku je:
 - Norveška
 - Švedska
 - Finska
 - ☒ Island.

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

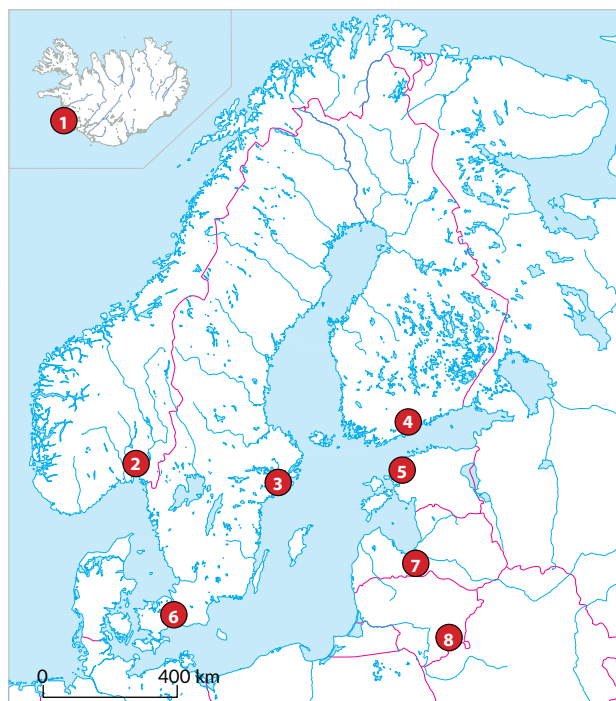
- Germanskoj skupini jezika pripadaju jezici kojima govore:
 - Estonci
 - Finci
 - Latvijci
 - ☒ Norvežani
 - ☒ Šveđani.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

- Na priloženoj karti označeni su glavni gradovi država Sjeverne Europe. Na crte uz njih napišite njihove nazive.

- Reykjavik
- Oslo
- Stockholm
- Helsinki
- Tallinn
- Kobenhavn (Kopenhagen)
- Rīga
- Vilnius

U SLJEDEĆIM ZADATCIMA NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

5. Povežite geografska obilježja s prostornim cjelinama.

.....^C hidroenergija

.....^A nafta i zemni plin

.....^B ribolovna područja

A) Sjeverno more

B) Island, Lofoti, Sjeverno more

C) Skandinavski poluotok

D) poluotok Jylland

6. Povežite države Sjeverne Europe s gradovima.

.....^D Danska

.....^A Norveška

.....^B Švedska

A) Bergen

B) Malmö

C) Reykjavik

D) København

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

7. Fotografije prikazuju neka od poznatih turističkih odredišta, koja su ujedno kulturna i prirodna dobra na UNESCO-ovu Popisu svjetske baštine, a nalaze se u Sjevernoj Europi. S pomoću mrežnih stranica istražite u kojoj se državi nalazi prikazano dobro i njezin naziv napišite na crtu ispod fotografije.

Stara crkva u Petäjävesi

.....^{Finska}.....

Arheološko nalazište Kernavė

.....^{Litva}.....

Nacionalni park Vatnajökull

.....^{Island}.....

Dvorac Kronborg

.....^{Danska}.....

U SLJEDEĆEM ZADATKU U TABLICU RAZVRSTAJTE TVRDNJE TAKO DA OPISUJU VAŽNA OBILJEŽJA GOSPODARSTVA IZABRANIH DRŽAVA SJEVERNE EUROPE.

- 8.
- najveći udio plodnih površina
 - šume koje prekrivaju $\frac{3}{4}$ površine daju sirovine za razvoj drvne industrije
 - hidroenergija i nalazišta nafte u moru temelj su razvoja
 - na temelju vlastitih sirovina razvijena industrija prerade ribe
 - u proizvodnji električne energije najvažniji ugljen
 - ima najmanji BND/stan.
 - među baltičkim državama vodeća po vjetroelektranama
 - najmnogoljudnija država Sjeverne Europe

Danska	Najveći udio plodnih površina.
Estonija	U proizvodnji električne energije najvažniji ugljen.
Finska	Šume koje pokrivaju $\frac{3}{4}$ površine daju sirovine za razvoj drvne industrije.
Norveška	Hidroenergija i nalazišta nafte u moru temelj su razvoja.
Island	Na temelju vlastitih sirovina razvijena industrija prerade ribe.
Latvija	Ima najmanji BND/stan.
Litva	Među baltičkim državama vodeća po vjetroelektranama.
Švedska	Najmnogoljudnija država Sjeverne Europe.

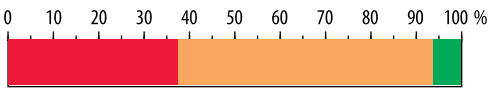
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH PODATAKA.

9. Reykjavik, glavni grad Islanda, ima oko 130 000 stanovnika. Izračunajte koliki je to udio u ukupnom stanovništvu Islanda i ucrtajte ga u stupac. Taj dio obojite crvenom bojom. Dio koji se odnosi na ostale gradove obojite narančasto, a ostatak (seosko stanovništvo) zeleno. Imajte na umu da je stupanj urbanizacije Islanda 94,4 %.

Prostor za računanje

$$\frac{130\,000}{339\,031} \times 100 = 38.34\%$$

$$\begin{array}{r} 94,4 \\ - 38,4 \\ \hline 56,0 \end{array}$$

Države	Nordijske države	Baltičke države
	NORVEŠKA	ESTONIJA
	ŠVEDSKA, FINSKA	LATVIJA
	DANSKA, ISLAND	LITVA
prosječna gustoća naseljenosti	37.8 st/km ²	33.7 st/km ²
prosječna rodnost	11.9 ‰	9.7 ‰
prosječna smrtnost	8.7 ‰	14 ‰
prosječna vrijednost BND-a	62 496 ^{BND} /stan.	18 360 ^{BND} /stan.

Što zaključujete? *Gustoća naseljenosti je podjednaka. U nordijskim državama je stopa rodnosti nešto veća, a stopa smrtnosti znatno manja nego u baltičkim državama. Najviše se razlikuje vrijednost BND-a koja je u nordijskim državama više od 3 puta veća nego u baltičkim.*

BILJEŠKE

U prostranoj Istočnoeuropskoj nizini – geografski položaj i reljef

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

1. a) Na geografskoj karti upišite brojeve kojima su označene države Istočne Europe.

1. Bjelorusija 2. Moldavija 3. Ruska Federacija 4. Ukrajina

b) Kojoj državi pripada prostor obojen crvenom bojom? Rusiji

c) Kako se naziva taj prostor? Kalinjingradska oblast

d) Koje države Istočne Europe nemaju izlaz na more?
..... Bjelorusija i Modlavija

e) Poredajte države Istočne Europe od površinom najveće do površinom najmanje.
..... Rusija, Ukrajina, Bjelorusija, Moldavija

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

2. Koja je reljefna cjelina paleozojske starosti?

a) Čukotsko gorje

b) Kavkaz

☒ c) Ural

d) Verhojansko gorje

3. Površinom najprostranije je
- a) Bajkalsko jezero b) jezero Ladoga
- c) jezero Onega **(d) Kaspijsko jezero.**

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE.

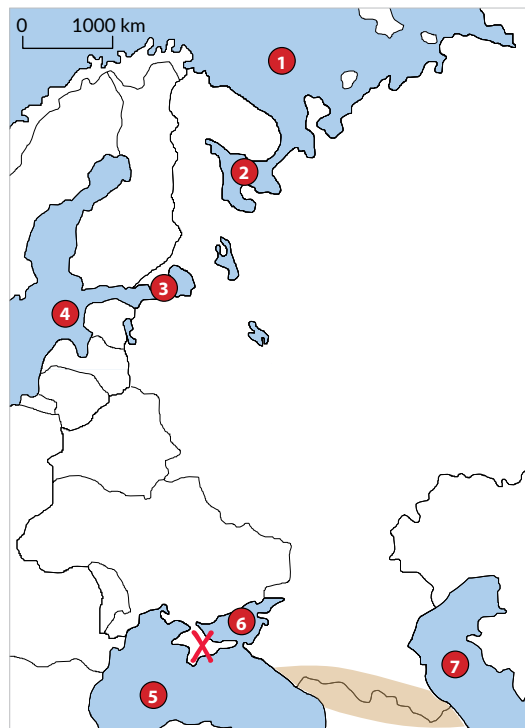
4. a) Napišite nazive vodenih površina označenih kružićima s brojkama.

1. *Barentsovo more*
2. *Bijelo more*
3. *Riški zaljev*
4. *Baltičko more*
5. *Crno more*
6. *Azovsko more*
7. *Kaspijsko jezero*

- b) Kako se naziva prolaz između mora označenih brojkama 5 i 6?

..... *Kerčka vrata*

- c) Na Krimski polutok ucrtajte znak X.
- c) Smeđom bojom ucrtajte pružanje Kavkaza.

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU U TEKSTU TRI POGREŠNA POJMA. PRONAĐITE IH I PREPIŠITE U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC U ISTOM RETKU UPIŠITE TOČNE POJMOVE.

5. Istočna Europa je najprostranija regija Europe. Prostire se od Alpa na zapadu do Urala na istoku te od Arktičkog oceana na sjeveru do Crnoga mora i Kaspijskog jezera na jugu. Pojedini dijelovi regije udaljeni su od mora. Prevladava planinski reljef. Nema znatnijih prirodnih prepreka u povezivanju država Istočne Europe sa zapadnim dijelom kontinenta, što je važno s obzirom na najvažnije trgovačke partnere. Regija je i poveznica Europe s Afrikom.

Pogrešan pojam	Točan pojam
<i>Alpa</i>	<i>Karpata</i>
<i>planinski</i>	<i>nizinski</i>
<i>Afrikom</i>	<i>Azijom</i>

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA. AKO PODATKE NE PRONAĐETE U ATLASU, KORISTITE SE KARTAMA NA MREŽNIM STRANICAMA.

6. a) Na crte iza naziva gorja i planina napišite najvišu visinu.

- 1 Kavkaz 5642 m
- 5 Privolška uzvisina 325 m
- 7 Srednjoruska uzvisina 310 m
- 3 Timanska uzvisina 471 m
- 2 Ural 1895 m
- 4 Valdajska uzvisina 347 m
- 6 Volino-podolska uzvisina 312 m

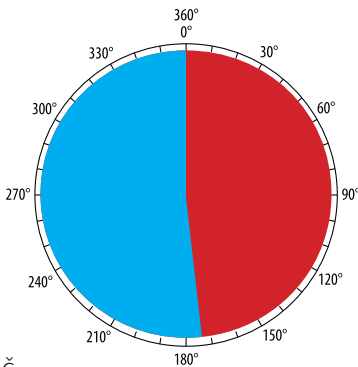
b) Poredajte navedena reljefna uzvišenja prema nadmorskoj visini najvišeg vrha tako da na crte ispred njihova naziva upišete brojku 1 za najviše, a brojku 7 za najniže reljefno uzvišenje.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU STATISTIČKIH PODATAKA U UDŽBENIKU.

7. Kako biste uočili prostranost regije Istočne Europe, dopunite tablicu podacima koji nedostaju i nacrtajte kružne dijagrame koji pokazuju udio Istočne Europe u površini europskoga kontinenta i udio u broju stanovnika Europe.

površina Istočne Europe (km ²)	udio površine Istočne Europe u cjelokupnoj površini Europe (%)
4 797 621	48,4 (174,24°)
broj stanovnika Istočne Europe	udio stanovništva Istočne Europe u cjelokupnom stanovništvu Europe (%)
164 202 922	23,2 (83,52°)

Tumač

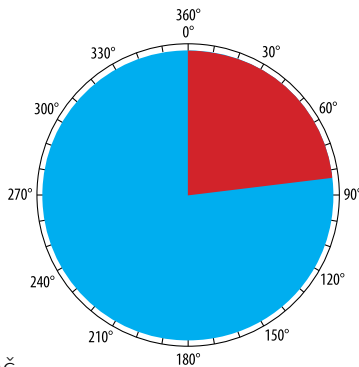

Istočna Europa

ostale regije Europe

Udio Istočne Europe u površini europskoga kontinenta

Tumač

Istočna Europa

ostale regije Europe

Udio Istočne Europe u broju stanovnika Europe

Što zaključujete?

Istočna Europa zauzima oko polovice površine Europe te oko četvrtine stanovništva Europe.

BILJEŠKE

Klima, rijeke i jezera

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

1. Kroz Zapadnosibirsku nizinu teku rijeke:
- a) Amur
 - b) Jenisej
 - c) Lena
 - d) Ob
 - e) Volga.

U SLJEDEĆIM ZADATCIMA NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆE TVRDNJE IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

- 2.** Povežite pojmove s tvrdnjama.

.....^A lesostepa

.....^D permafrost

.....^B stepa

A) prijelazno područje između šume i travnjaka

B) plodna crnica

C) vegetacija mahovina, lišajeva i grmlja

D) trajno zamrznuto tlo

- 3.** Povežite mora s rijekama Istočne Europe.

..... **A** Azovsko more **A)** Don

..... **C** Bijelo more **B)** Dnjeper

..... **B** Crno more **C)** Sjeverna Dvina

D) Ural

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA ILI GOOGLEOVIH KARATA.

- 4.** Uz navedene rijeke upišite nazive po dva velika grada kroz koje protječu.

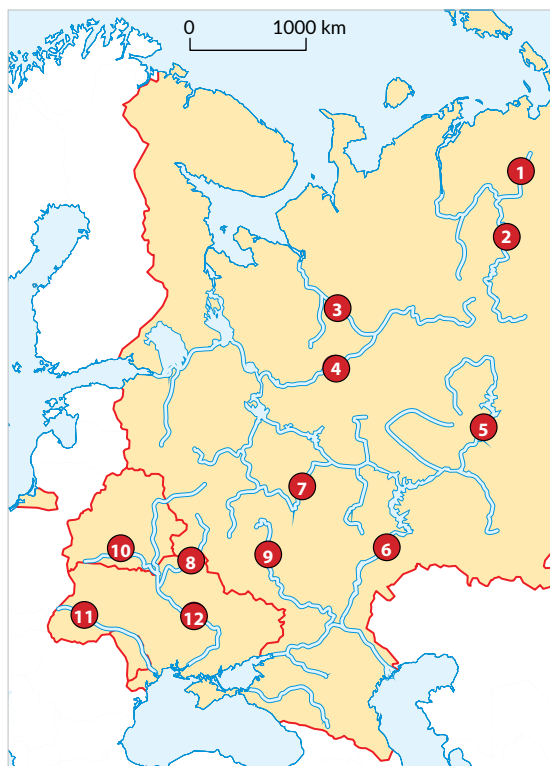
dva od:	Volga	Nižnij Novgorod, Kazan, Samara, Volgograd
	Ural	Orsk, Orenburg, Orel
	Dnjepar	Kyiv (Kijev), Dnipropetrovsk, Zaporizžja, Zaporožje
	Don	Voronež, Rostov

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE I GEOGRAFSKOG ATLASA.

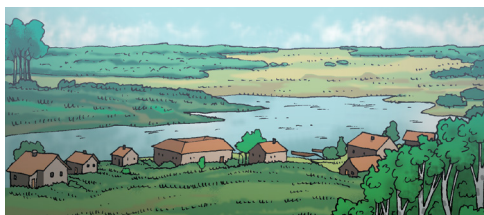
5. Na priloženoj su karti brojevima označene odabrane plovne rijeke Istočne Europe. Na crte, uz kartu, napišite nazive označenih rijeka.

1. *Usa*
2. *Pečora*
3. *Sjeverna Dvina*
4. *Suhona*
5. *Kama*
6. *Volga*
7. *Oka*
8. *Desna*
9. *Don*
10. *Pripjat*
11. *Južni Bug*
12. *Dnipro (Dnjepar)*

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU ILUSTRACIJA.

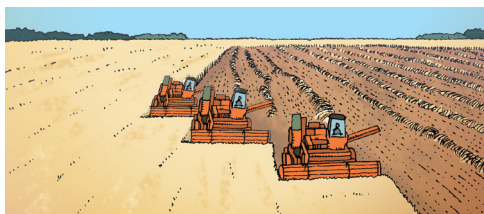
6. Na crte ispod ilustracija napišite koje klimatsko-vegetacijsko područje prikazuju.

tundra

tajga

stepa

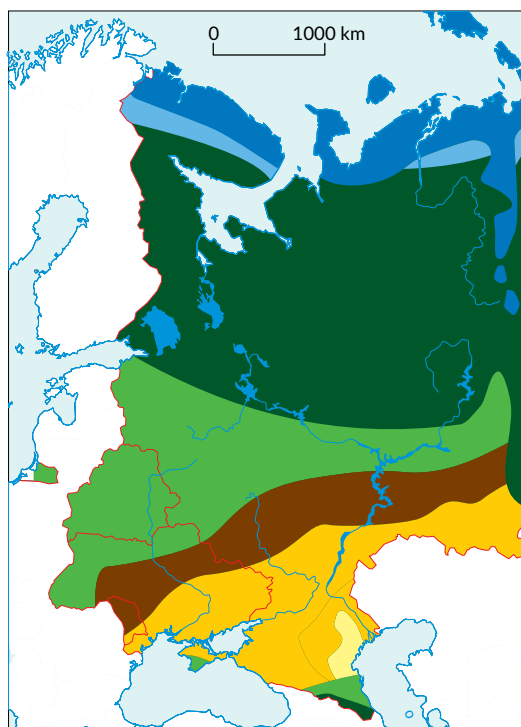

lesostepa

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE I KARTE U UDŽBENIKU.

7. a) Obojite kartu i ispunite tumač.
- b) Na crtu napišite što karta prikazuje.
Klimatsko-vegetacijski pojasevi u Istočnoj Europi.
- c) Potpunim rečenicama objasnite prikazanu kartu.

Krajnji sjeverni dijelovi istočne Europe imaju klimu tundre. Prema jugu pojas tundre prelazi u lesotundru. U najvećem dijelu Istočne Europe raširena je vlažna snježno-šumska klima u kojoj raste tajga. Tajga prema jugu prelazi u miješanu i listopadnu šumu a na nju se nastavlja pojas lesostepe (šumske stepe). Južni dijelovi Istočne Europe imaju stepsku klimu koja je uglavnom iskorištena za uzgoj žitarica. Manje područje uz obale Kaspijskog jezera ima polupustinjsku i pustinjsku klimu.

tundra	lesostepa
lesotundra	stepa
tajga i vazdazelene planinske šume	polupustinja
mješana i listopadna šuma	pustinja

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Društveno–geografska obilježja

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

1. Najmanja, ali najgušće naseljena država Istočne Europe je:

a) Bjelorusija	☒ b) Moldavija
c) Ruska Federacija	d) Ukrajina.
2. Romanskoj jezičnoj skupini pripada jezik kojim govore:

a) Bjelorusi	☒ b) Moldavci
c) Rusi	d) Ukrajinci.

U SLJEDEĆIM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

3. Dva svjetski poznata naselja na Krimu su:

a) Brest	b) Dnipropetrovs'k
☒ c) Jalta	d) Odesa
☒ e) Sevastopol'.	
4. Moldavija se nalazi između rijeka:

a) Buga	b) Dnjepra
☒ c) Dnjestara	d) Dona
☒ e) Pruta.	

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

5. Na priloženoj su karti brojevima označeni glavni gradovi država Istočne Europe. Na crte napišite njihove nazive.

1. Minsk
2. Kyjiv (Kijev)
3. Chisinau (Kišinev)
4. Moskva

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

6. Karta prikazuje Zajednicu neovisnih država. Brojevima su označene države članice. Na prvu crtu napišite njezin naziv, a na drugu naziv glavnoga grada.

1.	Bjelorusija	Minsk
2.	Moldavija	Chisinau (Kišinev)
3.	Rusija	Moskva
4.	Kazahstan	Nur-Sultan (Astana)
5.	Armenija	Yerevan (Erevan)
6.	Azerbajdžan	Baki (Baku)
7.	Tadžikistan	Dušanbe
8.	Uzbekistan	Toskent (Taškent)
9.	Kirgistan	Biškeek

U SLJEDEĆEM ZADATKU NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆIH OBILJEŽJA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

7. Povežite države istočne Europe s geografskim obilježjima.

..... C Bjelorusija	A) Černobil, Pripjatska močvara na sjeveru
..... B Moldavija	B) Prut, Dnjestar
..... A Ukrajina	C) Bjelovješka šuma, Pripjatska močvara na jugu
	D) najistočnija točka Europe

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE ISPUNJAVAJUĆI TABLICU.

8. Razvrstajte tvrdnje/pojmove po državama tako da su u tablici opisana obilježja gospodarstva Bjelorusije, Moldavije i Ukrajine.

HE na Dnjepru • NE • TE • gradovi: Minsk, Homel, Mahiljov, Vicebsk i Hrodna • grad: Chişinău • gradovi: Kyiv, Harkiv, Dnipropetrovs'k, Odesa, Donets'k, Zaporizja, L'viv i Kryvyj Rih • proizvodnja radnih strojeva i kamiona • nalazišta kalijeve i kamene soli • nalazište ugljena u Donjeckom bazenu • uzgoj voća, povrća i vinove loze

Bjelorusija	Moldavija	Ukrajina
• NE • gradovi: Minsk, Homel, Mahiljov, Vicebsk i Hrodna • proizvodnja radnih strojeva i kamiona	• grad: Chişinău • uzgoj voća, povrća i vinove loze	• HE na Dnjepru • NE • TE • gradovi: Kyiv, Harkiv, Dnipropetrovs'k, Odesa, Donets'k, Zaporizžja, L'viv i Kryvyj Rih • nalazišta kalijeve i kamene soli • nalazište ugljena u Donjeckom bazenu

S POMOĆU GRAFIČKOG PRIKAZA GOSPODARSKA STRUKTURA STANOVNIŠTVA I UDIO SEKTORA U BRUTO NACIONALNOM DOHODKU 2019. U UDŽBENIKU ODGOVORITE NA PITANJA.

9. a) Koja država ima najveći udio stanovništva zaposlenog u primarnim djelatnostima?

Moldavija

- b) U kojoj državi sekundarni sektor ostvaruje više od 40 % BPD-a? U Bjelorusiji.

- c) Koliki je udio zaposlenih u tercijarnom sektoru u Bjelorusiji, a koliko on pridonosi BDP-u?

Udio zaposlenih u tercijarnom sektoru u Bjelorusiji iznosi oko 68 %, a udio u BDP-u oko 50 %.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE KORISTEĆI SE MREŽNIM STRANICAMA.

10. Služeći se podacima na poveznici: <https://proleksis.lzmk.hr/907/>, istražite kojih je 15 država činilo Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika 1991. godine prije njegova raspada. Napišite njihove nazive i pronađite ih na geografskoj karti Euroazije u vašem atlasu.

Armenija, Azerbajdžan, Bjelorusija, Estonija, Gruzija, Kazahstan, Kirgistan, Letonija, (Latvija), Litva, Moldavija, Rusija, Tadžikistan, Turkmenistan, Ukrajina i Uzbekistan

Crvenom bojom označene su države Istočne Europe.

Plavom bojom označene su države koje pripadaju Sjevernoj Europi.

Crvenom bojom zaokružite nazive država koje pripadaju regiji Istočne Europe, a plavom bojom nazive država koje pripadaju nekoj drugoj europskoj regiji. O kojoj je regiji riječ?

O Sjevernoj Europi.

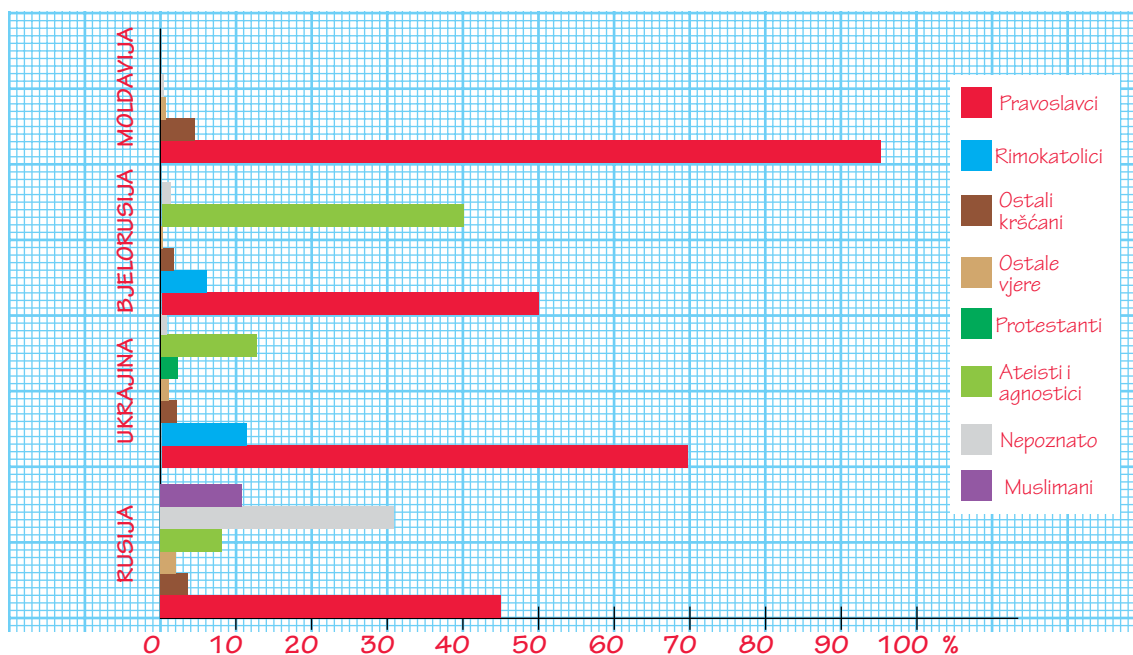
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH TABLICA.

11. Tablica prikazuje vjersku strukturu država Istočne Europe, 2015. godine. Podatke prikažite grafički crtajući vodoravni stupčasti dijagram prema uputama:

- 1 cm na grafičkom prikazu je 10 %
- za svaku vjeru upotrijebite istu boju
- redoslijed država je po veličini, prva je najveća, a posljednja najmanja.

	Pravoslavci	Rimokatolici	Ostali kršćani	Ostale vjere	Protestanti	Ateisti i agnostici	Nepoznato	Muslimani
Bjelorusija	50,3	5,9	1,9	0,3	–	40,3	1,3	–
Moldavija	95,1	–	4,2	0,6	–	–	0,1	–
Ruska Fed.	44,5	–	3,6	2,0	–	8,2	31,0	10,7
Ukrajina	69,3	11,3	2,3	1,3	2,1	12,9	0,8	–

Izvor: Religious Characteristic of States; https://www.thearda.com/internationaldata/countries/country_231_1.asp

- a) Koja vjera prevladava u državama Istočne Europe? *Pravoslavlje*
- b) Podatke usporedite s podacima o etničkoj strukturi. Što zaključujete?
U Bjelorusiji i Rusiji udio najzastupljenijeg naroda je znatno veći od udjela pravoslavaca zbog velikog udjela ateista i agnostika (Bjelorusija) te nepoznatih i muslimana (Rusija). U Ukrajini je udio pravoslavaca i većinskog naroda podjednak. U Moldaviji udio pravoslavaca znatno nadmašuje udio većinskog naroda zbog toga što su pripadnici nacionalnih manjina (Rumunji, Ukrajinci) također pravoslavci.

BILJEŠKE

[illegible]

Ruska Federacija – povijest, položaj i prirodna osnova

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

1. Prvo središte ruske države bio je grad:

a) Kazan'	☒ b) Kyïv
c) Moskva	d) Sankt Peterburg.
2. Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika raspao se:

a) 1917. godine	b) 1922. godine
☒ c) 1991. godine	d) 1993. godine.

U SLJEDEĆIM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

3. Ruska Federacija na sjeverozapadu ima kopnenu granicu s:

☒ a) Finskom	b) Danskom
c) Moldavijom	☒ d) Norveškom
e) Švedskom.	
4. Ruska Federacija na jugu ima kopnenu granicu s:

a) Afganistanom	☒ b) Kinom
c) Kirgistanom	☒ d) Mongolijom
e) Uzbekistanom.	

U SLJEDEĆEM ZADATKU NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

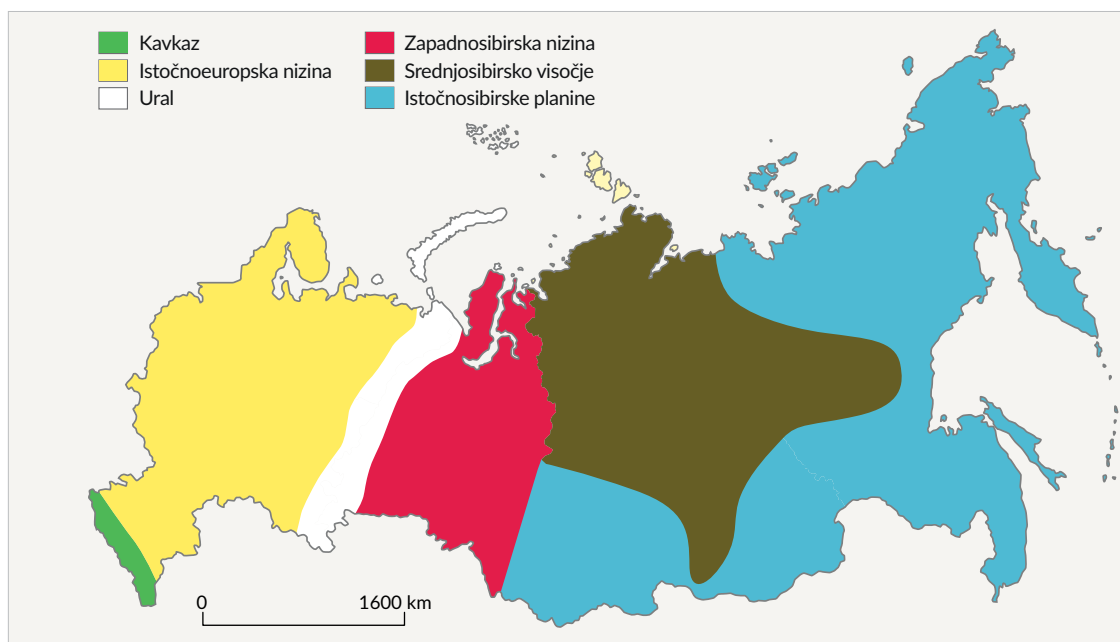
5. Povežite gradove s reljefnim cjelinama.

☒ Čeljabinsk	A) Istočnoeuropska nizina
☒ Kazan'	B) Srednjosibirsko visočje
☒ Novokuznjeck	C) Ural
	D) Zapadnosibirska nizina

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU KARTE I TEKSTA U UDŽBENIKU.

6. a) Obojite tumač tako da karta prikazuje prirodne regije Ruske Federacije.

- b) O svakoj regiji napišite dvije, prema vašemu mišljenju, najvažnije značajke.

Istočnoeuropska nizina
– područje najveće naseljenosti, poljoprivredna važnost (plodni trokut).

Zapadnosibirska nizina
– zalihe nafte i plina, rijetka naseljenost (močvare, oštra klima).

Ural
– dogovorna granica Europe i Azije, paleozojske starosti (rudno bogatstvo).

Srednjosibirsko visočje
– između Jeniseja i Lene, rudno bogatstvo.

Kavkaz i Istočnosibirske planine
– mlade ulančane planine, Kavkaz je dogovorna granica Europe i Azije.

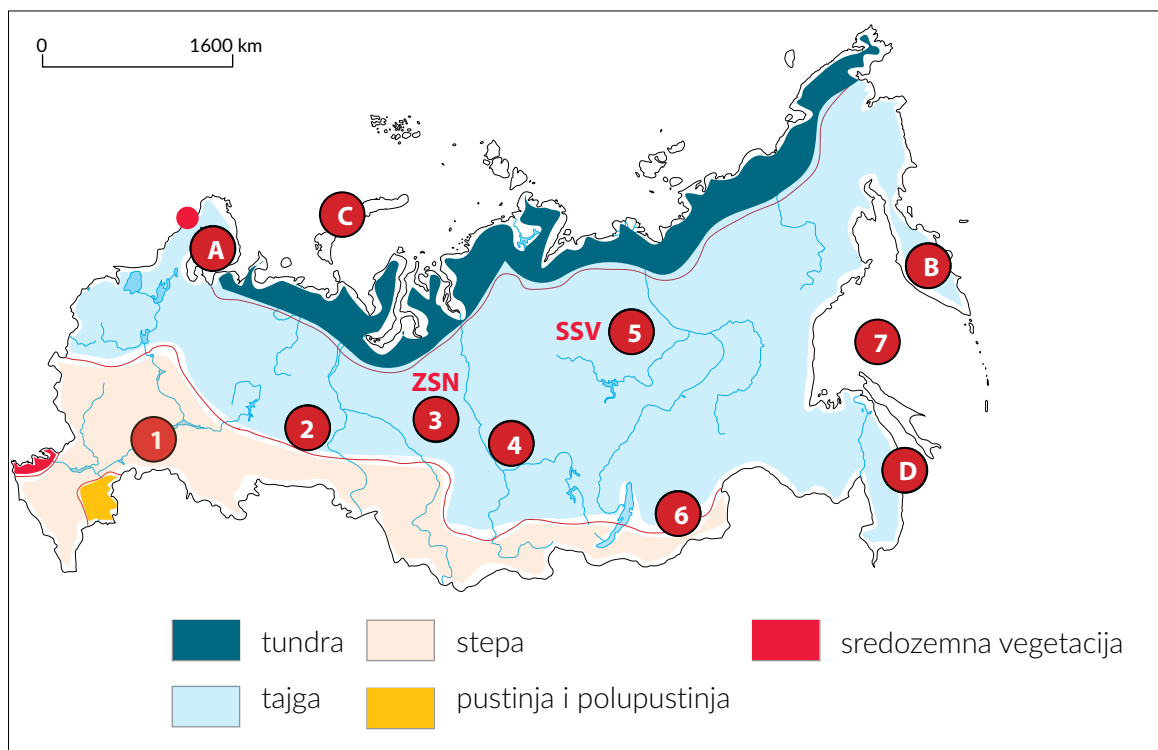
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

7. U vašim atlasima utvrdite najzapadniju i najistočniju točku Ruske Federacije. Napišite koliko su približno stupnjeva udaljene na zapad ili istok od početnog meridijana.

Najzapadnija točka: Kalinjingrad, 20° istočno od početnog meridijana

Najistočnija točka: rt Dežnev, 170° zapadno od početnog meridijana

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

8. a) Prema brojkama na crtežu ispišite nazive rijeka, jezera i mora.

- 1 Volga
2 Irliš
3 Ob
4 Jenisej
5 Lena
6 Bajkalsko jezero
7 Ohotsko more

b) Crvenom točkom obilježite luku na sjeveru europskoga dijela Ruske Federacije koja se ne zaleđuje.

c) Prema slovnim oznakama ispišite nazive poluotoka i otoka.

- A Kola
B Kamčatka
C Novaja Zemlja
D Sahalin

d) Na karti upišite ZSN za Zapadnosibirsku nizinu i SSV za Srednjosibirsko visočje.

e) Klimatsko-biljne pojaseve obojite primjerenim bojama (ne zaboravite tumač).

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOG TEKSTA I TABLICE.

9. Ruski gradovi Kalinjingrad, Moskva, Jekaterinburg i Novosibirsk približno su jednako udaljeni od ekvatora (54° do 57° sjeverno od ekvatora), ali je njihov položaj s obzirom na okolna mora znatno različit. Upravo je to razlog različitog utjecaja maritimnosti i kontinentalnosti na klimu tih gradova.

- a) Služeći se podacima u tablici, izračunajte godišnje temperaturne razlike za navedene gradove, pronađite ih na geografskoj karti te odgovorite na postavljena pitanja.

Grad	Kalinjingrad	Moskva	Jekaterinburg	Novosibirsk
Mjesec	prosječna mjesečna temperatura zraka (°C)			
siječanj	-1,9	-6,6	-13,5	-16,8
veljača	-1,3	-5,9	-11,5	-15,0
ožujak	2,2	-1,1	-4,1	-6,6
travanj	7,4	6,9	4,6	5,1
svibanj	12,3	13,5	11,8	12,9
lipanj	15,7	17,1	17,1	18,6
srpanj	18,3	19,2	18,8	19,6
kolovoz	17,9	17,6	16,1	17,4
rujan	13,6	12,0	10,2	11,3
listopad	8,4	5,6	3,2	4,0
studen	3,6	-0,8	-5,4	-6,9
prosinac	0,0	-4,6	-11,3	-13,7
temperaturna razlika (°C)	20,2	25,8	32,3	36,4

Izvor: <https://climatecharts.net/>

- b) U kojem je gradu od navedenih najizraženija kontinentalnost? Objasnite zašto.

U Novosibirsku, zbog položaja (najudaljeniji od mora).

.....

- c) Koji grad ima najmanju godišnju temperaturnu razliku? Objasnite zašto.

Kalinjingrad, zbog najvećeg utjecaja aritimnosti (najbliži je moru).

.....

.....

Stanovništvo i gospodarstvo Ruske Federacije

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

1. Najvažnija industrijska regija Ruske Federacije, uz onu oko Moskve je:

- (a) regija Volge b) regija Ural
c) regija Kuznjecki bazen d) regija Daleki istok.

2. Najrjeđe naseljeni dijelovi Ruske Federacije imaju:

- a) snježnu klimu (b) snježno-šumsku klimu
c) stepsku klimu d) umjereno toplu klimu.

U SLJEDEĆIM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

3. Nakon Drugoga svjetskog rata SSSR je politički i gospodarski kontrolirao razvoj Istočne Europe preko:

- a) Europskog udruženja za slobodnu trgovinu b) NATO-a
(c) SEV-a (d) Varšavskog ugovora
e) Zajednice neovisnih država.

4. Vodeća gospodarska središta europskog dijela Ruske Federacije su:

- a) Irkutsk (b) Moskva
c) Omsk (d) Sankt Peterburg
e) Vladivostok.

U SLJEDEĆEM ZADATKU NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

5. Povežite gospodarsku važnost s reljefnim cjelinama.

D poljoprivreda, nafta, prirodni plin	A) Kavkaz
B zlato, ugljen, željezna ruda, dijamanti	B) Srednjosibirsko visočje
C željezna ruda, obojeni metali, industrija	C) Ural
	D) Zapadnosibirska nizina

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

6. Nabrojena su najveća središta Ruske Federacije. Na priloženoj karti ucrtajte ih i napišite njihove nazive.

Moskva

Rostov na Donu

Omsk

Sankt Peterburg

Volgograd

Novokuznjeck

Nižnij Novgorod

Jekaterinburg

Krasnojarsk

Samara

Čeljabinsk

Irkutsk

Ufa

Novosibirsk

Vladivostok

RIJEŠITE ZADATAK.

7. Glavne industrijske regije Ruske Federacije jesu:

Oko Moskve i uz Volgu

Središnji Ural

Kuznjecki bazen

Bajkalska regija

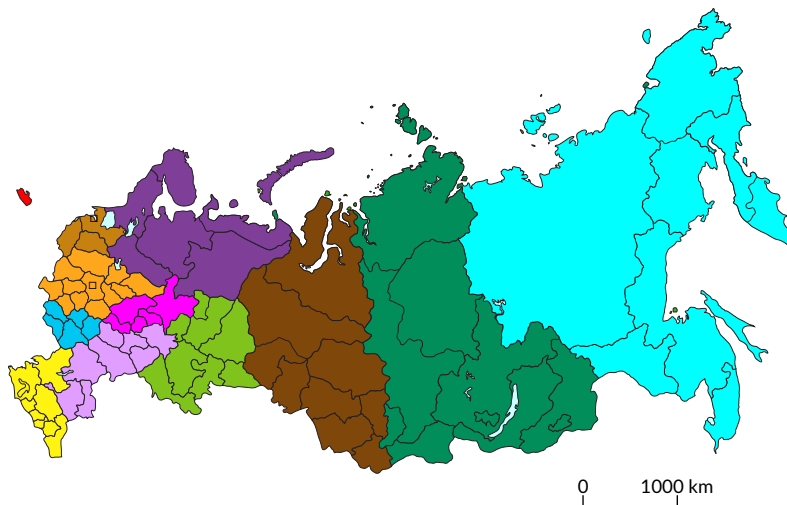
Daleki istok

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE I KARTE GOSPODARSKIH REGIJA RUSKE FEDERACIJE U UDŽBENIKU.

8. a) Izračunajte gustoću naseljenosti gospodarskih regija Ruske Federacije.

	Gospodarska regija	Stanovništvo (u tisućama, 2020.)	Površina (km ²)	Gustoća naseljenosti
1.	Središnja	32 310	482 300	67,0
2.	Sjeverni Kavkaz	22 629	381 600	59,3
3.	Ural	18 699	823 300	22,7
4.	Volga	15 807	539 800	29,3
5.	Zapadnosibirska	14 756	2 454 000	6,0
6.	Sjeverozapadna	8 497	195 200	43,6
7.	Volga-Vjatka	7 153	264 800	27,0
8.	Središnja Crna zemlja	7 123	167 900	42,4
9.	Dalekoistočna	6 122	6 952 600	0,9
10.	Istočnosibirska	6 119	3 371 800	1,8
11.	Sjeverna	4 473	1 476 600	3,0
12.	Kalinjingradska	1 013	15 100	67,1

- b) Najgušće naseljena regija obojena je **crvenom** bojom na priloženoj karti.
- c) Najrjeđe naseljena regija obojena je **svijetlo plavom** bojom na priloženoj karti.
- d) Regija u kojoj živi najviše stanovnika obojena je **narančastom** bojom na priloženoj karti.
- e) Crvenom bojom obojena je **Kalinjingradska** regija na priloženoj karti.

RIJEŠITE ZADATAK.

9. Izradite umnu mapu o temi Ruska Federacija.

individualni shematski prikaz

BILJEŠKE

[illegible]

Grafička priprema

Grafičko-likovna redakcija Školske knjige

Lektorica

Ivana Ujević

Korektorica

Božena Pavičić

Tisak

Grafički Zavod Hrvatske, d. o. o. , Zagreb

Tiskanje dovršeno u svibnju 2022.